FILMELE lui DON JOSE

SEGALICĂ & Co.

ILUSTRAȚIUNI DE GILLY

BIBLIOTECA ZIARULUI
UNIVERSUL

Scanned with OKEN Scanner

DELA LUME ADUNATE

ȘI IARĂȘ LA LUME DATE

Scanned with OKEN Scanner

Treburile mergeau bine, el întinerea şi ea se îngrăşa.

Totuşi, o nemulţumire adâncă se lăsa uneori peste capetele lor.

— Ce folos, dacă n'avem şi noi un copil! suspina Reghina.

— Ai dreptate, ofta Segălică. De jeaba ne trudim.

— N'avem cu cine să schimbăm o vorbă!

Şi căzeau în melancolie.

Odată el propuse:

— Ştii ce? Am o idee. Să luăm un gramofon cu discursuri pe plăci. Cel puţin o s'avem impresia că băiatul nostru e deputat şi vorbeşte la bujet.

— Gramofonul e lucru de mustărie. Unde ai văzut aşa ceva la case nobile?

Altădată, după ce-şi puse mintea la tease, el veni cu altă propunere:

— Să luăm un papagal care vorbeşte.

— Asta da! Este ceva viu. Face plăcere. Segălică, eşti mare mahăr!

Il îmbrăţişă încântată, şi când scăpă din bratele ei, el plecă puşcă după papagal.

Negustorul îi alese unul frumos și mândru.

— Vorbește, domnule?

— Lucru mare... Trebue să-l rogi, ca să taci!

— Văd c'acuma nu zice nimic!

— Când primește vizite, totdeauna e timid. După ce se deprinde cu omul, e pertu.

— Spune ceva interesant?

— Absolut. A fost numai în case mari.

Segălică plăti și-și făcu vesel intrarea acasă.

Reghina luă papagalul, îl botează Segălică și începu să-l giugiulească.

După ce îi dete de mâncare, se rugă de el:

— Ia zi tu ceva, Segălică!... Spune ceva la papà și la mamà!...

Papagalul se uită la ei, sări pe băț și 'ncepu să strige:

— Jos ovreii!... Jos ovreii!...

Segălică s'a pomenit într'un colț al odăii și Reghina în altul.

— Ce-ai făcut?... se răsti ea... 'Ai cumpărat un papagal antisemit!

— De unde să știu eu! se scuză el rupându-și mâinile... Eu l-am văzut cu nasul încovoiat și am crezut că e d'ai nostri!...

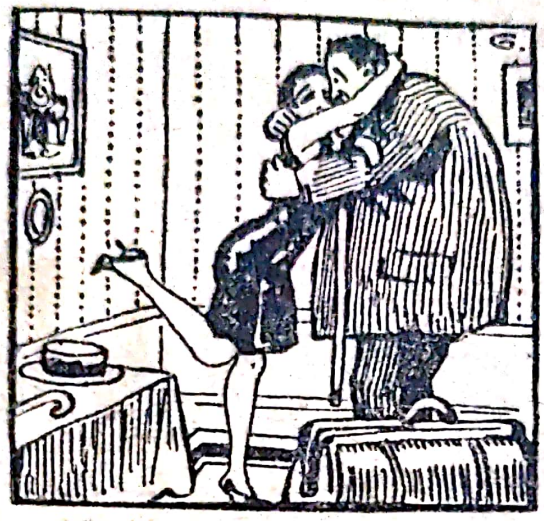

Trenul intră în gară sufiând greu, ca înnotătorii din Canalul Mânecii, când o bagă pe mânecă de teamă că n'o s'ajungă la mal.

O droae de bărbaţi coboară încărcaţi de bomboane, cozonaci, pepeni şi nuci.

Un stol de siluete subţirele, cu fuste mai scurte ca părul, cu ciorapi de mătase şi cu rochii transparente ca foaia de ţigară, se răspândesc într'o clipă la toate scările şi ferestrele vagoanelor.

Peronul răsună de exclamaţii fericite:

— Puică!

— Puiule!

— Mânca-te-ar neica!

— Ce nesuferit eşti că nu mi-ai scris!.. Ar trebui nici să nu te sărut!....

Reghina, sub ceasornicul staţiei, se uită în toate părţile; şi când îl zăreşte pe Segălică, i s'aruncă de gât.

— Credeam că n'o să vii!

— Se putea?

— Nu ştiu de ce, dar aveam o presimţire rea

— Lasă, c'o să fie bine... Ai trăsură?

— Am oprit o mașină... Are luminile mai mari; și cum nu e lună...

— Vai, ce dor mi-era de tine! zice el, înfundându-se sub capota prăfuită.

— Dar mie!... Par'că nici nu te-aș fi văzut Sâmbăta trecută... Mi se pare c'a trecut un an!... Uite, îți zic de acuma: la anu' nu mai viu la băi fără tine!...

Ea face gura pungulită și el o sărută năbădăios.

— Vrei să mănânci ceva? îl întreabă Reghina la hotel.

— Nu mi-e foame... Mi-e dor... Și e târziu... Ah! afacerile astea!... Ce greu îmi vine să stau fără tine toată săptămâna!...

— Cui o zici! suspină ea. Dac'ai ști că nimic nu m'atrage aici!... Nu pot să-mi iau gândul dela tine... Ziua mă plictisesc, noaptea nu dorm.... Nu vorbesc cu nimeni.... E un chin... Aștept Sâmbăta ca nu știu ce...

El o strânge cu foc și ea se lasă la pieptul lui.

Un sărut puternic tocăe, apoi altul, și altul, tot mai dese și mai răsunătoare.

Dar deodată se'ntrerup și ascultă.

Niște pumni violenți în perete.

Și un glas strigă necăjit din odaia de alături:

— Ce dracu e asta!... Nu vă mai astâmpărați odată, ca să pot s'adorm și eu?... In toate serile, tot aia și tot aia!...

Venea dela curse. Când ajunse în dreptul şcoalei de agricultură, auzi la spate:

— Domnul doftor!... Poftiţi, domnul doftor!...

Doi inşi, unul mai gras decât altul, se întreceau să-l invite într'o maşină luxoasă, cu bot lung şi cu înger în frunte.

Se opri. Figurile par'că-i erau cunoscute. Dar nu'şi aducea aminte de unde.

— Vă mulţumesc... Voiam să fac niţică mişcare.

— E prea departe, domnul doftor, insistă unul; ne faceţi plăcere...

— Şi onoare, completă cel'alt

Se sui bucuros în maşină şi se aşeză între ei. Din cauza aglomeraţiei, circulaţia abia funcţiona. O defilare a celor din trăsuri şi automobile în faţa pietonilor ameţiţi de un mişmaş de admiraţie şi necaz.

Vrând să stabilească de unde se cunosc, el o luă pe ocolite.

— Mi se pare că ne-am întâlnit în timpul războiului.

— Nu, domnul doftor... Eu eram în teritoriul ocupat...

— Şi eu la Odesa.

— *Atunci... ne-am prezentat în tren.*

— *Nu. Umblăm mai mult în automobil.*

— *Am şi eu unul, apăsă cel din stânga.*

Doctorul întoarse capul şi rămase surprins că memoria vizuală nu-l ajută să-şi recunoască tovarăşul de plimbare.

— *Atunci, de unde ne cunoaştem?*

— *Nu v'aduceţi aminte? răspunse în surdină cel din dreapta. Eraţi medicul închisorii... Eu aveam un an jumătate pentru falş.*

— *Şi eu 6 luni şi o zi pentru escrocherie...*

— *Ce bun eraţi cu noi!*

— *Pe mine m'aţi vindecat de lingoarel... Eu sunt Segălicăl...*

Doctorul se uita când la unul, când la altul — şi când la furnicarul de lume care-i vedea.

Avu sensaţia că-i joacă creerii în cap ca pitpalacul în ciur.

Abia putu să-i întrebe:

— *Ş acuma?*

— *Acu ne merje bine.*

— *Bine de tot.*

O mulţumire fără margini umflă amândouă piepturile.

— *Cu ce vă ocupaţi? zise el cu glas răguşit*

— *Eu am casă de toleranţă.*

— *Şi eu de „rendez-vous".*

Simţi că-l strânge cineva de gâtlej. Par'că toate mâinile de pe alei se repezeau la el. Îşi şterse fruntea, clătină capul, ca să se desmeticească, şi când se regăsi răstignit între cei doi, putu să şoptească numai atât:

— *Vă rog să opriţi... Vă mulţumesc... Vreau să fac puţină mişcare...*

Şi porni ca năuc, pe când două pălării îi aduceau omagii din automobil până departe.

Segălică, cu două găleți atârnate de cobîlță, strîgă pe Calea Văcărești:

— Crenvirștil... Hai la crenvirștil...

Dar de geaba'și tocea tălpile, că nimeni nu-l oprea.

— Ce mă fac? își zise Segălică spre seară. Mâine e Duminică. Până Luni nu mai țin. Dacă nu-i desfac, s'a dus afaccreal.

Dacă văzu și văzu că nu e rost să scape de grămada de cârnați umflați în apă caldă, se propti în poarta unei fabrici.

Când lucrătorii începură să iasă, se puse și el să strige:

— Crenvirști de puil... Șase lei perecheal...

Cu leafa în buzunar și cu foamea în stomac, lucrătorii se îmbulziră în jurul găleților, și Segălică își desfăcu marfa în câteva clipe.

Dar toți simțiră un gust ciudat.

Unul se adresă negustorului:

— Ce fel de tocătură e asta?... Par'că are ceva... Și pe urmă, cum poți să dai cu 6 lei crenvirștii de pui, când cei obicinuiți sunt mai scumpi?

Tovarășii îl aprobară și se strânseră, țestoși, în jurul lui Segălică.

El se scărpină după ureche.

— Păi... să vedeți... eu sunt om cinstit și trebue să vă zic cum este... E adevărat că sunt de pui, — dar am pus și puțină carne de cal...

In toate gâturile se opri câte un centimetru de crenvirști și toate gurile se strâmbară.

— Și te pomenești c'o fi mai multă de cal de cât de pui! reuși unul să exclame amărât, pe când ceilalți se luptau să-și stăpânească greața.

— A, nul protestă cu demnitate Segălică... V'am zis că eu sunt om cinstit... Am pus în tocătură jumătate și jumătate: un pui — un cal, un pui — un cal...

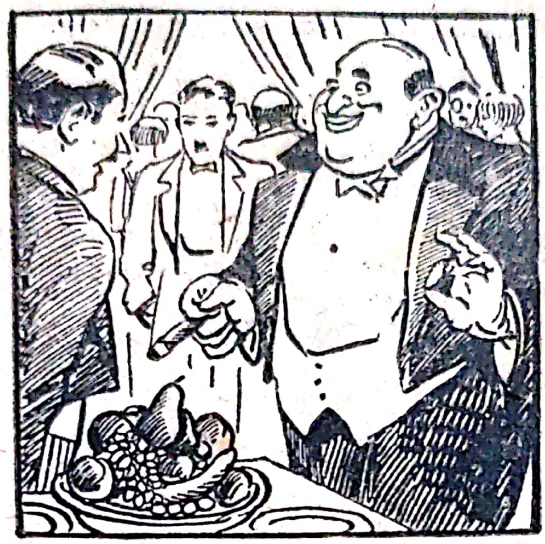

— *Cum îți se pare nunta?*
— *Admirabilă.*
— *Tragem ceva la măsea?*
— *Până la patru dimineața nu mă mișcă d'aici nici cu Salvarea. Bufetul e fain.*
— *Ce zici de mireasă?*
— *Delicioasă.*
— *Dar ginerele?*
— *Prea e chel.*
— *Ce toalete!*
— *Superbe.*
— *Care sunt cele mai elegante?*
— *Cele două care'și rad colo în colț, în așteptare să-și arate colții.*
— *Alea tunsele?*
— *Exact.*
— *Cine sunt?*
— *Cele două soacre.*
— *Ceva cadouri?*
— *Cum, n'ai văzut?... Să trecem dincolo.*

Un grup stă în jurul obiectelor expuse, admiră şi se laudă.

— Eu li-am dat un serviciu de 'nghețată pentru şase persoane.

— Şi eu serviciul de colo, pentru ceai, de douăsprezece persoane.

— Eu m'am gândit că la cafea s'adună mai mulți şi li-am dat serviciul cel galben, pentru optsprezece persoane.

Segălică se umflă, îi priveşte pe toți de sus şi zice:

— De jeaba!... Tot eu v'am bătut!... Eu li-am dat un cleşte de zahăr... pentru o sută de persoane!

Trenul e tras la peron înțesat de lume.

Unde să se mai sue cei de jos?

Dela fereastră, unii fac cu mâna neamurilor pentru care au ocupat loc.

Strigăte țâșnesc din toate părțile:

— Stai, domnule, că-mi scoți ochii cu bastonul!

— Nu trage, cucoană, de pardesiu, că nu mi l'a dat prin moștenire!

— Ghiță!... vezi să nu se spargă sticla cu odicolon!

— Ține pe Mitică, Tarsițo, că-l strivești!

— Rașela, să dai complimente la mamă și la papà!

— Rămâi deja sănătos, Marcu!

— Să naști ușor, să naști ușor, Rașela!...

— Au!

— Vai!

— Piciorul!

— Capul!

Țărăboiul ține până pleacă trenul — și strigătele dispar numai atunci când ultimul vagon s'a pierdut în zare.

— Nu vi se pare că miroase ceva? zice un călător înghesuit în clasa întâia.

— Par'că.

— Ce par'că, domnule! intervine altul.

— Groaznic!

— A mort!

— Să ştiţi c'au adus vr'un cadavru din provincie în vagonul acesta şi acuma ni l-au dat nouă!

— Poate c'o să treacă! zice Segălică nemişcat pe perna roşie, pe când ceilalţi se scoală, s'aşează, iar se scoală şi dau să iasă în sală, dar nu reuşesc să deschidă usa din cauza aglomeraţiei.

— Murim până la Sinaia!

— Dar cu care merg la Cluj!

— Ce ne facem?

Mirosul se înteţeşte tot mai rău şi călătorii se simt strânşi de gât.

Deodată, ce-i vine unuia, să se uite sub bancă.

— Aoleo!

Şi se dă 'n dărăt. Altul s'apleacă şi trage de sub picioarele lui Segălică o oală cu smaltul ciuruit, în care zace în zeamă pistruită o varză acră, galbenă, descompusă

— Ce-i asta, domnule? isbucnesc toţi

Segălică a sfeclit-o şi abea vorbeşte.

— E soacră-mea la Poiana-Ţapului... şi mi-a zis rândul trecut că are poftă de varză acră. Şi ştiţi dv.: când vrei s'o duci bine cu soţia, trebue să te pui bine cu soacra.

— Şi o să ne ţii aşa pân'acolo?

— Vrei să ne omori?

— Dă-te jos!

— Eşi afară!

Dar trenul nu opreşte pana la Ploeşti

Ce i-au auzit urechile lui Segălică pân' acolo, numai el ştie.

Şi în momentul când coboară cu oala în mână răspândind un parfum prea puţin plăcut în vilegiatură, lumea îmbulzită pe peron îi face o entuziastă manifestaţie, pe care el o îndură, ca un filozof, şi în aşteptare să se urce în clasa a treia a trenului de persoane, îşi repetă în gând:

— Când vrei s'o duci bine în casă, fă gusturile soacrei!

Când i-a sosit vremea să-şi dea sufletul, a'mpreunat mâinile pe piept şi a 'nchis ochii mulţumit, cu speranţa că i se vor deschide porţile raiului.

In adevăr, toată viaţa sa fusese o linie dreaptă şi nimeni nu i-ar fi putut imputa c'a 'nşelat vreodată la cântar cu mai mult de o sută de grame la kilogram, sau că n'a avut totdeauna grijă ca apa turnată în vin să fie distilată.

Aşteptările nu i-au fost desmințite, şi, după oarecare stăruinţă, în momentul când şi-a făcut intrarea în rai, s'a declarat fericit.

Dar n'apucă să facă zece paşi pe aleele tixite de figuri senine, şi rămase uimit. Vedea şi nu credea. In sfârşit, îşi luă inima în dinţi şi se adresă celui care-l salutase până la pământ:

— Cum, Segălică, tu aici?

— Cum vezi.

— Bine, dar par'c'ai dat faliment!

— Nu zic nu.

— Şi ai fost condamnat pentru bancrută!

— Numai 6 luni şi o zi.

— *Aveai şi nişte excrocherii!*

— *Nimica toată.*

— *Şi ceva falsuri!*

— *Păcatele tinereţii.*

— *Dacă nu mă 'nşel, şi vreo patru furturi!*

— *Pardon! Numai trei.*

— *Cum ai putut s'ajungi în rai, Segălică?*

— *Foarte uşor.*

— *Cum uşor?.... Eu de abia am pătruns... Câte formalităţi!... Ia spune, cum ai făcut?*

— *Să vezi.... Eu eram în iad.... Încet încet, m'am strecurat până la uşe... Când se deschidea uşa, ca să intre unul în rai, băgam şi eu capul... Sf. Petru se uita urît la mine şi eu mă dădeam îndărăt... Azi aşa, mâine aşa, până când, într'o zi, Sf. Petru, apelpisit, îmi strigă:*

— *Ce tot faci, domnule, acolo?... Isprăveşte odată!... Ori intră înăuntru, ori eşi afară!..*

Şi eu am intrat!

— *Biletele pentru control!*

Conductorul se dă la o parte şi face loc controlorului.

In uruitul trenului şi abia ţinându-se drept la curbe, el verifică biletele călătorilor înghesuiţi.

Intr'un compartiment de clasa întâia, un călător îmbrăcat ţărăneşte vâră mâna 'n buzunar şi-i întinde biletul fără să-şi ia ochii de pe ziar.

Controlorul priveşte cartonul, se uită la persoana de pe banca de catifea roşie, învârteşte biletul pe toate părţile, măsoară de sus până jos pe călător, şi îşi zice.

— *Aici trebue să fie o 'nvârteală!*

Şi-l întreabă:

— *Mă rog, acesta e biletul dv.?*

Continuându-şi citirea, cel interpelat răspunde scurt:

— *De sigur.*

— *Cum vă numiţi?*

— *Scrie acolo.*

— *Atunci nu e al dv.*

Călătorul lasă ziarul.

— *Când spun că este al meu, nu admit contraziceri!*

Controloral ripostează imediat:

— Nici eu nu admit să-l cheme pe un țăran Segălică Abramovici.

— Care Abramovici?! Ce Abramovici!?

— Poftim.

Călătorul și-aruncă ochii pe carton și încremenește

Pe urmă explică:

— Eu am bilet de parlamentar... Nu sunt Abramovici... Sunt Mihalache... deputatul... Astănoapte am călătorit în vagon-lit... Conductorul a adunat seara biletele călătorilor și pe semne că dimineața când le-a restituit, mi l'a dat greșit!...

Scanned with OKEN Scanner

Toate ca toate, dar Segălieă n'ar admite în ruptul capului infidelităţi.

De aceea, repetă mereu soţiei recomandarea făcută încă din prima zi a fericitei lor căsnicii:

— Ştiu deja că acum mă iubeşti... Dacă într'o zi o să-ţi placă altul, n'ai de cât să-mi zici... Şi facem o afacere: eu te las şi tu-l iei, dar renunţi la restituirea dotei.... Să nu mă înşeli.... Aşa o ruşine n'aş tolera... Aş face moarte de om!

Cu toate asigurările Reghinei, că este hotărîtă să-l iubească pe vecie şi în ciuda tuturor drăgălăşiilor prin care se sileşte să i-o dovedească, Segălică se simte tot mai suferind de frigurile îndoelii.

Într'o zi, el îşi dă cu ideea:

— La urma urmei, o să cuntrulez... De ce să nu fiu sigur?... Şi dacă găsesc pe cineva, se'ntâmplă aşa o nenorocire, cum n'a mai fost în Bucureştil

Când vine la masă, îşi îmbrăţişează nevasta.

— Dragă Reghina, să-ţi zic ceva.

— Nu cumva pleci? întreabă ea îngrijată,

— Da... pentru două zile... am afaceri urjente... Adu jantă!

Reghina plânge, nu-l slăbește de gât și nu consimte să-i dea ghiozdanul cu prosop și să-l lase să plece decât cu condiția să-l ducă la gară, ca să se sature privindu-l până'n momentul când pornește trenul.

Dar Segălică nu e prost. Fără să se'nduioșeze de ochii umezi, cum se puse trenul în mișcare, se dete jos pe partea cealaltă, rătăci două ceasuri prin oraș, și când se înseră, se duse acasă, unde, găsind ușa încuiată, sgâlțâi clanța atât de violent, că Reghina deschise strigând speriată:

— A fost deraere?

— O să văd acu! răspunse Segălică, scurt și intrigat de anumite stângăcii.

Și cu cuțitul în mână începu să caute prin casă.

Se uită sub pat și răsuflă ușurat.

— Nu el

S'aplecă sub masă.

— Nici aici nu el

Scutură perdelele.

— Nu e nici aici!

Dete fuga la garderob. Dar când deschise, încremeni în ,al : unuia care sta smirna, cu revolverul îndreptat asupra lui

Segălică, aprins, inundat de nădușeli, voi să facă o mișcare Dar se opri — și exclamă:

— Nici aici nu el... Trebue să fi fujit în curtel...

Și o luă la picior.

Segălică îşi bătea capul să rezolve o problemă grea: unde să se ducă de vară?

La munte? Simţea că n'are nevoe de aer, din moment ce crescuse foarte bine într'o desăvârşită lipsă de aeriseală, La băi sau la ape minerale? Ştia că nu-l dor nici oasele, nici rinichii.

De aceea, s'ar fi găsit foarte mulţumit într'un oraş din apus, care i-ar fi procurat îndoitul prilej să vadă ceva nou şi să se laude c'a fost în străinătate.

Aci începea boclucul. Segălică îşi făcea următoarea socoteală:

— Pentru cheltuiala zilnică, o să am parale. In definitiv, aici nu cheltuesc? Dacă va fi viaţa mai scumpă, voi renunţa la o masă ; eventual voi dormi prin cafenele ; practică am destulă. Ce te faci însă cu costul drumului? In ţară e scump, afară din ţară şi mai scump!

După câteva zile de gândire, Segălică se hotărî să'ncerce. Ce-o fi o fi! El făcuse experienţa pe linia Bucureşti-Ploeşti. Se urca fără bilet şi evita pe conductor. Când acesta era într'un vagon, el se strecura în altul. Când îl încolţea, înnemerea acolo unde călătorii au privilegiul să fie singuri, cel puţin câteva minute. Şi scăpa fără să plătească Făcut în stil mare, exerciţiul acesta îl putea salva

— Da, așa este, îi spuse un prieten, care dăduse cu nasul prin străinătate. Dar când eși din țară, nu mai este rost de învârteală. Ori unde te cobori, îți cere biletul. Dacă nu-l ai, nu poți să eși din gară!

Segălică s'a încruntat, și-a pus cerebelul la teasc și după alte câteva zile s'a înseninat.

— O să'ncerc. Plec la Budapesta. E cel mai aproape oraș mare. Trebue să reușesc!

S'a suit în tren fără bilet.

Până la Curtici, s'a strecurat. Când aici, când dincolo, era mereu în circulație pe sălile vagoanelor, la toate clasele. După ce trecu granița, intră în vorbă cu un călător spălăcit, slab și suferind.

— Unde mergeți dv.?

- La Budapesta.

— Și eu.

După o oră, de taifas, Segălică se ridică brusc.

— Ce s'a întâmplat? îl întrebă vecinul.

— Am o socoteală de făcut și n'am luat hârtie. E vorba de valută și de schimb. Văd că ai în mână biletul de tren. Dă-mi-l te rog un moment, să fac socoteala pe dos.

Omul îi întinse biletul; Segălică scrijili câteva țifre și i-l restitui.

In gara Budapesta, se despărțiră cordial și cu obicinuita făgăduială reciprocă a călătorilor, de a se revedea, fără să se mai întâlnească vreodată. Segălică rămase mai la urmă. Când se coborî pe peron și voi să iasă, doi soacăți îl opriră la bariera de fier.

— Biletul!

Segălică nu-și pierdu cumpătul.

— Eu am eșit odată și vi l-am dat. Apoi n'am înapoiat, căci uitasem ceva în tren.

— Dovada?

— Căutați printre bilete... Al meu are niște țifre pe dos...

Soacății luară biletele la rând, deteră peste cel scrijilit — și Segălică intră triumfător în Budapesta, fără să-l fi costat vre-un ban.

— *Segălică!*
— *Prezent!*
— *Ia să vedem pentru ce eşti bun.*
— *Domnu doftor, eu cuntabil şi croitor!*
— *La cavalerie!*
— *Domnu doftor!...*
— *Am zis. Altul!*

Ajuns la regiment, Segălică se dă pe lângă cei cari au cuvânt.

— *Treci la escadronul întâi!*
— *Să trăiţi, domnu căpitan, eu cuntabil şi croitor!*
— *Vorrrrba...*

In cancelarie, Segălică se gudură pe lângă ofiţeri.

— *Eşi la călărie!*
— *Să trăiţi, domnu locotenent, eu cuntabil şi croitor!*
— *Să te văd acu călare!*

Afară îl apucă frigurile.

— *Hai, Segălică, sue-te pe cal!*
— *Care cal, don'serjent?*
— *Cum care cal!? Ala din faţa ta.*

— Asta nu e cal, don'serjent!... Cine-a mai văzut cal fără șea și fără scări!....

— Repede, că te-ating!

Segălică se urcă pe scaun și consimte să treacă pe cal, și calul o ia la fugă ca să ocolească manejul după ceilalți patru-pezi încălziți.

Biciul plesnește, sfârcul arde și trapul dă în galop.

Segălică e când pe cal, când în aer; se ține ba de coamă, ba de urechi și înspăimântat se pomenește când pe gât, când pe coadă, gata să se rostogolească ba la dreapta, ba la stânga.

Deodată, calul se scutură furtunos și Segălică alunecă pe pielea catifelată a părții dinapoi.

El s'apucă desperat de coadă și strigă de răsună tot manejul

— Don'serjent!... Don'serjent!... Adu alt cal — că ăsta s'a isprăvit!...

— Asta nu e cal, don'serjent!... Cine-a mai văzut cal fără şea şi fără scări!....

— Repede, că te-ating!

Segălică se urcă pe scaun şi consimte să treacă pe cal, şi calul o ia la fugă ca să ocolească manejul după ceilalţi patrupezi încălziţi.

Biciul plesneşte, sfârcul arde şi trapul dă în galop.

Segălică e când pe cal, când în aer; se ţine ba de coamă, ba de urechi şi înspăimântat se pomeneşte când pe gât, când pe coadă, gata să se rostogolească ba la dreapta, ba la stânga.

Deodată, calul se scutură furtunos şi Segălică alunecă pe pielea catifelată a părţii dinapoi.

El s'apucă desperat de coadă şi strigă de răsună tot maneju!

— Don'serjent!... Don'serjent!... Adu alt cal — că ăsta s'a isprăvit!...

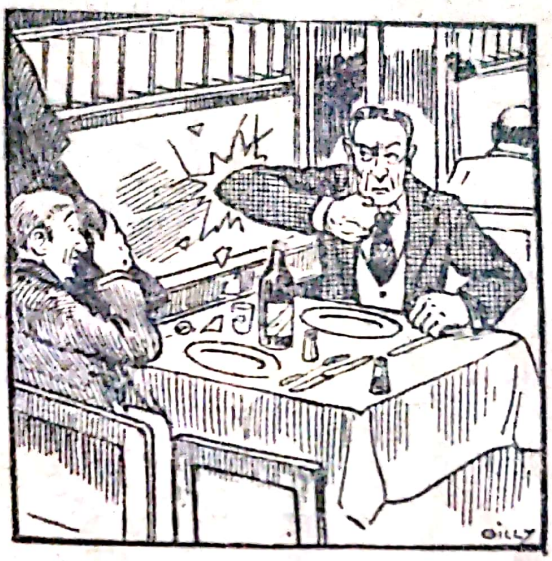

Zi frumoasă, cald.

Pacificul mănâncă kilometri, târând vagoanele după roatele-i uriașe.

In restaurant, Segălică abia găsește loc la o măsuță. In fața lui, o figură lungă și rasă, cu părul despărțit printr'o cărare albă, ca și cum ar fi dată cu tibișir, cu guler înalt, cu perlă mare la cravată neagră și o tăcere care-l desperează pe Segălică, rămas fără răspuns la toate observațiunile făcute despre semănături, scumpetea traiului, mersul trenurilor, necesitatea suprimării impozitelor, chestia cărnii de pisică dela Chișinău, etc.

Deodată, tăcutul călător se ridică și lasă geamul. Un aer curat îl plesnește prea violent pe Segălică. El găsește prilejul să se răzbune.

— Chelner!... Inchide fereastra!... Eu nu vreau să răcesc!...

Bănatul s'apleacă peste masă și ridică geamul.

După cinci minute, celalt deschide din nou fereastra.

Segălică ar închide-o singur, dar tovarășul i se pare scrobit și nu vrea să riște.

— Chelner!... E deja curent!... Inchide iarăși!...

Fereastra se ridică iar.

Călătorul din față, cu calmul cel mai desăvârșit, îndoae brațul și trântește puternic cotul în geam. Țăndările sar șuerând și lasă o gaură, tocmai atât cât trebue ca să intre aer curat în tot vagonul.

Segălică s'a refugiat sub paltonul atârnat d'asupra capului.

Călătorul din față s'adresează în englezește chelnerului, care încremenise.

— Plata!... Un ceai, unt, un geaml...

Și după ce plătește, englezul continuă să se aeriseaască, pe când Segălică profită de cel dintâi prilej ca s'o șteargă — tot englezește.

Mare bucurie: un judecător a condamnat pe un cetățean, care a fost prins confundând zidul unei case cu interiorul unei vespasiane.

Confuziunea asta se face în stil mare — și chiar în cele mai mari familii — și prin urmare condamnările ar putea să se ție lanț. Dar cu o condiție: să existe vespasiane. Numai atunci când primăria își va face datoria, se va putea spune că pedepsirea recalcitranților va fi dreaptă. Când însă nu întâlnești nici una dela Casa de depuneri până la cimitirul Belu și dela Episcopie până la Bucureștii-Noi, într'un oraș cu aproape un milion locuitori, și când chiar cele existente sunt de o infecție respingătoare, cetățeanul surprins „en plein air" va reaminti judecătorilor un anumit paragraf din pravilă, care vorbește de forța majoră și scuză crimele, delictele și cu atât mai mult contravențiile.

Judecata cu pricina redă actualitatea unei istorioare.

Ci-că Segălică, după ce mâncase un pepene întreg, trecea prin Cișmigiu. O alarmă interioară și o eventualitate urgentă îl fac să dea fuga spre mica construcție din frunzișul unui colț. Aci, înciuiat și scris cu tibișir pe ușă: „Nu funcționează". El rămâne totuși în frunziș... Dar tocmai când să plece, mulțumit

că scăpase cu... fața curată, apare sergentul. Segălică aruncă jos imediat pălăria de pae.

— Ce faci acolo, domnule?

— Am prins deja o privighetoare, domnule serjent, și nu pot s'o iau.... Dac'ai fi bun s'o păzești nițel, m'aș duce pân'acasă, în Schitul-Măgureanu, și-aș aduce o colivie... N'o să fie de geaba...

Sergentul a consimțit, Segălică a plecat — și Radu l-a chemat.

După un sfert de oră, trece comisarul.

— Ce faci acolo, sergent?... De ce nu ești pe alee?... Dormi?...

— Să vedeți, domnule șef... A prins unu o privighetoare... E sub pălărie... Și s'a dus s'aducă colivia....

— Să poftească!... Las' s'o luăm noi la circumscripție, să ne cânte!...

— Păi n'o să putem.

— Nu fii prost... Ia uită-te la mine...

Șeful se lasă pe vine, vâră mâna binișor sub pălărie, — și strânge.

Dar când vede cu ce... privighetoare s'a ales, isbucnește opărit:

— Dar prost mai ești, mă!... Și-a bătut joc... de tine!...

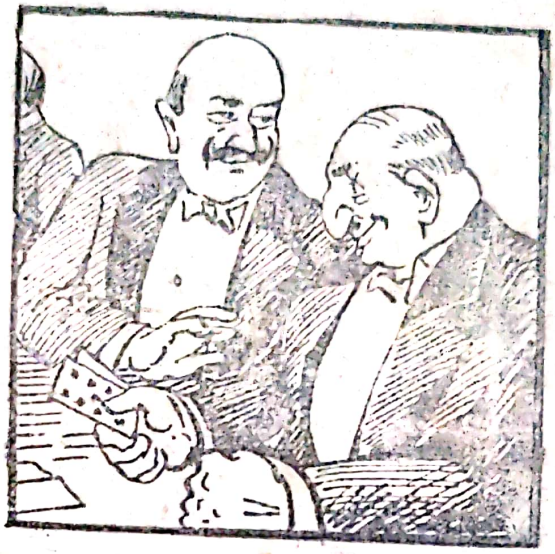

Segălică, înainte de război, vindea ace cu şi fără gămălie pe străzile Pestei.

Când a izbucnit războiul, a luat o furnitură de nasturi pentru armată.

După război, s'a 'nvârtit din ce în ce mai bine, şi astăzi e unul din bogătaşii mari ai Ungariei.

Totuşi, din când în când, oftează.

— Ce mai vrei? îl mângâe nevasta. Toate au mers bine. Nu trebue să mai doreşti nimic.

— Ba mai doresc, o întrerupe Segălică. Când ai bani, mai trebue şi onoare. Ce folos, dacă mă silesc de-atâţia ani să intru în clubul magnaţilor şi nu pot!

Iată însă că unul din aristocraţii maghiari, cu buzunarele întoarse pe dos, avu nevoe de el, şi Segălică nu-l împrumută până când nu se făcu luntre şi punte, şi-l introduse în clubul după care ofta de atâta timp.

In ziua când Segălică îşi făcu intrarea în lumea magnaţilor, nevastă-sa, în al noulea cer, se părpălea de nerăbdare ca să afle ce poate fi acolo.

In sfârşit, el apăru radios.

— *Frumos?*

— *Grozav!*

— *Cam ce e?*

— *Lux, cum nu s'a pomenit.*

— *Şi?*

— *Şi oameni cum nu s'a mai întâlnit.*

— *Adică?*

— *Andrassy, Karoly, Appony, Bethlen, şi alţii d'ăştia. Tot ce are Ungaria mai strălucit.*

— *Şi ce fac acolo?*

— *Vorbesc, mun ţara la cale, joacă...*

— *Ce joacă?*

— *Cărţi, biliard, loton...*

— *Şi tu ce-ai făcut?*

— *Am jucat cărţi.*

— *Pe ce?*

— *Pe dolari şi pe lire.*

— *Cu cine?*

— *Cu cine! Cu Karoly!*

Şi Segălică se umflă ca un curcan.

— *Şi cum ai eşit?*

— *Păi să vezi... El a zis: să jucăm macà... Eu am raspuns: cu plăcere... Am făcut cărţile... El a zis: am luat banii, căci am opt. Eu am răspuns: bre cu am luat, căci am nouă... Şi am vrut să-i arăt cărţile... Dar el a pus mâna pe mâna mea, nici nu s'a uitat la ele, le-a întors pe dos, şi mi-a zis: aici la noi se crede pe cuvânt!*

— *Şi pe urmă?*

— *Pe urmă... cu sistemul acesta... înţelegi tu... am câştigat toate partidele!...*

Lume multă în colț la „Carpați".

Tramvaiul sosește, asaltul se dezlănțue, strigătele se întretaie:

— Stai, domnule, să ne dăm jos. O să te urci pe urmă!

— Nu te repezi, băețaș! Intâi oamenii mari!

— Mai încet, cucoană! Te văz femee cultă! M'ai izbit în piept cu cutia de pălării!

— Dacă nu-ți place, ia trăsură! Acu te spui lui dumnealui!

— Avansați înainte!

Nea Nae Iesulescu dă să-și facă loc. Imposibil. S'agață de brațul unuia de pe platformă, dar călătorul se scutură și nea Nae cade. Când să pue piciorul pe scară, vagonul pornește, și el se pomenește făcând stânga'mprejur, aruncat în grămada rămasă pe trotuar.

Supărat foc, dă drumul la afurisenii. Dar un strigăt îl întrerupe:

— Nu mai există hoți! Cinci lei un aparat! Asigurare contra pungașilor de buzunare!

Nea Nae își aduce aminte că zilnic află din ziare noua

pungăşii. Se gândeşte că totdeauna porneşte dela piaţă cu portofelul doldora şi cu pieptul umflat. Baremi când pleacă cu trenul după cumpărături, are la el o avere. Şi unde pui că atipeşte câte niţel. Chiar acuma, are zece mii de lei. A sosit momentul să se asigure contra hoţilor şi să doarmă liniştit.

— Ia vino 'ncoa!

Segălică dă fuga.

— Ai aparate bune?

— Ceva extra.

— Şi nu mai poa' să fure?

— Să fie cât de şmecher!

— Ia pune-mi şi mie unul.

Segălică scoate un aparat, lasă cutia pe rigola grilajului şi începe să-l dichisească.

— Daţi-mi voie... Aşa... Ridicaţi capul, că se strică... Aşa... Numai decât e gata... Acum lăsaţi braţul şi pipăiţi... Vedeţi?... Se simte, nu?... E aparatul... Să fie ăla-cât de grozav şi nu mai poate să tragă portofelul... Acum puteţi să ziceţi că buzunarul e cassă de fier... Uite, puneţi mâna şi încercaţi... Nici dv. nu-l mai puteţi scoate până acasă... O să fie bine.

Vesel, nea Nae plăteşte aparatul şi mai ia unul, ca să-l aibă de rezervă, când l-o uita pe undeva.

Cum ajunge acasă, chiamă pe Siţa.

— Iţi dau o mie de lei, dacă poţi să-mi scoţi portofelul din buzunar.

Nevasta se căsneşte, dar nu reuşeşte.

— Ei vezi? Aşa s'asigură omul cuminte! zice nea Ghiţă

Apoi îşi scoate haina, s'aşează pe pat şi desface aparatul, ca să ia...

Ce să ia?!

Portofelul, ia-l de unde nu el

Nea Nae dă să ţipe, dar i se pune un nod în gât, îl apucă o tuse desperată şi numai prin semne reuşeşte să explice Siţei că Segălică — pe care nu l'a mai găsit până astăzi — l-a asigurat contra furturilor altora numai după ce-l furase el.

Segălică e foarte mahmur. De orice s'apucă, dă greș. Îl urmărește un ghinion fantastic. Când se uită la atâția foști camarazi de sărăcie și-i vede în automobile mari și în case cu patru etaje, îi vine nebunie. Și nu se poate zice că Segălică ar fi afară din cale de pretențios. N'are decât o singură și modestă dorință: să câștige cât mai mult, muncind cât mai puțin.

Ziua soarbe ceai din farfurie și noaptea stă cu halba dinnainte, frământându-și mintea, cum să se îmbogățească repede și fără bătae de cap.

Într'o zi, după ce'și aprinde țigara, rămâne cu privirea la cutia de chibrituri de pe tava ruginită. Și cu cât o fixează mai mult, i se pare că cutia crește și se umple de aur. Nu este o viziune amăgitoare, este o idee genială.

Vesel, Segălică o ia la picior și nu se oprește până la fabrica de chibrituri.

— Domnule director, am a propune.

— Ascult.

— Eu am descoperit mijlocul prin care Statul ar putea își plătească datoriile.

Directorul îl măsoară de sus până jos, şi-l lasă să urmeze, ca să vadă unde-o s'ajungă.

— Şi când vă gândiţi, domnule director, că salvarea va veni de la chibrituri!... In loc să dea foc, ele vor stinge toate greutăţile!... E deja frumos, nu-i aşa?... Eu sunt gata să vă ofer soluţia, pentru a face să se vândă chibrituri de zece ori, de o sută de ori, de o mie de ori mai mult decât astăzi... Vedeţi ce venit o să fie... Dar cu o condiţie, — gură de om, gură de câine, cere pâine, — şi anume, să mi se dea unu la sută din ceeace se va încasa în viitor peste încasările de astăzi

— Se aprobă, răspunde directorul.

Segălică ia de pe biurou o cutie plină de chibrituri.

Vedeţi, domnule director... Consumatorul o ţine cu eticheta în sus, şi când vrea să scoată un băţ, trage cutia dinnăuntru... După ce s'a servit, vâră cutia în rama ei... Ei bine, daţi ordin să se bage cutiile cu fundul în sus şi cu deschizătura în jos... Uitaţi-vă la mine... Şi atunci, când vei trage cutia afară ,toate chibriturile se vor risipi pe jos... Credeţi că şi va pierde timpul cineva să le strângă?... Cu valoarea de azi a banului, costul lor e un mezelic... Omul îşi va zice: „lasă-le la naiba!... Mă duc să iau altele!..." Şi cum asta o să se repete 'n toate părţile în fiece moment, deverul o să meargă strună!

Segălică nu pricepe nici astăzi de ce direcţia fabricei nu i-a găsit acceptabilă propunerea, şi cum se poate să nu se ia în serios o afacere aşa de bună.

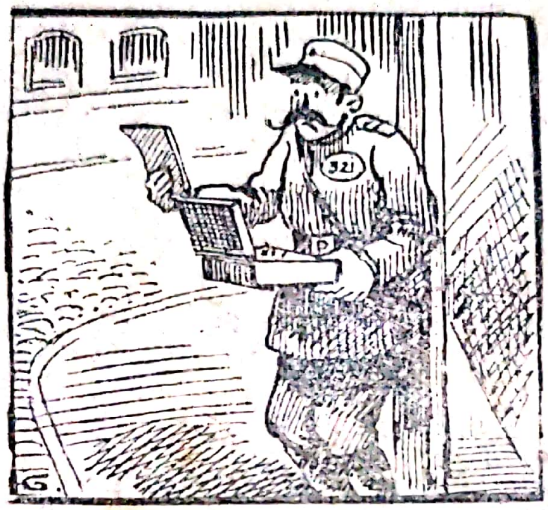

Când să plece sergenții dela companie, cu peleringele colac, comandantul le face semn să stea

— Observ că nu vă ocupați de nesupuși și dezertori. N'ați mai pus mâna pe nici unul... Ia să faceți bunătate să opriți pe derbedei, să le cereți actele și să vedeți dacă sunt cu situația militară în regulă!

Sergenții pornesc, și din distanță în distanță, unul se rupe din coloană și rămâne la colțul străzii, ca să-și ia postul în primire.

Ras proaspăt, cu părul pomădat, Cârjaliu s'a așezat sub felinarul aprins și privește spre curtea din față, în așteptarea unei indicațiuni din partea Sofiței în privința orei când stăpânul pleacă d'acasă fără să fi consumat toate cheftelele prăjite.

Un strigăt îi isbește urechea.

— Vasturi americanii... Nu mai trebue ac, nu mai trebue nevăsta.

Negălică își vedea de drum, cu magazinul ambulant în brațe.

Cârjaliu tresare. E momentul să execute consemnul comandantului.

— Ia stai, mă!

Segălică a sfeclit-o. Știe că autoritățile iau marfă cu toptanul și plătesc cu târâita.

— Cum stai cu situația militară?

— Cum să staul... Binel...

Un răspuns moale, care-i dă de bănuit sergentului

— Ia dă actele!

Segălică se gândește o clipă, și pe urmă zice.

— Domnule serjent, dacă nu vă supărați, țineți nițel prăcălia, ca să le scot.

Sergentul se 'ncarcă cu nasturi, pe când Segălică se scotocește în sân, unde fâșie niște hârtii, și-i întinde una mototolită.

Cârjaliu, cu cutia într'o mână și cu documentul în alta, se dă sub felinar și începe să citească tare:

Când eram pe Ialomiță
Cu mustața 'n furculiță
Puneam bani la pușculiță
Și iubeam o copiliță..

— Ce-i asta, mă? strigă sergentul, eșindu-și din balamale.

Dar Segălică... ia-l de unde nu e... Spălase putina.

Cârjaliu a plecat la circumscripție, ca să depue nasturii și „Micul Dor", luat peste picior de mahalagii și mârâit de câinii tolăniți în praf.

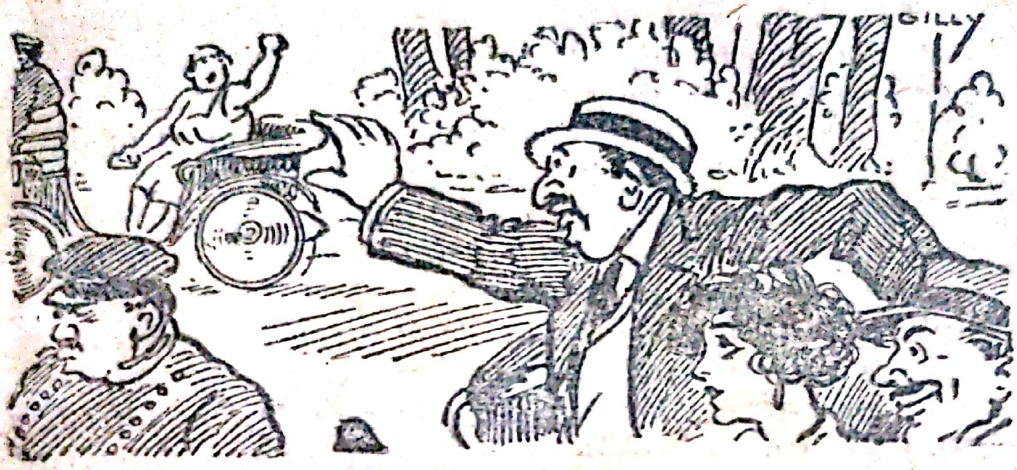

Madam Segălică nu vrea să râdă lumea de ea. De aceea, îi spune în toate dimineţile, când pleacă d'acasă:

— Să n'aud că iubeşti pe alta... Mai bine să-mi zici singur când s'o întâmpla aşa ceva... Nu vreau să mă creadă prietenele proastă... Cel puţin, dacă ştiu şi eu, pot să le răspund: Sunt prea sus ca să mă tulbur de asemenea prostii... Dacă eu nu cunosc ce se petrece, ele pot deja să glumească pe contul meu.

Cum este firesc, Segălică jură mereu că nici prin cap nu-i trece să prefere p'alta şi conchide cu aceeaş hotărâre nestrămutată:

— Aşa să am eu bine, dacă te 'nşel pe tine!

Inutil s'arăt că lucrurile se petrec tocmai din contră, deşi madam Segălică, robustă, cu braţe de atlet şi cu ochi fulgerători, violentă şi bătăioasă, e gata să-i sară 'n cap în clipa când s'o convinge că soţul e necredincios.

De aceea, într'o zi, era cât p'aci s'o isbească apoplexia, când o prietenă îi destăinui, că Segălică, în fiecare zi, după ce ese dela birou, apare la Sosea, unde ia aer şi cine ştie ce mai ia, împreună cu o tânără brunetă, cu părul retezat la spate şi cu bucle asvârlite pungăşeşte peste ochiul stâng, cu mulţe năbădăioase şi cu artifiţii în mişcări.

— Mână birjar!

Madam Segălică ar fi vrut să sboare trăsura ca aeroplanul.

Se 'ntâmplase însă că tocmai în ziua aceea, — Dumnezeu are milă de oameni, — Segălică spusese colegului de birou dela societatea de transporturi și contrabande:

— Vrei să te plimbi putin?... Haide cu mine la Sosea... Mai e cineva... Nu mă 'ntreba cine... O să-ți facă plăcere.

Tocmai când madam Segălică ajunse la Arcul de Triumf, Segălică se'ntoarcea triumfător din spre hipodrom, pe când muza viselor sale se răsfăța între el și prietenul lui, mai mult pe câte un genunchiu decât pe pernă, femeile bine crescute ne lăcând deosebire între oamenii gentili.

O ameteală subită strânse ca în cerc de fer tâmplele soției. Ea avu totuș puterea să se ridice și să repeadă cu poșeta un gest plin de amenințări, care anunța momente rele pentru sotul căzut într'o gravă indelicateță. Segălică o sfecli, se roși, dar găsi în el prezența de spirit să-i strige din goana cailor, arătându-i prietenul:

— Reghinal... E cu ăsta, nu e cu mine!... Ți explic eu acasă!...

Ce-o fi fost pe urmă, n'am aflat încă. Dar în căsniciile fericite, mai ales când femeea are ambiție și nu bagă 'n seamă toate fleacurile, se sfârșește totdeauna cu bine și cu amor, ca în comediile lui Molière.

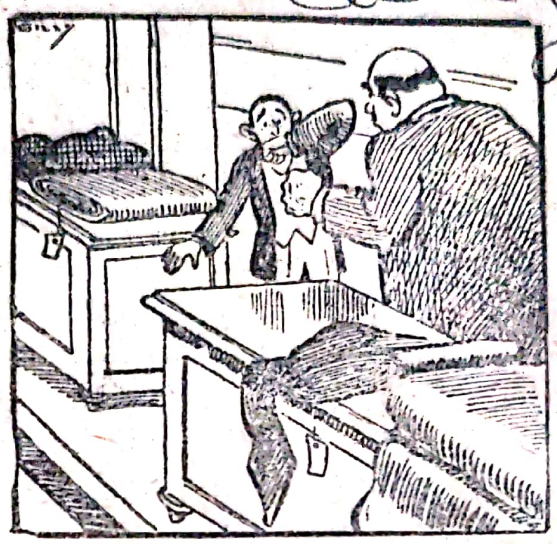

Segălică e amărât.

Toată ziua îl ciocăneşte patronul, negustor de postav.

— De ce te-am luat în prăvălie? Ca să-mi dai ajutor! Şi tu abea te mişti. Când intră un muşteriu, stai lângă sobă. Eu trebuie s'arăt marfa, eu să tai, eu să împachetez.

— Dar nu duc eu acasă pachetele? răspunde umil Segălică.

— Bine, dar pentru asta îţi iese bacşiş. Dar tu vrei să rămâi servitor? Trebuie să înveţi meseria. Comerţul nu e uşor. Ţi se pare că merge singur? Numai eu ştiu câtă învârteală trebuie. Uită-te la mine şi bagă la cap Ai împlinit 16 ani. Eşti deja mare. Aşa un băiat ca tine ar putea să facă mult!

Patronul îl ia de bărbie şi-l priveşte drept în ochi

— Ia zi-mi: vrei să te pui pe treabă?

Segălică dă din cap.

— Şi ce trebuie să fac?

— Uite, când intră un muşteriu, vino lângă mine, pune mâna pe marfă dă şi tu cu gura, zi tot ce crezi că e în avantajul desfacerii.

In acest moment, uşa se deschide.

— Aş vrea o stofă pentru un sacou.

Mâinile patronului se 'ntâlnesc în raft cu ale lui Segălică, hotărât să fie mai harnic, şi balotul se rostogoleşte pe masa lucioasă.

— Cât costă metrul?

— O mie două sute.

Segălică sare 'n ajutorul patronului:

— Tot ce poate fi mai bun şi mai ieftin!

— Nu pot să plătesc atâta. Nouă sute dau.

— Vai de mine! Dar ne costă pe noi mai mult!

— Am plătit noi o mie trei sute! intervine iar Segălică.

— Atunci o daţi în pierdere? observă muşteriul.

— Facem şi asta pentru clienţii buni! dă şi o dreagă stăpânul, certând din ochi pe Segălică, să nu mai facă gafe.

— Şi nici nu e grozavă! îşi dă cu ideea muşteriul, pipăind stofa.

Patronul îşi impune o mutră indignată.

— Cum se poate să ziceţi aşa ceva? Noi avem marfă exclusiv englezească! Aşa să am eu bine!

Segălică adaogă cu entuziasm:

— Să v'arătăm şi factura originală dela Vienal..

Muşteriul a zâmbit şi şi-a luat pălăria.

Un pumn l-a repezit în perete pe Segălică şi patronu a început iar să-l afurisească.

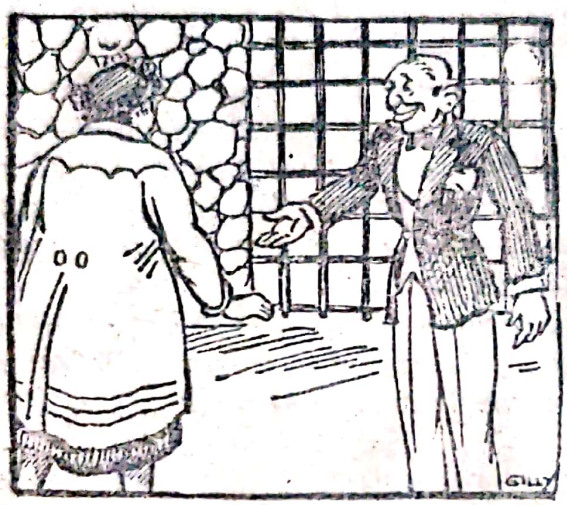

Segălică ţine în ruptul capului să fie la modă. De aceea, imediat după ce şi-a luat nevastă, şi-a făcut rost de amantă.

S'a întâmplat ca de obicei, ca cea dintâi să fie mai puţin frumoasă de cât cea de-a doua; şi s'a mai întâmplat, iarăş ca de obicei, ca cea de-a doua să fie mai puţin geloasă de cât cea dintâi. In sfârşit, tot ca de obicei, s'a întâmplat ca instinctul primejdiei să sporească gelozia nevestei.

— De ce te'mbraci atât de elegant? De ce porţi ciorapi de mătase? De ce pui abajur de antilopă la ghete? De sigur, pentru alta, nu pentru mine!

Plictisit de atâtea sâcâeli, Segălică şi-a cumpărat o pereche de haine gata, de stofă ordinară, s'a încălţat cu ghete cu elastic şi şi-a trântit în cap o pălărie întoarsă pe dos. In modul acesta, madam Segălică s'a mai liniştit. Dar el nu se putea prezenta aşa la banca unde lucra, şi mai ales nu putea să stea în halul acesta la prea scumpa sucursală a prea stimatei soţii. De aceea, s'a oprit la singura soluţie posibilă.

De-acasă pleca dimineaţa drept dincolo şi-şi schimba hainele, ghetele şi pălăria. După ce eşea dela serviciu, se ducea din nou, şi din luxos devenea iar ierpelit.

Dar într'o zi se descoperă că Segălică umblase pe cont propriu la casa de fer a băncii, pentru că nu e ușor să cheltuești pe două fronturi; parchetul face descindere, îl înhață așa cum era și-l trimite la Văcărești.

Cine plânge mai mult? Ca totdeauna, nevasta. Și cine se duce cea dintâi să-l vadă? Ați ghicit: tot ea.

Dar când madam Segălică intră pe poartă cu inima strânsă, îngrozită de cheile grele și de zidurile înalte, rămâne înmărmurită în fața lui: sacou tăiat ingenios, astfel ca bărbatul să capete sân femeesc, vestă albă, cravată de mătase pură, cu merlă în formă de pară, cipici de lac, batistă parfumată...

— Ce-i asta pe tine?

— Nu e adevărat, dragă. Eu sunt om cinstit.

— Nu e vorba d'aia. Dar cine te-a îmbrăcat așa?

Segălică își pierde cumpătul o clipă. Dar își revine și zâmbește amar:

— Așa ne 'mbracă aici... E costumul închisorii... Cum oi ieși, mun iar hainele pe cari mi le dai tu...

Dar lumea e rea. O nenorocire nu vine niciodată singură. N'a trecut mult și madam Segălică a aflat că avea suplinitoare. Și atunci, disperată, i-a scris lui Segălică, i-a făcut reproșuri violente și a terminat:

— Dac'aș fi rea și te-aș trata cum meriți, nici nu m'aș interesa de tine! Înțeleg să-ți înșeli banca, dar să-ți înșeli nevasta, nu!...

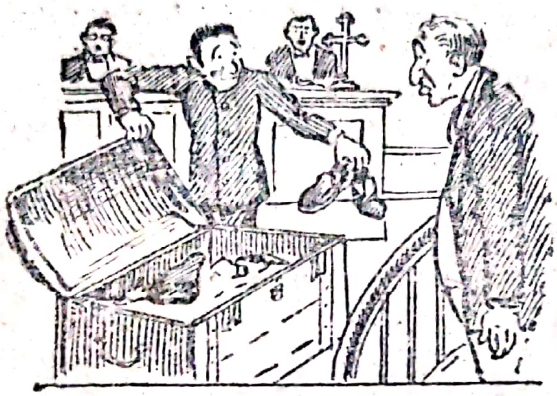

— Domnule președinte, zice reclamantul, om cunoscut în societate, vă rog să-mi admiteți acțiunea și să condamnați direcția căilor ferate la 200.000 lei despăgubiri. Am lipsa de modestie să afirm că lucrurile mele din cuțărul pierdut din neglijența organelor căilor ferate erau de o valoare mult mai mare. Insă un sentiment de simpatie pentru stat mă face să fiu cât se poate de moderat în pretenții. Mai bine să treacă dela mine.

— Și ce aveați în cuțăr?

— Să vedeți, domnule președinte. Aveam: frac, smoking, redengotă, jachetă, sacou, palton, pardesiu, blană, pălării de fetru, de pae și de pâslă...

— Vă mutați undeva?

— Nu, dar eu întotdeauna îmi iau garderoba cu mine, de frica hoților și a moliilor.

— Foarte bine.

— Stați, că n'am isprăvit. Pantofi de lac, de box negru și roșu. Ghete de toate felurile. Niște cizme de Chantilly — numai ele făceau 15.000 lei!

— De sigur, călăriți.

Nu. Dar la munte îmi place să umblu cu cravașă. Și mai bine se potrivește cravasa cu cismele, decât cu pantofii...

— Sau cu papucii.

— Exact.

— Ați putea dovedi că erau în cufăr toate lucrurile acestea?

— Evident. V'aduc câți martori doriți. Au văzut când le-am băgat și am încuiat. Iată cheea.

— Dar dacă s'au sustras lucruri înainte de a ajunge cufărul în tren?

— Imposibil. Destid pe cineva să deschidă broasca cu altă chee decât aceasta. Repet, domnule președinte — și situația mea este o garanție mai mult — că lucrurile erau de mare valoare și despăgubirile cerute sunt mult inferioare.

— Ce are de zis direcția c. f. r. asupra admisibilității probei cu martori?

Avocatul direcției se ridică.

— Domnule președinte, vă rog s'o respingeți ca inutilă. E adevărat că se rătăcise cufărul reclamantului. Ieri însă s'a dat de urma lui și azi vi-l putem prezenta. Iată-l. Invitați pe reclamant să-l descue și să-și recunoască obiectele.

Galben și cu mâna tremurândă, păgubașul abia găsește gaura broaștei. Ne având încotro, deschide. Tribunalul și publicul rămân paf: în cufărul hodorogit erau rufele servitoarei, o pereche de galoși cârpiți cu cauciuc roșu de automobil, o căciulă de oaie mâncată de molii și alte câteva bulendre, să tot fi făcut la un loc — și la Tata Lazăr — trei patru sute de lei.

— Ce aveți de zis? întreabă președintele.

— Să vedeți, bâlbâie reclamantul, trebue să se fi schimbat...

— Spuneați că numai cheia dv. îl deschide!

— Da... dar... în sfârșit... din moment ce s'a găsit... înțelegeți...

Președintele tue discuția.

— Tribunalul respinge acțiunea. Aprod!... Ajută reclamantului să-și transporte garderoba!

Și Senălică ese, roșu, galben, albastru, la față.

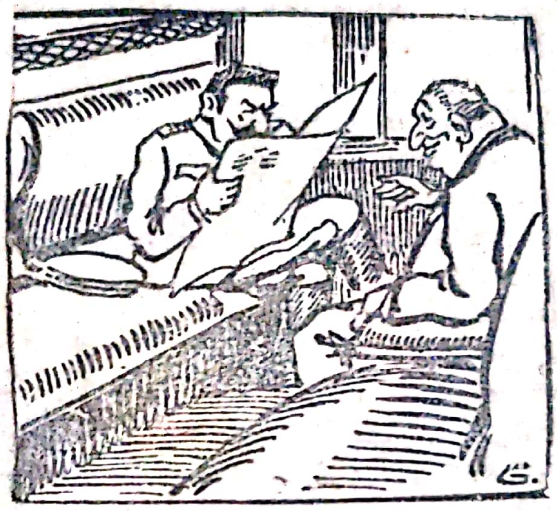

— Colonelul dă să citească ziarul, dar călătorul din față, roșu, căsos și miop, intră în vorbă.

— Poate vreți să vă dau locul meu. N'aveți ameteală când mergeți cu spatele?

— Mulțumesc, nu!

După cinci minute:

— Mă rog, nu vă supărați de întrebare. Așa sunt eu în tren, om vesel și vreau să distrez pe alții. Nu cumva sunteți la un consiliu de război?

Colonelul ridică ochii.

— Nu. Și dacă aș fi, ce s'ar întâmpla?

— Nimic, vai de mine, nimic. Dar am pus numai așa o întrebare. De multe ori în tren se fac cunoștințe folositoare.

Colonelul îl lasă să vorbească și își vede de citit.

Dincolo de Buftea, altă incursiune în tranșeele liniștei sale.

— Domnu colonel!.. Așa să am eu bine dacă vreau să vă supăr. Dar mă gândesc la un lucru. Dumneavoastră puteți să fiți deja într'o zi la un consiliu de război!...

— Nu! răspunde ofițerul fără să scoată capul dintre paginile ziarului, pe care-l ridicase până'n tavan, ca să nu-și mai vadă vecinul

Segălică oftează desnădăjduit și pe frunte i se repede o năduşală torențială.

Aproape de Ploești, colonelul strânge ziarul și-și bagă iava șaua în tocul de piele. Cel din față îi surâde grațios și-i aruncă o întrebare galeșe printre dinții rari și galbeni.

— Adică de ce n'ați vrea să fiți la un consiliu de război, domnu' colonel?

— Adică de ce ai vrea să fiu?

Civilul își suge pieptul într un oftat adânc, se uită lung la singurul vecin care mai este în compartiment afară de el și după ce se asigură că doarme, trage perna până la genuchii ofițerului și-i șoptește:

— Am un băiat în armată.

— Să fie sănătos!

— Este, zău este.

— Atunci?

— Să vedeți, domnu' colonel. Băiatul ăsta al meu e ceva teribil.

— Anume?

— De la gât în sus este deștept, este așa de deștept, este lucru mare de deștept!.. Dar dela gât în jos e putred... Uite, spui drept

— Cum așa?

— Da. Se ține numai de prostii. Nu m'ascultă. Nu știu ce să mă fac cu el. Mi-e frică de un bucluc.

— Și a ajuns la consiliul de război?

— Nu, vai de mine, n'a ajuns! Și am nădejdea să n'ajungă!

— Atunci de ce mi te vaiți?

— De ce să nu mă vait, domnu' colonel? Dar dac'ajunge!..

— Ei!.. ce o să fie?

— O să fie... că eu vă cunosc pe dv. și o să-mi fie bine!..

— Eu sunt de intendență și nu judec.

— Bine, dar cei de intendență servesc pe cei ce nu sunt de intendență și vice-versa.

Trenul a intrat în Ploești și colonelul coboară. Segălică nu-l slăbește de loc și-i spune pe scara vagonului:

— Vedeți, domnu' colonel. E un lucru: eu în cer n'am nevoie de sfinți, dar aci totdeauna caut să m'asigur de sfinți la Ierusalim!..

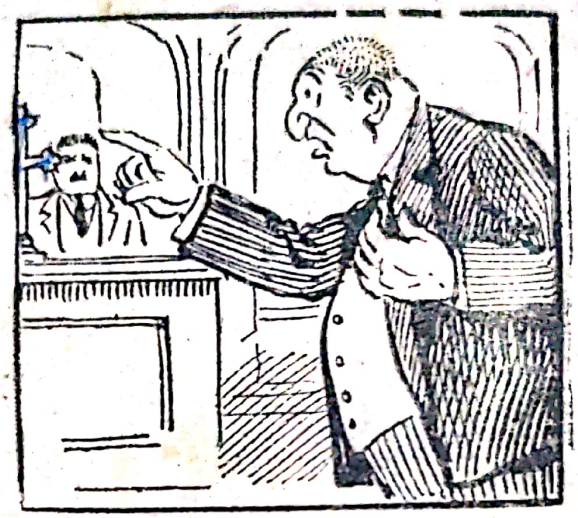

Președintele bagă în urnă numele celor 25 juraţi prezenţi şi începe să tragă la sorţi pe cei 12, cari vor forma comisiunea de judecată.

— Segălică!

Primul jurat ia loc pe scaun şi tragerea urmează până la constituirea juriului.

Procesul se desfăşoară normal. Actele citite de grefier prezintă pe acuzat ca infractor primejdios, recidivist, vinovat de astă dată de a fi omorît fără nici o scuză pe un om cum se cade. Martorii acuzării descriu peripeţiile faptului sângeros, procurorul pronunţă un rechizitoriu de rară severitate, apărătorul se sileşte să smulgă circumstanţe atenuante, aruncând o parte din vină asupra societăţii, care n'a dat acuzatului educaţia cuvenită, şi președintele face rezumatul desbaterilor.

In tot timpul acesta, ochii primului jurat nu-l slăbesc pe individul judecat, care îl îngrozeşte prin nişte fălci sălbatece, o privire cruntă, mâini botocănoase şi un glas răguşit de tavernă.

Juraţii intră în camera lor, ca să dea verdictul.

— Răspundem da la toate chestiunile de culpabilitate, spune unul din ei, aprobat de toţi.

— Atunci la muncă silnică pe viață, observă Segălică, care a trecut în viața lui pela parchet.

— Foarte bine! Așa-i trebue!

Primul jurat semnează verdictul, reintră în ședință urmat de ceilalți unsprezece și dă citire răspunsurilor.

Acuzatul e introdus, președintele consultă pe judecători, pronunță deciziunea de condamnare la muncă silnică pe viață și-i spune:

— Ai trei zile libere, ca să faci recurs.

Segălică, căruia i se părea că individul pedepsit îl străpunge cu privirea, sare de pe scaun:

— Domnule președinte, asta nu se poate!

— Cum nu se poate?

Foarte turburat, primul jurat amestecă implorările cu protestele:

— Eu știu, domnule președinte, că legea este egală pentru toți.. Cine este condamnat, trebue să meargă la închisoare.. Acuma văd că dv. îl lăsați trei zile liber... ăsta ne omoară... Uitați-vă la el.. Dacă știam așa, eu nu-l condamnam....

El continuă să dârdâie și nu se liniștește până când îi explică președintele pe 'ndelete că „trei zile libere" nu înseamnă slobozirea asasinului, ci numai că legea, în calcularea termenului, nu pune la socoteală ziua când se pronunță decizia și ziua când se declară recursul.

— *Bravo !... Bravo !...*

— *Ce ai, Segălică ?*

— *Cum ce am ?*

— *De ce joci singur ?*

— *Cum să nu joc ?*

— *Spune-mi şi mie, să joc şi eu !*

— *Citeşte ici !..*

— *Am uitat ochelarii la bucătărie !*

— *Atunci să-ţi citesc eu... Ascultă, Reghina.*

Segălică tuşeşte şi silabiseşte:

„Curtea de casaţie a admis cererea de strămutare a procesului lui Corneliu-Zelea Codreanu, acuzat de a fi omorît pe prefectul de poliţie din Iaşi, Manciu, şi a trimes afacerea în judecata Curţii cu juri din Putna".

Segălică lasă ziarul şi începe iar să sară prin casă, bătând din palme şi strigând :

— *Ce gheşeft !... Ce gheşeft !...*

— *Cum gheşeft ? Care gheşeft ?... se miră nevastă-sa...*

Ascultă, Reghina... De ce eşti proastă ? Ai auzit ce am citit

— *Da.*

— O să fie proces mare la Focșani.

— O să fie.

— Noi suntem în Focșani, nu?

— Suntem.

— O să vie lume multă.

— Sigur.

— O să fie studenți, țărani, evrei, de toate neamurile.

— De toate.

— Când e lume multă și de toate neamurile, se întâmplă și bucluciuri.

— Se întâmplă.

— Manifestație.

— Manifestație.

— Și jamur sparte.

— Și jamur sparte.

— Ei! și nu pricepi nimic?

— Nu.

— Ce proastă ești, Reghina!.. Ghischi dac'ai fi și tot ai pricepe!... Noi ce meserie avem?

— Magazin de jamur...

— Păi atunci?

In loc de răspuns, Reghina lasă cratița cu lapte din mână și s'aruncă în brațele lui, exclamând:

— Ce deștept... Ce deștept!..

A doua zi, Segălică a comandat telegrafic două vagoane cu geamuri.

Marfa a sosit cu o săptămâna înainte de proces.

Și azi face dever straşnic.

Ziua pune geamuri la toate ferestrele rănite cu prilejul procesului, care nu s'a judecat, și seara protestează energic:

— Asa ceva nu e permis!.. O să reclam la Liga Națiunilor!..

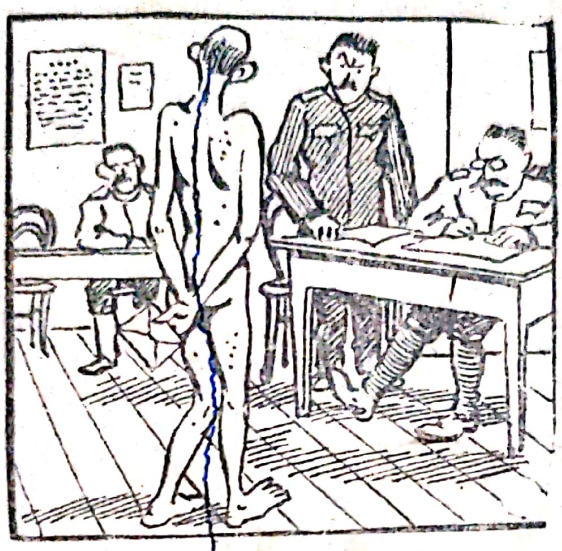

— Spune-i că n'am vreme.

— Să trăiţi, domnule general, zice că numai un minut vrea să vă vorbească.

— Zi-i să intre.

Precedat de ordonanţă, înaintează ploconindu-se până la pământ.

— Să trăiţi, domnule jeneral, iertaţi-mă că..

— Spune repede, că trebue să plec.

— Il cheamă pe Segălică la armată.

— Ei şi?

— Segălică e aşa un buiat debil, că se prupudeşte..

— Lasă că se învaţă el.. Să vezi ce militar o să iasă... o să se fotografieze cu puşcă...

— Ci puşcă, domnule jeneral!.. Vreţi să se împuşte!?

— Ori cu tunul.

— Cum s'o sui pe tun, cum cade!... Totdeauna are maldimer!...

— Atunci la cavalerie...

— Nu mai glumiţi, domnule jeneral!.. Dacă-l loveşte calul cu cupita'n piept?... Să trăiţi, domnule jeneral, eu mor dacă-l

ia pe Segălică la armată!... Cel puțin, să-l amâne un an!... E așa un buiat delicat!...

Omul dă cu batista pe la ochi. Generalului i se face milă de el și se gândește că, în definitiv, pentru o amânare n'o să se facă gaură în cer.

— O să-ți dau o scrisoare către medicul comisiei.

Ochii părintelui râd printre lacrămi. Când să ia plicul, dă să-i sărute mâna generalului.

Segălică fuge la doctorul militar, care citește scrisoarea și i-o restituie.

— O să uit până atunci. Să vii cu ea în ziua aceea, ca să-mi aduc aminte.

Peste o săptămână, tinerii defilează în pielea goală pe dinaintea comisiei. Medicul îi examinează și-i întreabă de beteșuguri.

— Tu ai ceva?

Cusururile invocate sunt mai toate inexistente sau exagerate. Verdictele alternează:

— Bun pentru artilerie.

— La infanterie.

— Marină

Iată-l și pe Segălică.

Înalt și subțire, cu pistrui pe față și cu două alunițe cât măslina pe spinare, tremură ca varga.

Medicul, care nu-l recunoaște, își continuă datoria dictând furierului înălțimea, diametrul, semnele particulare. Și pe urmă-l întreabă:

— Ai ceva?

— Cum să n'am!.. răspunde repede ușurat și înviorat Segălică... Am o scrisoare!...

Și trăgând mâna de la spate, întinde plicul.

— Ptiu!... exclamă doctorul.

Și văzând că Segălică s'a ars, dictează tare:

— Bun pentru cavalerie!...

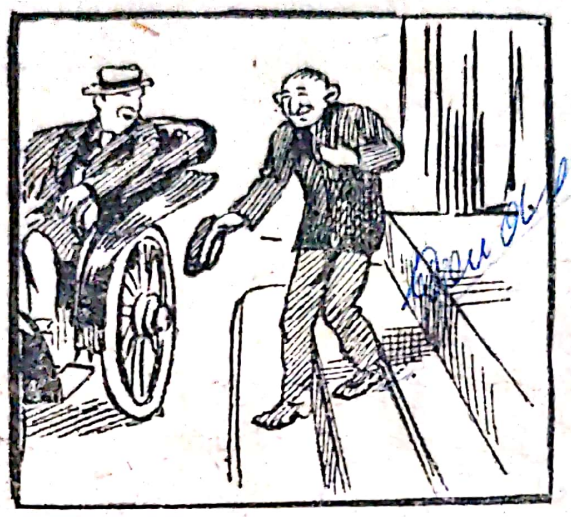

— *Nu mai dați bagajele jos... N'avem camere...*

— *Atunci unde o să dorm?*

— *La alt hotel.*

— *Am încercat la toate!*

— *N'am ce să vă fac.*

— *Ascultă portar, cât mă costă ca să am unde dormi?*

— *Cu trei sutari poate aș găsi, răspunse Segălică, scarpinându-și părul nepieptănat.*

— *Bașca prețul camerei și bacșișurile?*

— *Sigur.*

Își scutură buzunarul și izbuti să pue capul pe o nenorocită de pernă, la mansardă, într'o chichineață înveselită de reprezentația insectelor care nu puteau să se agațe de brâul de ulei de pe perete.

A doua zi își luă geamantanul și deșertă alt buzunar în palmele întinse pe scările celor trei etaje, până'n trotuar.

— *Ce vrei, portar? Nu v'ajunge?*

— *Vreau să vă rog ceva.*

— *Spune repede că pierd trenul.*

— *Unde plecați?*

— *Ce te interesează?*
— *Vă explic numai decât.*
El îi spune oraşul unde avea afaceri.
Segălică e radios.
— *Vă rog să trageţi la hotelul „La războiul mondial".*
— *Nu văd de ce aş trage numai de cât acolo!*
— *E un motiv foarte serios. Dacă îmi daţi voe, vi-l spui...*
Şi i s'apleacă la ureche.
— *Eu sunt proprietarul hotelului.*
— *Cum?! Ai hotel acolo şi stai portar aci?*
— *De sigur... De ce aş avea numai unul când pot să am două?... Acolo treaba merge strună; aci mi-am făcut suma să-mi mai cumpăr unul, în alt oraş... O să trageţi tot la mine şi acolo! Vă mulţumesc şi să trăiţi!...*

Herşcu e mare proprietar şi Segălică e chiriaş sărac.

Intr'o zi, cel de al doilea se prezintă la cel dintâi.

— D-ta munceşti numai două ore pe zi, adică stai la taifas pe stradă, între Banca Naţională şi „Voaleta" şi câştigi parale cu duiumul. Eu sunt funcţionar comercial, stau în picioare toată ziua şi trăncănesc vânzând ghete care plesnesc a doua zi, şi abia îmi ţin zilele. Numai eu ştiu cum pot să-ţi plătesc chiria!

— Ei, şi ce vrei?

— Te aş ruga să mă împrumuţi cu cincizeci de mii de lei ca să intru în comerţ şi să mai salt şi eu niţel.

— Nu se poate. E criză de numerar.

— Şi cu toate astea ştiu că ai.

Herşcu se uită la tânărul său chiriaş, îşi mângâie vinele roşii de pe nas şi imediat îşi dă seamă că e rost de afacere.

— Bine, dar ştii ce dobânzi se plătesc acum. Toată lumea cere cincizeci la sută. Eu, fiind că te apreciez, n'am să pretind de cât patruzeci.

— Dacă aşa trebue, o să dau, ce o să fac.

— Pe urmă, comisionul. Nu căuta că eu nu sunt bancă.

Eu lucrez ca băncile, cu contabilitate dublă și comision... N'o să-ți iau decât zece la sută.

— Altceva știu că nu mai e.

— Ba mai e ceva. Trei mii de lei onorariu de avocat.

— Avocat pentru poliță?

— Sigur! Eu nu fac nimic fără jurisconsult. Sunt om cu rost.

Segălică a primit, s'a repezit la tutungerie, a scos tocul portativ din buzunar, a scris „bun și aprobat" s'a iscălit și a dat polița lui Herșcu, care a închis-o în casa de fier, și i-a numărat banii, după ce a reținut din capital toate angaralele.

De a doua zi, nu existau mai buni amici ca ei doi: proprietarul, fiind că făcuse cel mai bun plasament; chiriașul, fiind că știa el ce știa.

La scadență, Herșcu strigă pe fereastră lui Segălică:

— Azi trebuie să-mi achiți polița.

— Care poliță?

— Cum care poliță? sare proprietarul. Cei cincizeci de mii!

— Glumești, sau visezi?

Lui Herșcu i s'a părut în adevăr că visează față de așa necuviință. S'a repezit la cassa de fier, a scos cambia și i-a întins-o.

— Uite-o! Acum o vezi?

— Asta nu e a mea.

— Cum nu e? Uite iscălitura.

— Unde e?

Creditorul și-a vârît ochii în poliță, apoi polița în ochi, s'a uitat la debitor, i-a venit să se arunce la el și să-l sfâșie, dar ameteala l'a zăpăcit și s'a lăsat pe treptele scării.

Segălică și-a văzut de drum, râzând singur de efectul miraculos al cernelei speciale cu care semnase și care are calitatea delicțuoasă că după câteva zile dispare cu totul.

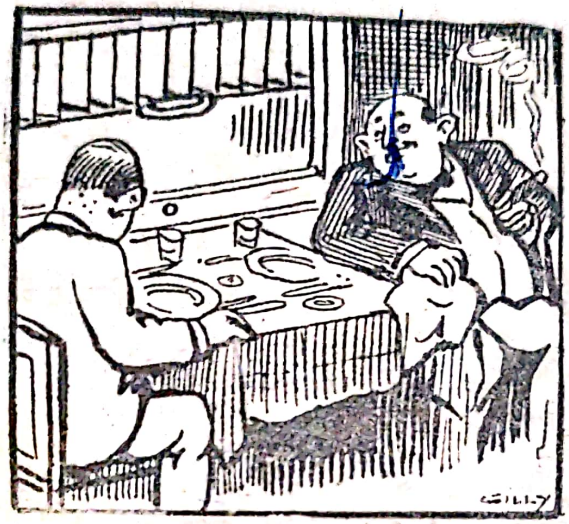

In vagonul restaurant.

— *Servus!*

— *Salve!*

— *Cum merg treburile?*

— *Merg.*

— *Va să zică, o să fie bine.*

— *E deja.*

— *I. R. D. P.?*

— *Şi Credit Minier şi Petrolul Românesc, şi....*

O întreagă serie de titluri sunt înşirate, împreună cu diferenţele avantagioase şi cu marile venituri totale

— *Ai făcut declaraţia de impozite?*

— *Sigur. Eu sunt om de ordine.*

— *Cât ai trecut anual?*

— *Zece mii.*

— *Numai atât?*

— *Dacă n'oi câştiga şi dela stat, n'am făcut nimic.*

— *Apropo. Am auzit că iar te-ai botezat.*

— *Exact. Am trecut la ortodoxism.*

— *Nu cred.*

— *Aşa să am bine.*

— *Par'că te făcuseşi catolic!*

— *Ei şi?*

— *De ce ai mai trecut la catolicism, când ştiai că o să te faci ortodox?*

— *Aci e meşteşugul.*

— *Ce meşteşug?*

— *Foarte simplu. Dacă aş fi trecut direct la ortodoxism, când m'ar fi întrebat cineva: „Ce-ai fost mai înainte?" ar fi trebuit să zic: „Evreu!". Pe când aşa, când mă vor încolţi unii: „Acum eşti ortodox, dar ce-ai fost?" o să le răspund: „Catolic!". Nu-i aşa că i-am curăţat?*

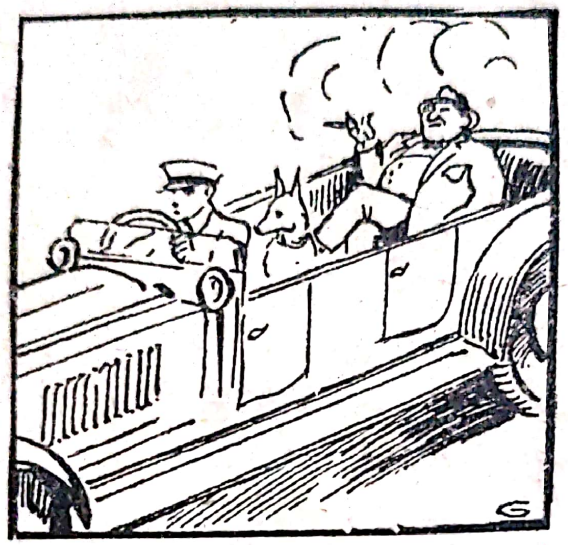

Dintr'o scrisoare.

„....Veneam Duminică pe calea Victoriei. Lume enormă pe trotuarele strâmte. Spectacolul obicnuit: îmbrânceli, călcări pe picioare; buze, obraji și urechi roșii; păr tuns la cucoane, chelii la bărbați; aceleași discuții despre aceeași fuziune; plocheli, sărutări de mâini și curte; mătăsuri de contrabandă și miros de parfum — cu gramul; trăsuri cu roatele văruite și cu coastele cailor eșite prin piele; automobile de toate mărimile și de toate culorile; gardistul cu mustăți de un stânjen în fața Palatului, cel scurt și gros cât un cazan în dreptul lui Capșa, — caleidoscopul banal din zilele de sărbătoare cu cer senin.

Era să las piciorul pe caldarâm, ca să fac loc unei nostime blonde, cu ochi de safir, când o goarnă îmi dă un fior și mă face să mă retrag pe rigola trotuarului. O mașină cât un pavilion se oprește. Unul se ridică cu greutate de pe pernele de piele și coboară a lene. Dau să trec înainte, dar o viziune mă ține pe loc... Să fie el? Nu se poate... Și totuș, e leit!... Par'că-l văd... Eram copil.... Ne pomeneam cu el acasă... „Chiconu Nicu e aici?... Să trăiți, chinoane Nicule!" — „Ce e, Segălică? — „D'apoi, ce să fie? Bine! Am venit deja să vă văd" — „la să

mă lași în pace, că n'am vreme!" — Nu-i nimic; să fiți sănătos; viu mâine". A doua zi, apărea iar. Tata-l primea. „Chicoane Nicule, am un mușteriu pentru hamurile cele vechi" — „Nu le dau!" — „De ce să nu le dați? Câștig și eu un pol!"... Până când să dea un ordin șoferului, mă uit bine la el... El este!..

Când se întoarce, ne pomenim piept în piept, și fără să vrea îi scapă o 'ntrebare:

— Ce faci?... Conu Nicu e bine?

Și dă să plece. Dar îl iau de mână.

— Frumos automobil!

— Frumos!

— Trebue să coste vre-o cinci șase sute de mii!

— Un milion în cap.

— Al cui e?

— Cum al cui?!... Al meu!...

O clipă de tăcere.

— Par'c'ai fi deputat!... Așa ședeai în el!...

— Ce par'că!... Sunt!...

— Deputat?!

— Sigur!

— Unde?

Segălică mi s'apleacă la ureche și șoptește un nume dintr'un teritoriu liberat.

— E județ mare, Segălică?

— Am uitat să 'ntreb.

— Dacă-l reprezinți, trebue barem să-l cunoști!

— Ei ași!... Par'că totdeauna o să m'aleg în același loc!...

Ne-am despărțit.

— Spune complimente la cuconu Nicu!... Și... mai încet cu Segălică.... Dacă vrei să-mi faci plăcere: domnul dipotat...

Automobilul a rămas la colț, el a intrat în cafenea, și în locul viziunei de adineauri, mi s'a așezat aita în fața ochilor: județul desrobit, pe care-l reprezintă prin „libera voință a alegătorilor" cel cu hamurile vechi de odinioară..."

— *Masa la Mărăşeşti !..*

Omul de serviciu al vagonului-restaurant cutreeră trenul şi anunţă pe amatori. Din toate vagoanele pornesc călători, părăsindu-şi cu inima strânsă bagajele ghemuite în plăşile de sârmă, privindu-le până când es din compartimente şi întrebându-se îngrijoraţi dacă le vor găsi la înapoere.

Vagonul-restaurant se umple şi personalul începe să servească, transportând accelerat obicinuitele: supă cu tăiţei, mazăre cu carne, friptură cu sos, brânză în suprafaţă de un centimetru pătrat, măr cu bătături, sticluţa de vin şi o cafea, în cazul când vrei s'ajungi cu bacşişurile la cifra rotundă de 300 lei.

Toată lumea primeşte ce i se dă, mănâncă în linişte şi, din când în când, tresare amintindu-şi că tocmai prin portea locului obişnuesc unii nărăvaşi s'arunce cu bulgări în ferestrele trenurilor. Numai călătorul care stă în faţa mea, la mescioara de două persoane, e mereu agitat.

— Asta e supă, domnule ?.. la-o d'aci !.. Să vezi în Anglia ce mâncare se dă în vagoanele-restaurant !

Mai pe urmă:

— *Nu-m place mâncarea... Prea are sos mult... Poți s'o ici. Apoi:*

— *Friptura asta s'o mănânci d-ta! Eu nu sunt învățat cu așa carne!...*

In sfârșit:

— *Banane ai?.. Eram sigur că n'ai!.. M'am plictisit cu mere... Aș putea s'aveți fructe mai delicate, căci eu sunt deprins să mănânc lucruri alese. D'aia prefer mai bine străinătatea!*

Pe când ține, în rate, acest rechizitoriu contra personalului, care nu știe ce să facă să-l mulțumească, figura sa îmi devine tot mai cunoscută.. Unde l'am mai văzut?... Sunt sigur că l'am întâlnit undeva... Și de multe ori... Iată-l că dă să-și scoată batista ca să-și șteargă nădușeala, apelpisit, revoltat... Dar din fundul buzunarului apare și se rostogolește pe masă nu nasture din cei cari se aplică fără să fie cusuți. El îl ascunde repede sub batistă.. A da!.. Acum mi-aduc aminte... Știu de unde îl cunosc. Ani de zile s'a învârtit în jurul unei mese la colțul palatului Poștei, strigând răgușit:

— *Invenție americană, domnilor!... Nu mai trebue ac, nu mai trebue nevastă! Nasturi cari se prind singuri!..*

Pe semne că a dat și în altă meserie, i-or fi mers treburile bine, a trecut în lumea binecuvântată a îmbogățiților de război, și de unde altă dată era încântat să mănânce trei felioare de lebervurșt și un colț de pâine neagră, acum nu mai poate fără delicatesele caselor străine.

Trenul își urmează trepidațiunile, roțile trosnesc la îmbucăturile liniilor și cu toate astea în urechi îmi vâjie mereu ecoul:

— *Nu mai trebue ac, nu mai trebue nevastă!... Să vezi în Anglia supă!..*

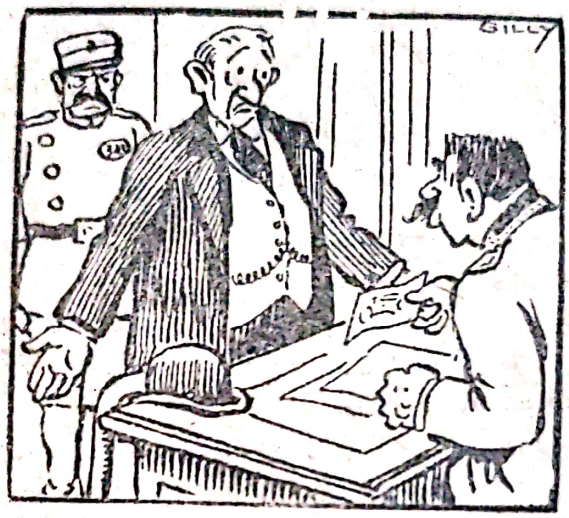

Trenul se apropie de Karlsbad.

In vagonul cu paturi, Icsulescu, care şedea întins şi se făcea că doarme, ca să scape de pisălogelile lui Segălică, cocoţat în patul de sus, se ridică şi se îmbracă pe înghesuite trântit de opintelile trenului când în uşe, când în oglindă. Apoi, scotoceşte portofelul şi înşiră nişte bani pe măsuţa dela fereastră.

— Ce faci acolo? strigă Segălică speriat.

— Las bacşişul conductorului.

— Cum? Un pumn de coroane'

— Cam aşa obicinuesc.

— Eu îi dau numai câteva.

— Vreau să fie mulţumit.

— Să vezi ce mulţumit o să fie când o să ia zece coroane dela mine.

Conductorul intră şi restituc biletele. Icsulescu îi arată discret banii şi el se ploconeşte până-i ajunge nasul pe covor. Segălică îi întinde bacşişul. Conductorul se încruntă, dar îl ia.

— Ti-am spus eu că e mulţumit? zice Segălică triumfă-

lor. Ai pierdut atâtea coroane. Mai bine-i dădeai la taximetru şi mă duceai şi pe mine gratis la hotel!

Dupa o jumătate de oră, Segălică se pomeneşte înhăţat şi târît la poliţie.

— Dar ce-am făcut? protestează el.

— Eşti acuzat c'ai pus în circulaţie monete false.

— Cum se poate! Asta e infamie! Iată toţi banii mei!

— Nu aceştia... E vorba de nişte coroane date unui conductor.

Cel dela vagonul cu paturi se răzbunase şi făcuse un denunţ la comisariatul gării, depunând nişte monete false pe care cine ştie de unde le avea.

E adevărat că 'n cele din urmă Segălică a scăpat, fiindcă nu s'a putut stabili dacă banii cu pricina fuseseră primiţi dela el sau dela alt călător.

Dar o lună de zile, în loc să se plimbe şi să facă cura de ape minerale, a bătut scările poliţiei şi a făcut cură de năduşală. Cât l-au costat avocatul şi cel lalte angarale numai el ştie.

De atunci, de câte ori îi cad ochii pe luxul vagoanelor cu paturi, face stânga 'mprejur si se scutură ca de febră recurentă.

Prietenul mi se destăinui:

— Nu mai era nimeni în vagon. Mă aștepta o noapte de liniște și somn. Parcă înadins lampa lumina prost, ca să nu mă lase să citesc și să mă silească s'adorm.

Dar deodată ușa troznește în rama-i de fier și o voce duioasă de soprană lirică mă interpelează:

— Vă rog să-mi spuneți dacă mai este vreun loc liber?

I le ofer pe toate și mă grăbesc să ridic o jumătate din duzina de geamantane și cutii de pălării în plasele ce stau să pleznească.

Abia se pune trenul în mișcare și tânăra doamnă mă fixează binevoitor.

— Aș dori să mă fac comodă. Călătoresc foarte greu... Dacă ați fi bun să mă lăsați singură câteva momente, vă asigur că numai câteva...

Mă 'nchin și es. După câteva minute îmi regăsesc tovarășa de drum, într'un „robe-de-chambre" de mătase neagră, destul de decoltat și de inteligent construit, ca să nu ascundă și să nu martirizeze un corp superb.

Sgomotul trenului abia îmi îngădui s'aud pe frumoasa călătoare, care se așezase pe banca omusă.

Ce bine m'aș odihni dacă aș avea voe să întind picioarele pe perna din față... Ce nesuferită e și direcția!... Eu călătoresc atât de greu!..

Suferința aceasta, exprimată cu o rară gingășie, îmi răpi un răspuns aproape necugetat:

— Genuchii mei vă stau la dispoziție!

— Sunteți atât de gentil!..

Fără ezitări naive, ca așeză binișor picioarele pe mine, și, ca recunoștință, vrând desigur să nu-mi toceasscă postavul, atât de scump pe vremurile acestea, lăsă încet să-i lunece pantofii.

Par'că înadins, lampa lumina tot mai prost...

Am mers așa ore întregi. Nu m'am mișcat deloc, ca să nu știrbesc nimic din excelenta impresie ce desigur produsesem, și am lăsat drum liber fantaziei, care sbura în înălțimi necunoscute și se legăna în iluzii fără șir și fără margini.

Când am ajuns în gara de Nord era așa de târziu, încât hamalii se culcaseră.

— Vai! Ce mă fac eu cu atâtea bagaje!

Desnădejdea ei mă pătrunse și mă încărcai cu toate coletele.

La eșire un domn se repezi înaintea ei. O îmbrățișare prelungă, după care înțelesei că trebue să fie soțul sau ceva similar. Om cu inimă, el mă privi lung și compătimitor, și-i făcu observație:

— Bine dragă, de ce-n'ai luat doi hamali, în loc de unul?

Ea a voit să-mi întinză mâna, zicând:

— Doamna Segălică!

Dar bagajele mi-au scăpat pe peron, mi-am cerut scuze, — și am eșit repede în curtea gării, uitându-mă mereu înapoi, de teamă să nu mă fi văzut cineva.

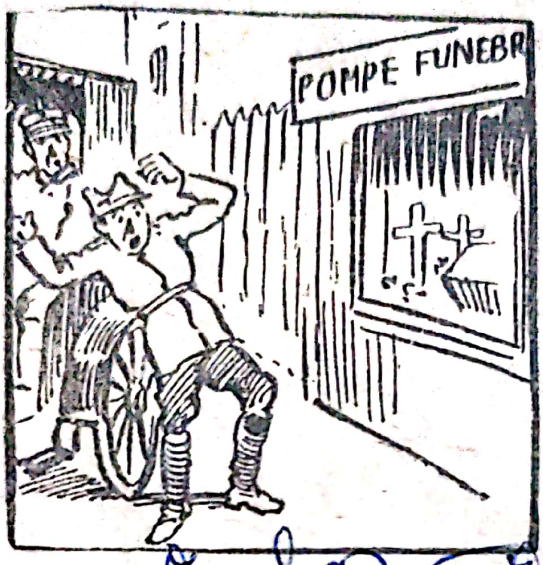

— *Ce-ai, Segălică?*

— *Mi-e rău, să trăiți, domnule colonel!*

— *Ce simți?*

— *Amețeală, căldură, îmi tremură picioarele.*

— *A venit trăsura?*

— *A venit.*

— *Să mergi cu mine la spitalul militar.*

Suflet bun, colonelul își pune ordonanța lângă el și pleacă.

Medicul examinează pe soldat, îi găsește o afecțiune serioasă și simte nevoia să-i facă o injecție puternică.

— *Să stai în pat câteva zile și să urmezi tratamentul din rețeta aceasta.*

Colonelul își urcă ordonanța în trăsură și pornesc amândoi spre casă.

Injecția își face reacțiunea. Puterile îl părăsesc.

— *Tot ți-e rău, Segălică?*

— *Tot, să trăiți, domnule colonel*

— *Ce te doare?*

— *Simt așa o sfârșeală.*

Când ajung în calea Moșilor, în apropiere de bulevardul

Domniței, ordonanța abea mai poate vorbi. Lasă capul pe umărul colonelului și face sforțări ca să deschidă ochii.

— Apă... Mă înăbuș...

Ingrijat, colonelul face brusc semn vizitiului să opreasca în dreptul unei băcănii, ca să ceară un pahar de apă pentru bolnav.

Dar caii mai fac câțiva pași și trăsura stă în fața unui magazin de pompe funebre.

— Dă-te jos, Segălică.

Colonelul îl ia de braț, ca să-l ajute.

Dar Segălică dă cu ochii de cosciugele dela vitrină, îi hoibează înspăimântat, și sguduit de sensația că-l dă jos ca să-i ia măsură, s'apucă de ferăria coșului, se lipește de fundul trăsurei și strigă:

— M'am făcut bine, să trăiți domnule colonel...

Și și urmează drumul amândoi, — colonelul mai liniștit, iar Segălică mai întremat de sguduitura ce simțise în fața prăvăliei de „tulumbe triste", cum scrie pe firma unui negustor minoritar din Transilvania.

Un muşteriu intră grăbit.

— Daţi-mi un flacon de Urodonal!

Segălică se uită la raft şi răsmunde liniştit:

— Nu mai e.

Vine altul.

— Praf de puricil

— S'a isprăvit.

Şi Segălică stă cu mâinile încrucişate, rezemat de perete.

O bătrână abea poate să păşească pragul.

— Măiculiţă, daţi-mi niţel spirt denaturat, să-mi pui nişte pahare, că nu mai pot de mijloc!

Segălică îşi aruncă ochiul la damigeana goală de sub tejghea.

— E marfa în vamă... Mâine o scoatem...

Stăpânul l-a auzit şi se repede ca un uliu.

— Ce faci, mă?... Vrei să-mi goneşti toţi muşteriii?...

Segălică se 'ndreaptă şi răspunde cu glas stins:

— Păi dacă n'avem!

— Şi ce dacă n'avem!... Slavă Domnului, drogheria e plină...

— Cerca spirt denaturat...

— Nu e nimic... Trebuia să-i dai spirt rafinat... Era să plătească mai mult, şi atâta tot... Ce, era să dea dela tine?... Na!...

Şi-i dă un bobârnac în frunte. Segălică se strâmbă.

— N'ai stofă de negustor în tine nici de cinci parale... Nu se face treaba aşa... Iţi cere un muşteriu un lucru? Tu fă-l să ia zece... Vrea ceva care lipseşte? Incurcă-l cu altceva... Dă cu gura, bagă-i-le pe gât, fă-l să'lase tuleri... Să ştii dela mine... Cel mai mare principiu în comerţ este: să-ţi intre în prăvălie cu bani şi să iasă fără... Să zicem că cere unu aspirină, şi n'ai... Spune-i şi tu: „Luaţi, vă rog, antipirină; e mult mai bună; până mâine sunteţi tun!"... Altul are poftă de tinctură de iod... Ce-o să fie dac'o să-l convingi să ia sublimat coprosiv?... Tot aia e... Totdeauna oferă ceva care seamănă şi face acelaş serviciul...

Uşa se deschide şi apare o tânără sprintenă, elegantă, parfumată.

Segălică, pătruns de explicaţiile auzite, face drepţi în faţa ei, pe când stăpânul îl observă.

— Daţi-mi hârtie higienică.

Segălică se 'ndreaptă spre stelaj, dar văzând că nu mai e nici un rulou, se 'ntoarce graţios.

— Lipseşte.. Dar putem să vă dăm glaspapir!...

— Cu ce să-ți plătesc serviciul pe care mi l-ai făcut?

— Cu nimic... Ce poate fi mai plăcut de cât să-ți servești un coleg de școală.

— Atunci, hai să-ți fac o analiză. Laboratorul este al meu și deci nu mă costă nimic. Te asigur că voi lucra-o personal.

— N'am făcut niciodată.

— Foarte rău.

— Dacă nu sufăr de nimic!

— Nu poți să știi... Omul civilizat nu trebue s'aștepte ireparabilul...

— Bine... dacă zici tu...

— Ia stai pe scaun... Dă mâna 'ncoace... Numai nițel sânge... Rezultatul ți-l trimet acasă... Pe urmă, îl arăți unui doctor... Colegul nostru de școală... El o să-ți spue dacă ai ceva, dacă trebue să duci un regim...

După trei zile, Segălică primește în plic hârtia cu termeni medicali, cu cifre și fracții zecimale, cu sublinieri și cu concluzii, în care orice profan se uită ca pisica în calendar.

Peste un sfert de oră, era la celalt coleg.

— Ce plăcere!...

— Adică, nu e tocmai plăcere să vii la doctor, zice Segălică.

— Ai ceva?

— Cred că nu... Mă simt destul de bine, dar colegul nostru... îl știi... m'a îndemnat prietenește... A făcut-o chiar el... In definitiv, dacă e gratis, e deja o afacere...

Și-i întinde hârtia.

Medicul se uită la ea, se uită la el, tace și se posomorește.

— Nu zici nimic?... Văd că te gândești... Ascunzi ceva!...

— N'ascund nimic... Mă gândesc și mă 'ntreb... dacă ești viu sau mort!...

— Cum?!

— După ce scrie aici, ar trebui să fi sucombat de mult!

Năduseli torențiale invadară capul lui Segălică. Ingălbeni. Buzele îi tremurau. Picioarele îi dârdâiau ca lui Lanțaru în fața eșafodului. Abea putu să șoptească, rezemându-se de sobă:

— Așa trebue să fie... Chiar mă simt rău... Ameteli... slăbiciune... da... așa trebue să fie.

După o clipă doctorul tresări.

— Să nu fie o greșeală!...

— S'ar putea? exclamă Segălică, înviorat nițel.

— Eu știu!... Poate!... Dă fuga la laborator.

Segălică făcu sforțări s'ajungă la trăsură și i se păru un ceas sfertul de oră până la colegul care-l servise.

— Dragă, murmură el intrând pe ușă, ia vită-te... Mi-oți fi dat p'a altuia...

— Nu cred... La mine e regulă... Dar, să repetăm analiza.

— Bine... dar ce fac eu până poimâine!?

— Nu-ți pierde cumpătul... Bun e Dumnezeu!

Cum a dus-o Segălică cele două zile, numai el știe. Noroc că momentul salvator sosi și rezultatul fu normal. N'avea nimic! I se dăduse din greșeală hârtia cu analiza altuia.

Segălică îmbrățișă de bucurie pe doctor, dar când să plece rămase pe gânduri și pe urmă-l întrebă:

— Ce-o fi făcut cel care a primit hârtia mea și s'a văzut bine, când trebuia să fie deja mort?

Doctorul îl bătu pe umeri:

— Poate că i-a folosit... Rezultatul i-a ridicat moralul — și adesea moralul este medicul cel mai bun...

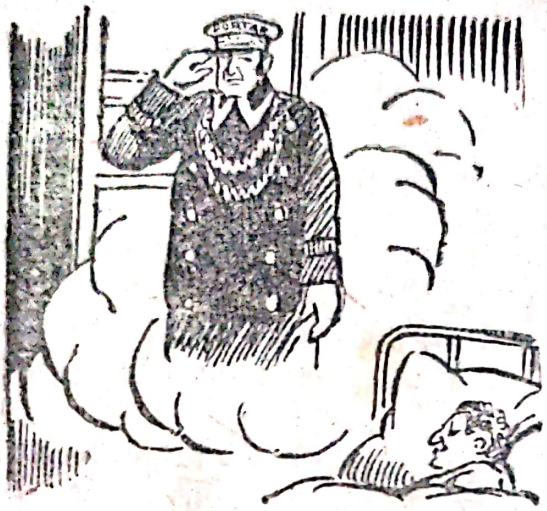

Birjarul ocoli pela hotelurile din centru.

Nici un loc!

— Să încercăm şi aci!

Şi călătorul respiră greu, speriat de ideea că va trebui să rămână peste noapte pe trotuar, cu copii şi cu bagaje.

Birjarul se dete jos de pe capră şi sună la poarta marelui hotel.

Uşa greoae scârţâi şi apăru Segălică, scurt şi gros, somnoros şi testos.

— Aveţi o cameră cu două paturi?

— N'am nici cu un pat.

— Ce ne facem noi, atunci?

— Treaba d-v.!

Şi portarul dete să le'nchidă uşa'n nas.

— Plătesc bine, insistă călătorul.

— Sigur c'o să plăteşti! Asta nici nu se mai discută.

— Gândeşte-te şi d-ta, cum o să rămâi cu copiii noaptea în drum, pe vreme de iarnă!

Portarul trecu degetele pline de inele cu pietroae de diferite culori prin părul ciufulit.

— Să vedem, poate găsim pe cineva să-ţi cedeze camera.

— Ia caută te rog, şi n'o să fie de geaba.

— Sigur că n'o să fie.

După câteva minute se'napoiază cu unul mai tânăr, slab, covăsit, şaşiu, care ţinea un geamantan.

— L'am găsit pe d-lui. Abea l-am convins să-ţi facă binele acesta.

— Mulţumesc, mulţumesc cu recunoştinţă.

— Cere două sute de lei ca să plece din hotel.

— O să-i dau, ce să fac!

Călătorul întinde două hârtii binefăcătorului, care intră în cuşca portarului.

Pe când îi ia un băiat bagajele, ca să le ducă în odăiţa dela mansardă, călătorul e reţinut de portar:

— Partea mea, pentru că ţi-am găsit cameră.

— A, da, aşa e. Ai dreptate. Uitasem. Cât datoresc?

— Două sute.

— Poftim. Şi camera cât o să mă coste?

— Taxa fixă 400 pe zi. Pe urmă, electricitatea, caloriferul, bacşişurile noastre — că suntem cam mulţi.

— Mulţumesc, mulţumesc cu recunoştinţă.

Pe când călătorul, vesel că nu i-a luat şi haina de pe el, urcă cu ascensorul spre cămăruţa dela cucurigu, sfrijitul nepot al portarului lasă geamantanul, se întinde pe canapea, adoarme şi visează că va fi fericit într'o zi.

I se pare în somn că va veni o vreme când va fi şi el portar la un hotel mare. Va căuta şi el atunci câţi-va nepoţi şi-i va instala în fiecare zi, ca unchiul, în diferite camere, — pe care le va plăti, ori nu le va plăti, n'are importanţă, — dându-le şi câte un geamantan gol. Atunci se vor ruga şi de el călătorii să le facă loc. Le va spune şi el că nu sunt camere, dar pe urmă le va propune să intervie pe lângă cineva ca să le cedeze. Va scoate şi el atunci pe unul din nepoţi din camera ocupată şi-l va trece cu geamantanul gol în cuşca lui. Şi va primi pentru aceasta preţul camerei, comisionul şi bacşişurile. Operaţia făcută zilnic şi în stil mare, îl va ajuta şi pe el să aibă în curând inele cu bulgări colorati şi două trei perechi de case, să ajungă în capitala ţării om mare de care se roagă o lume întreagă cu banii pe masă, ca să nu doarmă în Cişmigiu.

Mulţumit de visul acesta, zâmbeşte în somn, iar portarul, întrerupând un moment numărarea ghelirului de peste zi, îl admiră într'o privire galeşă şi cugetă:

— Ce om o să fac din el! O să mă'ntreacă pe mine!

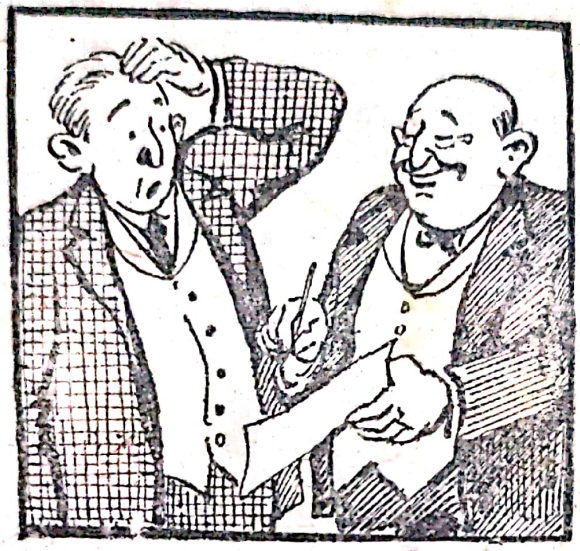

— Am auzit că aveţi parale de dat cu ipotecă, ceeace nu e lucru rar, şi că sunteţi un om cum se cade, ceeace e greu de găsit. Mi-ar trebui o sută de mii de lei.

— Îţi dau.

— Cu o dobândă potrivită.

— Două zeci şi cinci la sută.

— O să primesc, ce o să fac! Şi pe un termen mai lung ca să pot încropi suma. Vre-o cinci, şase ani.

— Ba chiar doisprezece. Vreau să te convingi că sunt într'adevăr om cum se cade. Vino mâine la tribunal să iscăleşti actu'

— Ce recunoscător o să-ţi

— Un singur lucru însă; un amănunt fără importanţă. Pe primul an reţin dobânda acum — ştii, aşa se obişnueşte de mult, — iar dobânda pe anii ceilalţi o punem la capital — aşa se face acum.

— Fă d-ta cum crezi. Ştiu c'o să fie bine, fiind că eşti om cu mila lui D-zèu.

A doua zi, la notariat, creditorul îi întinde actul şi debitorul îl iscăleşte

Cel dintâi zice:

— Acum să mergem la judecător, pentru autentificare şi inscripţie. O să declari că ai primit banii; aşa se obicinueşte.

— Şi când mi-i dai?

— Ce să-ţi dau?

— Banii.

— Care bani?

— Capitalul împrumutat.

— Păi nu mai ai nimic de luat.

— Cum aşa?

— Foarte simplu. D-ta cunoşti aritmetica?

— Da.

— Ia uite aci, că-ţi fac socoteala cu creionul. La 400.000 cu 25 la sută pe an, nu face dobânda 25.000?

— Exact.

— N'am spus că pe 12 ani o punem la capital?

— O punem.

— Bun. 25.000 înmulţit cu 12 fac 300.000. Adăugându-i la 100.000, cu cât te împrumut, capitalul devine 400.000. Aşa l'am pus şi în ipotecă. Citeşte.

Fiind că debitorului i s'a muia respiraţia şi nu mai poate răspunde, Segălică urmează cu vorba şi cu creionul.

— Dobânda pe primul an o opresc acum. Aşa ne-am înţeles. La capitalul de 400.000 cât e ipoteca, — citeşte aci în act — dobânda de 25 la sută e tocmai 100.000. Tocmai cât aveai să iei. Prin urmare nu mai am să-ţi dau nimic.

Pe ochii debitorului s'a aşezat o pânză de păianjen, care totuşi nu-l împedică de tot să vadă pe creditor cum îl ia de mână, îl duce la autentificare, şi-l împinge de ceafă, ca să zică „da" din cap, când magistratul îl întreabă dacă a primit capitalul.

La despărţire, văzându-l nedumerit, creditorul îl bate pe umeri:

— Să n'ai nici o grije. Doisprezece ani nu te supără nimeni. Numai atunci să bagi de seamă să-mi numeri cei 400.000. Dar n'o să se facă gaură în cer dacă vei întârzia o zi-două. Eu sunt om de treabă.

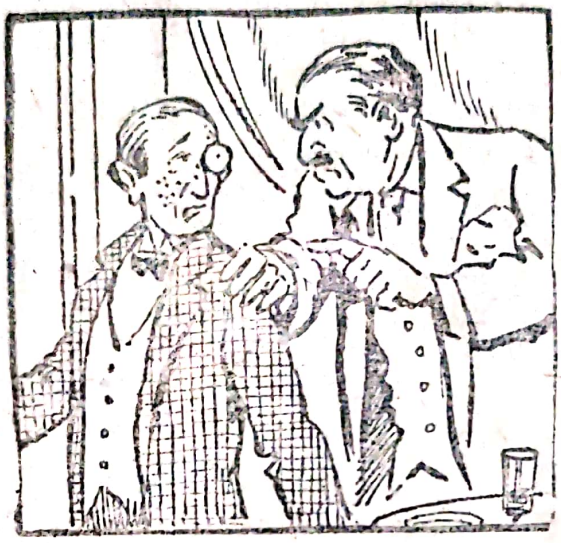

Multă lume la Sinaia, în zilele de sărbători.

Unii, veniți singuri sau cu familiile, ca să se odihnească de surmenajul profesional, să respire aer curat și să admire munții maestoși în hermina lor imensă.

Alții, veniți ca să „pară", ca să fie văzuți, ca să se lăfăiască în belșugul și luxul noilor bogății.

Printre ei Segălică, fost samsar de vânzări și ipoteci înainte de 1914, exportator de grâu în țările viitorilor inamici înainte de 1916, învârtitor de afaceri veroase în vremea lui Makensen, cumpărător și vânzător de case cu diferențe enorme actualmente, sfida pe toți cu aerele ce-și dădea, și cu bacșișurile ce împărțea.

Intr'o dimineață, în restaurantul hotelului, plin de lume, bărbați și femei, apare și el — în pijama roșie cu brandeburguri negre, destul de desfăcute la gât ca să se vadă pielea care se înegrise pentru totdeauna pe vremea când alerga pe jos de la șoseaua Kiseleff la Crucea de Piatră, ca să închirieze un apartament și să ia 2 la sută la 800 lei chirie anual.

Toată lumea e indignată.

Dar indignarea devine revoltă atunci când, plătind 40 lei ofteaua și cozonacul, aruncă chelnerului, cu un gest trium-

fător față de modestia celor de față, o hârtie de 20 lei bacșiș.

Unul din vizitatori se ridică dela masă, îl urmărește până la ușe și-l acostează:

— Ascultă! Nu te bat acil E cel mai mare hatâr ce ți-l fac! Dar dacă nu pleci imediat din Sinaia și nu-mi comunici prin scrisoare recomandată că ai sosit la București, te cârpesc ori unde te-oi întâlni!

Nu știu dacă a trimes scrisoarea de confirmare a sosirei. Dar cu primul tren a plecat la București.

Și oamenii ceilalți au putut răsufla în tihnă.

— Ascultă, dragă, nu mai putem s'o ducem așa! Când îți cer să-mi faci rochie, n'ai parale... Când îmi trebue pălărie, îmi iei o gioarsă... Ghetele mele sunt întotdeauna înapoi cu moda... In loc de teatru mă duci la cinema .. Tramvai în loc de trăsură... Fasole sleită de trei ori pe săptămână.. Până când așa?

— Și ce vrei dragă? Atâta câștig, atâta cheltuesc... Să mă pui să fur?...

— Eu nu mai pot să îndur sărăcia? Mă uit la altele... ce noroc pe ele!... Casă mare, automobil, câine-lup, străinătate... Ce naibal.. Frumoasă sunt, tânără sunt, proastă nu sunt!...

— Și ce o să te faci, dacă te-oi despărți de mine?... O să fie și mai rău! exclamă Segălică.

— Ba te 'nșeli grozav... Și fiind că m'ai zădărit, o să-ți spun una la care nu te aștepți... Epaminonda, prietenul tău...

— Ce-i cu el?

— Mi-a propus să mă ia...

— Mișelul...

— Nici un mișel.... Ca să vezi ce e hotărât să facă pentru mine, ajunge să-ți spui că e gata să-ți dea o sută de mii de lei ca să nu faci greutăți în divorț, sau să intentezi tu acțiune...

Mizerabilul...

El rămase pe gânduri. Așa lipsă de caracter nu mai văzuse. Dar, cu cât se gândi mai mult, se convinse că trebuia să reziste, și nu numai atâta, dar să-i facă una lui Epaminonda, să-l ție minte. Și pe când ea, aprinsă și emoționată de scena casnică, își rupea nervos părul pieptănându-se în oglindă, el cări triumfător:

— Am găsit!

— Ce?

— Parale.

— Asta am mai auzit-o.

— Acum o s'o și vezi.

Se apropiă de ea, o sărută pe ceafă și îi șopti:

— Să mă lași pe mine să lucrez. Dacă nu ți-o place, să-mi zici cufu.

Și-i descrise punct cu punct, planul său, fiindcă Segălică nu e prost.

A doua zi, Reghina plecă la mama ei și soțul intentă acțiune de divorț pentru părăsirea domiciliului conjugal. Ea îl chemă pe Epaminondă și-i ceru suta de mii de lei, ca să-i o dea viitorului fost soț. Încântat, Epaminonda, numără banii și începu să numere zilele până la realizarea fericitului eveniment, pe când cel'alt număra zilele până la isbutirea planului. Înfățișările procesului defilară ca de obicei, și soția nu se prezentă de cât la urmă, ca să declare că renunță la dreptul de apel. Sentința rămase definitivă. Mai trebuia s'o înscrie soțul la ofițerul Stării Civile, ca să fie desfăcută căsătoria și Epaminonda să-și vadă visul cu ochii. Cu cât se apropia expirarea termenului prevăzut de lege în scopul acesta. Epaminonda devenea mai îngrijat că fostul prieten nu se duce odată la oficiu, iar celalt jubila.

Nu vă mai spun că Segălică a lăsat să treacă cele două luni, n'a înscris sentința, divorțul a căzut și căsătoria a rămas în ființă. Ea s'a înapoiat la el, amândoi s'au înțolit bine și s'au pus pe trai cu banii lui Epaminondă, care înjură de mama focului.

In gara Titu.

In așteptarea trenului, călătorii iau cu asalt din restaurant gogoșile, plăcintele, sprițurile și tapii.

— Poftiți la bilete.

Călătorii se șterg la gură cu șervete de hârtie, scutură resturile de plăcintă și zahărul gogoșilor de pe haine și dau fuga la ghișeu, unde se înghesuesc.

Unul din ei simte că cineva îl mângâie pe la piept și fiindcă nu e de genul feminin, ca să bănuiască o îndrăsneală masculină de ordin sentimental, își zice:

— Să știi că-mi înhață portofelul!

Dar are calmul necesar să nu se trădeze și se mărginește să tragă cu ochiul.

Spectacolul i se prezintă sub forma unei mâini roșcate și pistruite ce se strecoară cu multă îndemânare spre buzunarul interior al hainei sale.

El urmează să stea în expectativă armată până în momentul când mâna miraculoasă se înapoiază, tot așa de încet, cu portofelul încărcat.

Atunci proprietarul portofelului se întoarce brusc, ia ofensiva și cuprinde fulgerător obrajii propretarului mâinei mira-

culoase între două palme care scapără și-i întinde, tot așa cum se lățesc corpurile nenorociților frânari prinși între tampoanele vagoanelor.

Palmele curg cu un ritm aproape imperceptibil.

S'aude numai atât:

— Hai? Umbli cu mâna în buzunarele altora?

— V'am zis pardon! bâlbâie Segălică.

— Pardon!? Cu portofelul în mână?

Și palmele și pumnii nu mai încetează. Un agent intervine și dă să-l ducă pe hoț la comisariat.

Dar acesta, cu dinții clănțănind, roșii de sânge, abia mergând, murmură:

— Poți să mă lași, că bătaia asta mă vindecă dija mai bine de cât un an de pușcăriel...

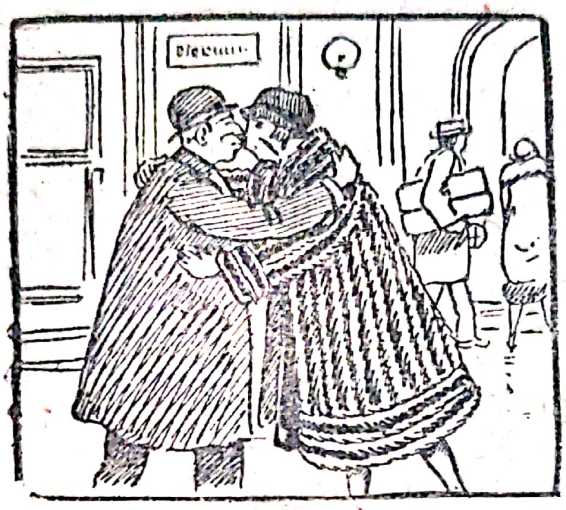

Madam Goldimer, născută Imergold, e tânără, frumoasă şi scăpărătoare. Are un singur cusur: suferă de stomac. De aceea, n'a făcut nici-o opunere, când medicii i-au recomandat o cură la Vichy. Dimpotrivă, ideea unei călătorii în străinătate îi turnă în suflet o adevărată plăcere, care creştea pe măsură ce domnul Goldimer, mare negustor de blănuri, o asigura că, cu tot regretul, n'o va putea întovărăşi, fiind reţinut de ocupaţiunile profesionale în vederea sezonului viitor. Dar domnul Goldimer, deşi aglomerat de afaceri, găsea timp să-şi supue o problemă din cele mai delicate.

— Cum s'o lase pe Ghizela singură.

Şi cum avea o oglindă de-asupra biuroului, chelia, sbârciturile şi guşa cu trei etaje, îi rezolvau problema în sensul cel mai puţin dorit.

— Nu-i nimic, îşi zise Goldimer, după vre-o trei zile de gândire... O să am control... Trimit cu ea pe Segălică... Este tânăr, sdravăn şi de încredere... Cel mai bun vânzător al meu... Niciodată n'a dat greş... Şi o să dorm liniştit.

Când auzi, Segălică sări de bucurie. O călătorie în străinătate alături de madam Goldimer născută Imergold !.. O, de câte ori nu tresărise el, când o vedea venind la prăvălie şi zăpă-

cînd pe toți cu ochii ei plini de foc, cu statura-i svelță, cu mersu-i elegant.

Ghizela nu se opuse, dar ridică o chestiune importantă.

— O să fie cheltuială mare... Două pașapoarte, două vize pentru toate țările... Noi putem să fim într'unul singur...

— N'o să fie de cât un pașaport... In fotografie suntem amândoi, cap în cap, ca în luna de miere... Eu eram tânăr și semănam cu el... Avem nasul la fel... La graniță, sunt atâtea pașapoarte de controlat, în cât n'o să fie vreme de examinat în detaliu... O să se facă „en-gros" și n'o să se observe... Segălică o să fie Goldimer și totul s'a aranjat!

Pe drum, Segălică era transportat. Fericita vecinătate îl legăna între vis și realitate. E adevărat că și ea îl privea tot cu mai multă atenție, care s'ar fi putut confunda cu simpatia.

Un incident însă, se produse la Lokohaza, la granița ungurească.

— Dumnealui nu e bărbatul d-tale! zise hotărît polițistul cu doniță în cap, fixând când fotografia, când pe Segălică.

— Ba da... îngână madam Goldimer, fără convingere și speriată.

— Să-mi faceți dovada numaidecât!... Acte!...

— N'avem, răspunse moale Segălică.

— Atunci, dacă sunteți bărbat și nevastă, ia să vă sărutați în fața mea!.. Acu, repede!.. Haide, ce stați?.

In adevăr, Segălică nu îndrăznea, iar madam Goldimer părea că se dă înapoi.

— Pușcăria vă mănâncă! se răsti polițistul, băgând pașaportul în buzunar și vrând să plece, ca să le dreseze acte.

Atunci, Segălică prinse curaj. Îi făcu semn să se oprească. Se repezi la nevasta patronului, o luă în brațe, și pe când madam Goldimer, născută Imergold, mai nu se lăsa, mai se lăsa, începu o serie de sărutări tot mai dese și mai aprinse.

Ea dete ochii peste cap și-i șopti:

— Nu ți-e rușine, Segălică!.. Ce-o să zică patronul!..

Dar el abea putu să-i răspundă printre tocăiturile fără număr:

— Ia lasă-mă în pace Ghizela!.. Ce, vrei să mă stric cu Ungaria?... Abea am început relațiunile!..

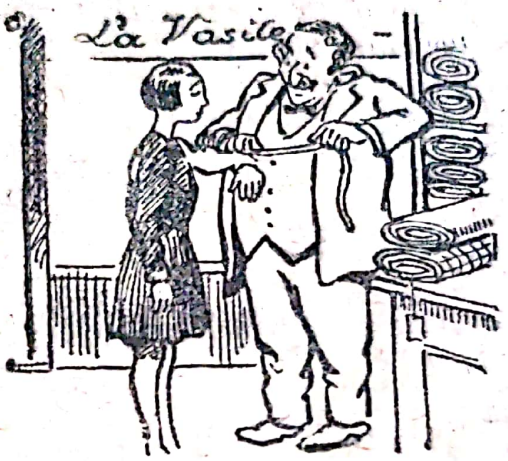

— Mâine, toată lumea să aibă pălării la fel!

— Doamnă, vă rog!.. De unde să le luăm?

— Cum „de unde"? Dela Vasile.

La altă şcoală.

— Nu'mi plac şorţurile astea!... Să veniţi cu altele!...

— In toate părţile sunt la fel, doamnă.

— Se poate... Dar la Vasile sunt altfel.

La altă şcoală.

— Mai aveţi două zile, şi nu vă mai primesc fără uniformă... Rochiile astea să le lăsaţi acasă.

— Doamnă, vă rog!... Nu ni le face nicăeri aşa de repede.

— Ba le face... Aţi încercat la Vasile?

Stolurile de fete sboară într'acolo, şi tarapanaua merge, fiindcă şorţurile, pălăriile, rochiile se desfac ca lipiile caldă când es lucrătorii dela fabrică.

O să mă întrebaţi:

— De ce numai dela Vasile?

Şi n'o să vă pot răspunde, fiindcă mă întreb şi eu:

— Adică de ce numai dela Vasile?

Pe când mă torturează chestiunea asta, hop, îmi este înainte vechiul meu prieten Segălică.

— *Cu ce te ocupi?*
— *Cu pălării, rochii, şorţuri şi altele la fel.*
Îl privesc cu compătimire.
— *Atunci, trebue să fii foarte amărît.*
— *Din potrivă, sunt foarte vesel.*
— *Faci ceva alişveriş?*
— *Fac dever mare.*
— *Cum se poate?*
— *Iaca bine.*
— *Şi eu care credeam...*
— *Ce credeai?*
— *Că toate elevele sunt trimise la Vasile.*
— *Foarte bine!*
— *Glumeşti.*
— *Nu glumesc de loc.*
— *Atunci ce fac ceilalţi negustori?*
— *Treabă lor.*
— *Ce te faci tu, prietenul meu Segălică?*
El se dă doi paşi înapoi, se uită la mine cu milă şi îmi zice:
— *Te-am pierdut!*
— *De ce?*
— *Nu mai eşti intelijent!*
— *Se poate.*
— *Ce „se poate"!? Sigur!*
Mă ia de mână, mă trage la o parte şi îmi şopteşte la ureche:
— *Adică, n'ai priceput nimic?*
— *Nimic.*
— *Eu sunt Vasile!*
— *Tot nu pricep.*
— *Simplu ca bonjur... Am prăvălie... Dacă puneam pe firmă: „La Segălică", şi lucram ca un Vasile oarecare, poate nu merjeau lucrurile... Dar am fost dişteptdeja şi am făcut tocmai din contra... Am pus firma: „La Vasile" şi lucrez... ca Segălică...*
Şi merge strună.

— *Ah, Segălică, eşti nesuferit!*

— *De ce, Reghina?*

— *Eşti aşa un băiat rău!*

Şi Reghina se răsfaţă, frecându-şi obrazul de umărul lui.

— *Dac'ai ţine la puiul tău, l'ai duce la Constanţa.*

— *Cum să merji la Constanţa, dacă doctorul te trimite la Călimăneşti!*

— *De jaba... Acolo nu mă fac bine, pe când la Mamaia mă fac...*

— *Nu pricep nimic!*

— *Dacă beau apă de Căciulata şi sunt supărată, n'o să fie nici un efect... Dacă nu mă duc la Călimăneşti, dar sunt veselă, deja mă fac bine!*

— *Ţie-ţi trebue cură de Căciulata, Reghina!*

— *Mie-mi trebue cură de... Charleston, Segălică!*

— *O să faci acolo!*

— *Nu e tot aia.*

Reghina se uită languros în ochii lui, aşa cum face de câte ori vrea să obţie ceva. Apoi îl atinge pe la urechi cu puful încălzit de pe obraz şi-i şopteşte:

— La Mamaia e altfel... Acolo se joacă Charleston pe plaje, în costum de baie...

— Adică... aproape fără costum!

— Da, Segălică, dragă.

Şi se vâră tot mai mult în el.

— Uite ce este, zice Segălică, după un moment de gândire. Eu am o idee. O să împăcăm prescripţia doctorului cu dorinţa ta. O să faci cură de apă şi o să jucăm Charleston pe plaja... Oltului.

— Imbrăcaţi ca la Mamaia?

— Desbrăcaţi ca la Mamaia!

— Şi dacă n'o fi orchestră?

— O să fie gramofon.

Peste două săptămâni, neamurile îi petrec în gara de Nord, cu flori şi recomandaţii.

— Reghina, să nu răceşti!

— Să închideţi ferestrele, că marea traje ceva grozav! strigă o bunică

— Taci tanti, o ceartă un licean pistruiat, — cum o să fie mare la Călimăneşti!

— Atunci... Dunărea! o drege bătrâna cu nasturii descheiaţi la ghete.

— Să ne trimeteţi ilustrate cu turnul Eiffel!

— Dai cuplumente la Curulină şi pupă pe Lupulică pe capl

Trenul se pune în mişcare, batistele fâlfâie, e numai bucurie şi emoţiune

A doua zi după sosire, tocmai la ora când lumea se plimbă pe malul Oltului, Segălică şi Reghina se lasă lângă apă, caută un colţ nisipos, se desbracă, rămân în pantaloni de bae, laţi numai de o palmă, dau drumul gramofonului şi se pun pe Charleston, asvârlind şi amestecând picioarele.

Trecătorii se opresc şi se privesc miraţi. Unii râd, alţii se indignează, câţiva aplaudă, dincolo huiduesc.

Un ofiţer se desprinde dela braţul nevestei, pleacă în pas alergător, pune mâna pe gramofon şi-l aruncă în apă.

— Ce-i asta! protestează Segălică.

— Gura!.. sau te duci după gramofon!..

S'a făcut tăcere şi perechea s'a îmbrăcat îmbufnată.

Toamna, ofiţerul s'a pomenit citat la judecătoria din partea locului, chemat de Segălică să-i plătească instrumentul muzical.

Două sute de kilometri de drum, bani pentru bilet, timp pierdut, iată destule motive ca să sosească apelpisit.

Când să intre în judecătorie, aprodul îl ia deoparte.

— Să mă puneţi pe mine martor... L'am văzut când a scos gramofonul din apă... A aşteptat să plece toată lumea, l-a căutat şi l-a găsit.

Segălică făgăduise Reghinei că-l aranjează pe ofiţer pentru ofensa de astă vară şi-i jurase că se va înnapoia cu hotărârea de condamnare în dinţi. De aceea, rămase trăznit când martorul îi demască planul de a se alege şi cu gramofonul şi cu despăgubirile.

La cererea ofiţerului, judecătorul pronunţă următoarea carte de judecată:

Având în vedere că acţiunea este neîntemeiată;

Considerând că ea este şi temerară,

In virtutea legii

Respinge acţiunea şi condamnă pe reclamant la 500 lei despăgubiri şi 500 lei cheltueli de judecată.

Segălică spălă putina... cum spălase gramofonul, şi acasă i-a spus indignat Reghinei:

— Poţi să-mi ceri orice, afară de plăci şi de Charleston!

Ea s'a întors cu faţa la perete, mormăind:

— Lasă-mă 'n pace!.. Aşa un prost n'am văzut!..

ALTE FILME

Scanned with OKEN Scanner

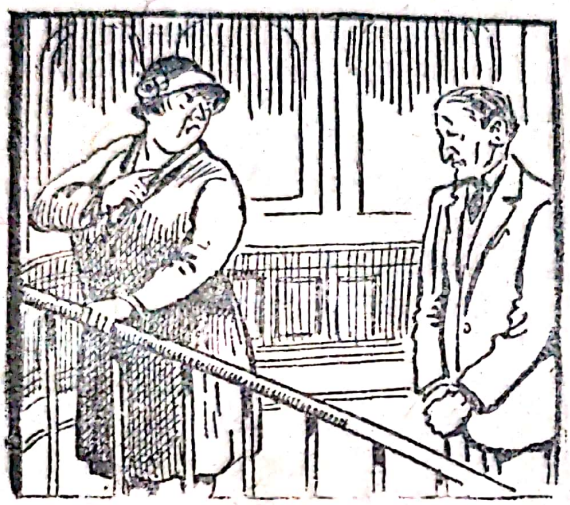

Zi de divorțuri la Tribunal. Perechile se perindă.

Doi bătrâni. El cam ruşinat, cu ochii în jos; ea înțepată, jucând din umeri, din șolduri, din vârfurile picioarelor și din coada umbreluței.

— Nu vrei să te împaci? întreabă judecătorul.

— Nu! răspunde el fără curaj, aproape în același timp când ea trânteşte apostrofa:

— Sigur! Cum să vrea! Are una tânără!

— Tăcere, vă rog... Fiți calmă...

Judecătorul n'o poate opri.

— Zice că eu sunt bătrână. Dar ia uitați-vă... E fotografia mea de acum un an... Ce ziceți, domnule judecător? Nu-i așa că nu eram de lepădat?... El m'a adus aci...

Și după o privire fulgerătoare, îl plesnește cu o șuierătură:

— Mizerabilul!

— De când sunteți căsătoriți?

— De 35 ani.

— De ce vrei să divorțezi, domnule?

— Nepotrivire de caracter.

— Şi ţi-au trebuit trei decenii jumătate ca să constaţi neîmpotrivirea?

Soţul îngână cam încurcat:

— Cum credeţi, domnule judecător... Eu nu mai pot trăi cu dumneaei... Nu mă atrage cu nimic...

Soţia se reţine să nu se repeadă şi sforţarea o irită atât de mult, încât înăduşeşte mai abitir ca în baia de aburi.

— Aţi isprăvit. La raport... O să primeşti citaţie, doamnă.

Aprodul, din obicinuinţă, îi împinge domol, ca să continue şfada pe sală, şi introduce un jandarm rural cu o ţărancă.

Tot el reclamant.

— Nu vrei să te împaci?

— Absolut! răspunde tanţoş militarul.

— De ce?

— A născut după un an jumătate dela evacuarea mea în Moldova... Au fost Nemţi în cuartir la mine...

— Minte, domnule judecător! sare ea, mititică şi cu pistrui, dar cu nişte ochi plini de draci.

— Ce minte?

— N'au fost Nemţi la mine!

— Dar ai născut după un an jumătate?

Soţia lasă tonul:

— Despre asta nu pot ca să zic.

— Aţi isprăvit. O să primeşti citaţie. Să vie altii!

La teatru

In faţa mea, o elegantă doamnă. Fiindcă delicateţa exclude cuvintele „bătrân" şi „vârstă" din convorbirile despre femei, voiu spune că nu mai e tânără. Primăvara a sburat, vara e pe sfârşite, se anunţă toamna. In spate e decoltată până la mijloc; în faţă, nu ştiu până unde, pentru că nu văd. Bustul e rotund, pieliţa albă; ici colo mici broboane galbene — culoarea frunzelor toamna. Prin păr, se strecoară câteva fire de argint, cari dau ondulaţiunilor catifelate un farmec delicios. Când întoarce capul, îi surprind ochii, cam obosiţi, cu fire de păianjen la colţuri. Creionul cu rouge-de-théâtre n'a putut reda gurei frăgezimea. Declinul, rebel, nu admite discreţia....

Pe gâtul ei proporţionat şi plin, o pată roşie. Mă aplec şi o examinez. Urme de dinţi. O muşcătură proaspătă; suavitatea n'a dispărut. O iubeşte cineva! Par'că mie- ciudă. Dacă aş cunoaşte-o, i-aş spune un cuvânt galant. Mă uit în jurul meu şi văd vecinii cu ochii ţintă spre acelaş punct. Figura lor trăduce acelaşi sentiment care mă stăpâneşte. Iat-o deci pe eleganta doamnă în orbita unei atracţiuni. Biruinţa ei este asigurată. Să nu fii ignorată, să nu treci neobservată, să nu radiezi nevăsare; iată filozofia femeei.

La eşire, aştept până ingropată umerii, înfiguraţi de curentul dela garderobă, în pelerina bogată de blană, şi o urmăresc. Pe trotuar se opreşte. Caută pe cineva. Lumea se depărtează. Ea rămâne singură .La câţiva paşi, veghez. In sfârşit, apare o servitoare.

— De ce n'ai venit la timp? Vrei să plec singură pe stradă noaptea? Totdeauna îmi faci aşa! O să te dau afară!

Şi o ia înainte supărată.

Mă apropii de amândouă, cu gulerul ridicat, ca să nu fiu recunoscut, şi pe când îmi formulam în minte complimentul de deschidere a convorbirei, aud pe subretă mormăind pentru ea singură:

— Ei şi dacă mi-o da drumul! Să vie şi alta, s'o muşte în fiecare seară de gât, ca să crează lumea că se prăpădesc bărbaţii după ea!..

M'am uitat în sus, crezând că plouă din senin. Simţisem o răceală la cap. Şi am făcut-o repede la stânga.

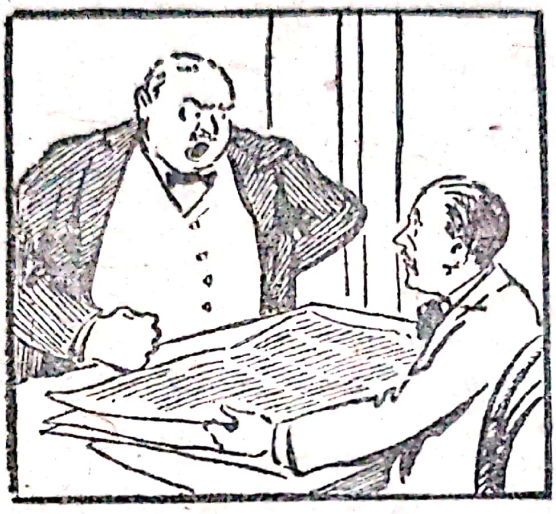

Uşa se deschide brusc. Un om gras, roşu, cu mâinile în şolduri, mă fulgeră din ochi şi-i dă drumul:

— Bine, domnule, vrei să ne nenoroceşti? Articolele d-tale sunt contra noastră! De ce? Proprietarii nu sunt oameni şi ei? Proprietarii n'au muncit? Casele lor sunt câştigate la loterie? Dacă altul a jucat cărţi, iar eu am strâns, dacă el e chiriaş şi eu proprietar, trebue să daţi în mine? Are cineva drept să stea de pomană în imobilul meu? Ştiu că d-ta eşti chiriaş. Dar fiindcă nu te-ai învrednicit să-ţi faci un bordei, trebue să ne persecuţi pe noi?

Şi apropiindu-se, după ce închide uşa:

— Să ştii c'ai păţit-o cu mine! O să-ţi dau o probă chiar acum....

Conform principiului modern al războiului, că îndată ce începe tirul artileriei, trebue să intri în tranşee, caut să mă ascund sub birou.

Dar uşa se redeschide cu aceeaşi violenţă. Un om slab, nerăs de anul trecut, cu mâinile în şolduri, mă fulgeră din ochi şi-i dă drumul:

— Bine, domnule, n'ai de lucru? Cine te pune să te nă-

pusteşti asupra noastră? Câştigi ceva dacă dai în noi? Există pameni mai năpăstuiţi ca chiriaşii? Ştiu că d-ta ai o proprietate dată cu chirie şi acum ne persecuţi prin articole la gazetă! Când ni se ia mii de lei pentru două camere şi o bucătărie, unde a înţărcat dracul copiii, poftim! vrei şi sporuri!.

Şi lipindu-se de birou:

— Ascultă-mă. Dacă ţi s'a urît cu binele, dă-i înainte! Eu te previu! Şi ca să mă crezi, sunt gata să te arvunesc....

Ca să nu-i dau ocazie să se ţină de cuvânt, încerc din nou să aplic învăţământul modern.

Insă primul — care se uita când la mine, când la celălalt — mă întrebă domol:

— Cum? Eşti şi proprietar?

Al doilea îi luă vorba din gură şi mă privi mai liniştit:

— Adică cum, eşti şi chiriaş?

Incurajat de potolirea lor, îngânai:

— Da... am o căscioară dată cu chirie şi locuesc în altă parte, unde plătesc chirie.

Oamenii se aşezară pe scaun, îşi şterseră năduşala şi pe urmă, sub impulsiunea bunului simţ, mă luară binişor:

— Spune d-ta, că ne ştii şi pe unul şi pe celalt: cine are dreptate, proprietarul sau chiriaşul?

Conform celuilalt principiu modern de război, că prima datorie în faţa inamicului, este să-i iei miaul, ca să-şi piardă cumpătul, răspunsei cu îndrăsneală:

— Amândoi!

Oamenii mi-au mulţumit, au eşit la braţ şi s'au dus să se cinstească.

La Constanța.

— N'am progresat cine știe ce... Inainte de războiu, mergeai mai repede.

— Ce vremuri!... 'Altă dată plecai la 5 dimineața din București, ajungeai la 10, făceai bae, mâncai, te urcai în tren la 3 și seara ascultai „Văduva veselă" la Oteteleșanu...

— Și-acum poți s'o faci... Dar să-ți spui alta de pe vremuri.

Și avocatul istorisi:

— Cu câțiva prieteni, mă dusesem la Constantinopol. Tragem la hotel „Pera-Palace" și ne îndreptăm spre insula Prinkipo. La 12 eram la masă, în vârful cel mai înalt de pe insulă, când apare un călugăr dela mânăstire, întreabă de mine și-mi spune: „S'a telefonat dela hotel că o cablogramă din Constanța vă anunță pentru mâine un proces la Curtea de Apel din București". Scot agenda și încremenesc. Eram apelant, cu procură. Pierdusem din vedere termenul. Lipsa mea compromitea definitiv marile interese ale clientei. Unul din prieteni, văzându-mă buimăcit, intervine:

— De ce te pierzi cu firea? Ai destul timp.

Și mi-a dat toate lămuririle.

Am mâncat bine, am luat vaporul, am achitat nota la „Pena-Palace", m'am suit în vaporul care pornea spre Constanța, am ajuns la 5 dimineața, am făcut baie acasă, și la 8 trenul pleca spre București. La 12 și 45 părăseam Gara de Nord în taximetru.

Când intram pe ușa Curții de Apel, la ora 1, aprodul tocmai repeta strigătul grefierului:

— Elena Doctor Peride!

— Prezent! procură la dosar!

Și, ușurat, mi-am luat locul pe banca avocaților. E un record, nu? Poftim de-l fă și azi!

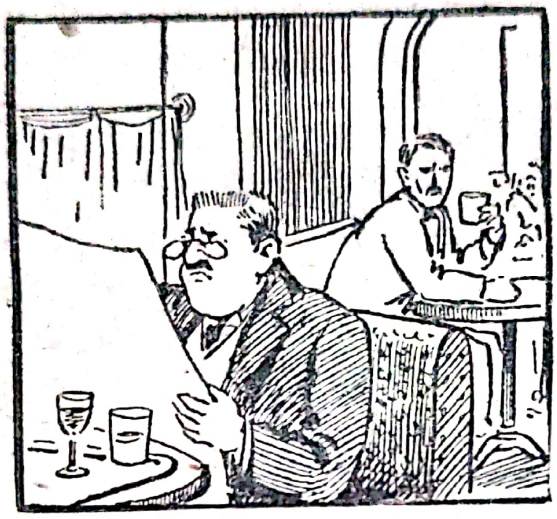

Soarta face uneori minunea să apropie extremităţile, pentru ca unele să se lumineze prin altele

— Iată, îmi spunea un prieten, două mese la cafeneaua de peste drum. La fiecare câte un consumator. Nu-şi vorbesc, nu se cunosc. Unul priveşte la dreapta, celălalt la stânga. Vrei să ştii cine sunt? Îţi satisfac curiozitatea. Căzusem prizonier, şi, după pribegia forţată prin câteva lagăre, am rămas într'unul până la sfârşit. Acolo i-am cunoscut pe amândoi.

Unul era pus de Unguri să ne supravegheze şi, bineînţeles, să ne muştruluiască. Dar, cum Maghiarii au dovedit întotdeauna o inteligenţă superioară, găsiseră să încredinţeze această sarcină unui ofiţer ardelean Priveşte-l! Ce figură de român sdravăn şi cum se cade! Din prima zi ne-a arătat o largă bunăvoinţă. Fără să-şi calce obligaţiunile creiate de serviciul militar, ne ocrotea, ne ajuta, făcea tot ce-i stătea în putinţă ca să ne uşureze traiul, atât de apăsător, închişi între străini, torturaţi de ideea că mâinile ne sunt legate, ca să nu contribuim cu nimic la lupta naţională. Câte odată se strecura de sub ochii Ungurilor, se închidea cu câţiva din noi în cameră, şi dând drumul suferinţelor înăbuşite în câteva milioa-

ne de suflete ardelene, cânta cu noi „Deșteaptă-te române" și plângea cu noi... Om, nu glumă... Român verde...

Celalt?... Era și el cu noi... E d'aici... Căzuse prizonier... Și fiindcă era mai mare în grad, ne jignea, ne specula... Privește-l... N'are aerul ?...

Și până m'am depărtat, n'am putut să-mi iau ochii dela cele două figuri, puse parcă înadins alături, pentru ca contrastul să fie și mai isbitor.

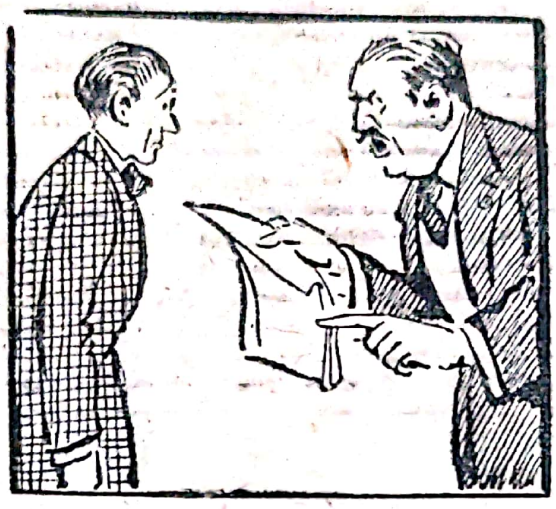

Simpaticul reporter era plouat:

— Azi am pățit-o rău la redacție. Aflasem un nou furt; paguba se ridica la 60.000 lei. Scriu articolul, iau trăsura, plătesc 30 lei cursa și dau buzna la redacție, ca să nu ne ia alt ziar înainte. Pui manuscrisul pe masă și aștept felicitările direcției. Ce să vezi însă? In loc de zâmbet, ochi fulgerători; în loc de mulțumiri, manuscrisul ferfeliță și aruncat la coș. Directorul nu-mi dă pas să cer lămuriri și mă ia repede:

— D-ta ai rămas îndărăt cu injecțiile! Se poate să vii cu fleacuri d'astea?... Cum, domnule? Când în toate părțile se fură cu milioanele, când trenuri întregi sar depe șine și dispar ca în basme, când depozite cu tone de materiale se volatilizează într'o clipă, când fraudele se urcă la sume enorme, când nu e localitate care se respectă, fără să nu înregistreze un furt impunător, când frauda face circuitul țării, d-ta vii cu caraghioslâcuri d'astea, cu delapidări de 60 mii lei? Asta e serios? Asta e reportaj? Acum, când ne lipsește hârtia și trebue să publicăm numai faptele importante, ai pretenția să pomenesc numele unui pârlit de pungaș, care ar trebui condamnat mai mult pentru prostia că a șterpelit numai atât?

Repet, că activitatea d-tale lasă de dorit și dacă nu te vei îndrepta, voiu avea regretul să te licențiez... N'ai decât să te angajezi la o gazetă din Anglia sau Statele-Unite; acolo poate să aibă importanță o fraudă de 60 000 lei. La noi lucrurile se fac cu toptanul, nu cu amănuntul; la noi, slavă Domnului, se operează în mărime naturală, chiar extranaturală, și miniaturi ca furtul cu care ai venit, nu merită atenție!

Bietul coleg, recunoscându-și umil greșala, a făgăduit să nu mai facă altădată.

Speculanții defilau la bară, pe vremea când judecau comisiunile contra speculei.

— Cum, se miră unul, o mie lei amendă, pentru că am luat prea mult la o litră de iaurt?

— Dar la câți ai luat? îl plesnește un consumator, oftând din fundul inimei și al pungii.

— Stănică Ion! strigă grefierul, și citește procesul-verbal. A vândut pătlăgelele de calitatea a doua cu preț de întâia.

— De ce nu respecți dispozițiile? întreabă președintele.

— Să vă spui cum devine.

Și Stănică, nepieptănat, în picioare goale, cu șorț murdar și uitându-se chiorâș, vorbește răgușit:

— A venit într'o zi d-l subcomisar. Mi-a cerut pătlăgele roșii. I-am dat. A doua zi a luat vinete. De plată nici pomeneală. Pe urmă a venit cu căruța. „Să-mi dai de bulion". La plecare mi-a întins 5 lei pentru toată daravera. Eu plătisem 30 numai la camion, ca să le ducă din Piața Mare la Matache Măcelaru. „Bine, domnule șef", am zis eu, „se poate așa ceva-șitea? E păcat de Dumnezeu!" — „Așa? Las' că te învăț eu să te încontrezi cu otoritatea!" Și a asvârlit din coșul cu pătlăgele

mici, câteva în coşul cu d'ale mari şi a ţipat: „la uitaţi-vă la 'astal Vinde calitatea a dòua cu preţ d'a întâia". Şi mi-a făcut proces".

— Astea le spui d-ta. Dar cu ce le dovedeşti?

— Să le dovedim, domnule judecător.

Stănică vâră mâna până în cot în buzunarul pantalonului cu creţuri, scoate un portofel cât o pernă şi pune pe masa tribunalului o hârtie.

— Să vedeţi d-voastră cum lucrează otoritatea.

Preşedintele şi consilierii citesc, se privesc şi-şi vorbesc din ochi.

— Ce caută actul acesta la d-ta?

— Păi să vedeţi! Cu câteva zile mai înainte, mi-a mai făcut un proces-verbal domnu sub-comisar. Tot un fel de învârteală d'a dumnealui. Dar i-am dat 60 lei, şi dumnealui, ca să mă încredinţeze că procestu rămâne moft, mi l-a dat chiar mie şi eu vi-l dădui d-voastră.

— Judecata te achită. Altădată nu mai încurca pătlăgelele. Cât despre procesul-verbal prezentat, comisiunea dispune să fie înaintat Parchetului spre cele legale.

— Să trăiţi!

Şi Stănică Ion pleacă, plesnind mozaicul palatului de justiţie cu tălpile de lemn ale papucilor, prin cari îi ies degetele pline de moloz.

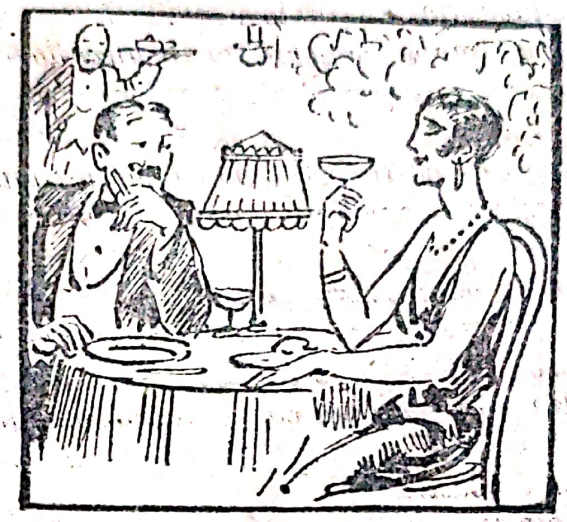

Deşi căsătorit, domnul are o prietenă permanentă. Ca doamna să afle, n'a fost nevoie să treacă multă vreme, mai ales că rivala s'a stabilit cu cartierul general în apropierea domiciliului conjugal. Având să aleagă între cele trei alternative — divort, vitriol, dinte pentru dinte — nefericita soţie, printr'o manifestare a ultimului cuvânt al civilizaţiunei sub forma celui mai vechiu învăţământ moral, s'a oprit la cea din urmă. Şi ca răzbunarea să fie şi mai eficace, a îndoit-o, devenind sensibilă la serenadele înfocate ale unui tânăr ofiţer, şi primind dragostea comică, dar rentabilă, a unui director de minister, pus în retragere pentru limită de vârstă.

Acesta ar fi actul I.

Al doilea se deschide cu imprudenţa domnului de a ceda prietenei sale, rugat să ia masa într'o seară la una din grădinile de lângă parcul Expoziţiei, firește într'un boschet mai slab luminat. Sigură că domnul nu vine la masă, doamna cedează şi ea sugestiunei ofiţerului ca să mănânce împreună mititei. Providenţa, care rânduește totul armonic în natură, îi îndreaptă spre aceeaşi grădină, firește, într'un boschet mai slab luminat. Ca conflictul dramatic să se producă, trebuia

numai ca cele două cuiburi să coincidă. Aşa a şi fost. Vă închipuiţi mutrele celor patru, elanul cu care domnul s'ar fi repezit la doamna şi vice-versa, cu ramificaţiuni belicoase contra respectivilor tovarăşi de nenorocire. Dar, prin triumful raţiunii şi concepţiilor moderne asupra impulsivităţii şi prejudecăţilor, amândoi s'au reţinut şi au luat loc la mesele opuse, mâncând cu oarecari noduri şi fără să-şi cruţe priviri fulgerătoare, în timp ce partenerii nu simţeau mare plăcere faţă de această petrecere.

Actul III s'a produs graţie directorului de minister, care, vrând să respire aer curat, ia drumul spre grădină, şi ca să nu fie plictisit de nimeni, caută un boschet mai slab luminat, şi nimereşte drept între cele două mese, de unde, după un moment de umire piramidală, o şterge repede acasă, şi aci, cuprins de somn — v'am spus că a fost scos pentru limită de vârstă — nu poate filozofa mult asupra scenei culminante.

Negreşit, comedia ar fi fost mai reuşită, dacă am fi asistat la o explicaţie între domnul şi doamna. Ea însă n'a avut loc, sau n'a prezentat importanţă, — căci publicul îi vede împreună pe terasă la Capşa.

In tramvoi. Sgomot mare pe platforma din urmă. O voce piţigăiată de femee necăjită:

— Auzi colo! De ce mă insulţi? Iţi dai seama cu cine vorbeşti? Ştii cine sunt eu?

Şi lasă jos cele două raţe din mână, ca să fie liberă în mişcări.

— Nu te insult deloc, răspunde femeea-conductor. Te-am văzut când ai luat biletul dela ăla care s'a dat jos. Pentru economia d-tale, să mă amendeze pe mine? Să muncesc o zi pe gratis?

— Ei şi ce dacă nu plăteşte? Dă faliment societatea? Poate n'are bani! Ia mai lăsaţi-o cu pretenţiile, că pe urmă ne sare mustarul, şi-o facem lată!

Câţiva obiectează:

— Ce strică dumneaei? Îşi face datoria. Altfel, o amendează.

Deodată, din partea opusă a vogonului apare conductorul. Înalt, cu şapca pe ceafă, cu mustăţile în tirbuşon, cu glas puternic, se adresează grupului:

— Ce-i gălăgia asta aici? Unde vă treziţi?

Şi asemenea cocosului mândru, care înalţă adtul, când ia

găina sub protecție, mângâe colega, care se făcuse mică de frica publicului, și continuă:

— Profitați de ocazie că e femee și nu vă poate ține piept! Asta nu e frumos! Când spune dânsa că a văzut-o luând biletul dela alt călător, să știți că așa este. Ce? Nu cumva se întâmplă pentru prima oară lucrul ăsta? Îmi cunosc eu mușteriii...

Un domn însă intervine:

— Dacă îți cunoști mușteriii, spune-mi cine sunt eu?

Conductorul îl privește lung și rămâne perplex.

— Nu-mi aduc bine aminte.

— Să te ajut eu, ca să-ți aduci aminte. Când m'am suit eri, la piață, în tramvai, mi-ai dat un bilet pe care-l luaseși dela cineva care se dăduse jos și m'ai rugat să spui, dacă m'o întreba controlorul, că m'am urcat dela Seminarul Central...

Conductorul a șfeclit-o, publicul a râs, femeea și-a luat ratele în mână — și tramvaiul si-ar fi văzut de drum, dacă nu s'ar fi întrerupt curentul.

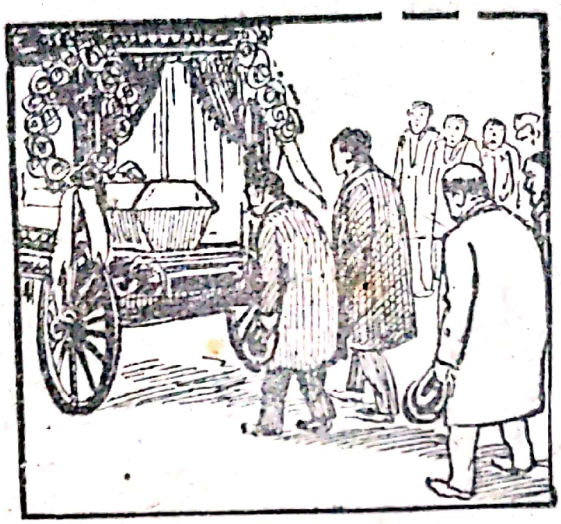

A murit un fruntaș. Lume multă. Coroane și jerbe sumedenie, cu cele mai plângătoare mărturisiri pe panglicile albe și negre. Familia se jelește și întristata adunare discută.

— Mult s'a sbătut sărmanul! A cumpărat, a vândut, a lovit în chiriași cu topuzul, s'a judecat cu toată lumea.... Ce i-a folosit? Căci nu se poate duce dincolo cu palatul în spinare!

— Cât sbucium și în politică! A trecut prin toate partidele. A lăudat ce înjurase și a înjurat ce lăudase. De ce? Ca să fie prefect, primar, deputat, senator... La ce bun? Nu va simți nici o mândrie!

— Avea o adevărată expoziție de medalii și decorații. Pieptul lui era vitrina lui Fain. Toate deșertăciuni. Acum o să le spânzure copiii în cui.

Preoții au isprăvit slujba. Discursurile se perindă. O defilare de elogii, în a căror sinceritate nu cred nici oratorii; o sursă nesecată de regrete, eșite numai din gură; asigurări emoționante despre vecinica amintire, o vecinicie care ia sfârșit odată cu ultimul bulgăre de țărână.

Și dricul pornește, urmat de mulțimea care filozofează. Apariția mortului în drumul din casă până la carul funebru.

vaetele rudelor, cadrul sinistru, au tulburat seninătatea celor cari rămăseseră de piatră. Tac cu toţii şi, cu ochii în pământ, se mişcă par'că automat, spre reşedinţa din urmă a celui plecat...

Numai unul zâmbeşte. Un desculţ, cu capul gol, cu resturile de haine pline de noroi. Nu lipseşte dela nici o înmormântare. Se alege totdeauna cu un bacşiş, cu ceva lumânări, o bucată de crep, un obiect din casă.

Amestecat în grămadă, vorbeşte singur:

— Toate în zadar... Ce era el eri, faţă de mine!... Şi cât ar fi dat să fie azi ce sunt eu!... Dacă s'ar gândi oamenii mai des la ceasul acesta, ar fi omenirea mult mai bună.... Când te-apucă nervii, ambiţiile, lăcomia, invidia, plimbă-te niţel prin cimitir. O să-ţi treacă toate numaidecât....

Ceilalţi îl privesc cu desgust, şi fără sa bage de seamă că desculţul vorbea tocmai ce simţeau ei, dau din cap:

— E nebun!

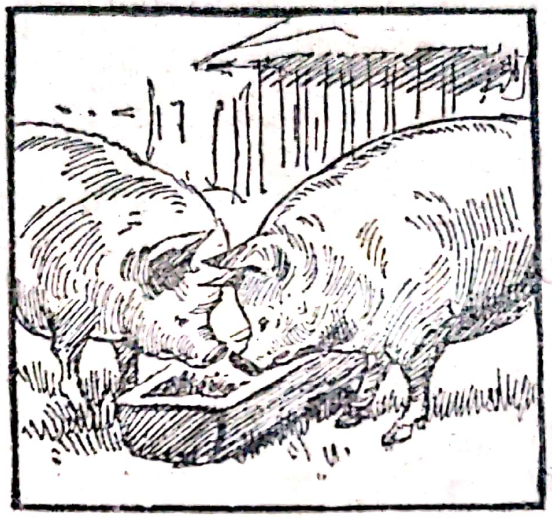

— *De ce râzi? Ce e veselia asta?*

— *Sunt fericit. Am câştigat lotul lui Schröder. Bravo mie. Ce bei?*

Şi mă bate pe umeri:

— *Urez tuturor să fie prădaţi de hoţi. Numai aşa vor scăpa de scumpetea traiului. Eu mă declar mulţumit.*

Mă uitai lung la prietenul meu şi fără voe gândul îmi fugi la anunţul d-rului Şuţu: „Aveţi vreun dement printre rude sau cunoştinţe?“

— *Cum s'a întâmplat, dragă?*

— *Foarte simplu. Astă noapte aud sgomot în curte. Sar de un metru şi-mi zic: îmi fură hoţii porcul. Gândeşte-te cât mă costă numai porumbul. Pui mâna pe revolver. Nevasta să leşine şi mai multe nu. „Dacă te omoară, micule?“ Eu o reped cât colo. „A se slăbi, mico! Eu vreau să mănânc bine de Crăciun!“ Şi dau busna afară. Prin întunerec disting trei tipuri... Bang!... Până să trag al doilea foc — că primul mă cam lipise de perete — cei trei au sărit pe coteţ şi d'acolo peste gard..... Când i-am înţeles după paşi că s'au depărtat, am dat fuga la iatacul scumpului meu patruped.... Ce crezi că mi-au văzut ochii?*

— *Porcul era la loc.*

— *Aşi! Nici nu-ţi trece prin cap. Erau doi porci. La început am crezut că născuse al meu peste noapte. Dar cum nu era de sex femenin, lucrul nu era posibil. Aşa mi-a explicat şi nevasta. Atunci am înţeles ce se petrecuse. Hoţii furaseră un porc din altă parte şi pe drum s'au gândit să-l ia şi pe al meu. Când au văzut că iau ofensiva, au lăsat totul şi-au spălat putina... Dumnezeu să le dea sănătate!....*

M'am uitat lung după prietenul născut în zodia... fericirei şi l-am invidiat pentru acest noroc în adevăr.... orb.

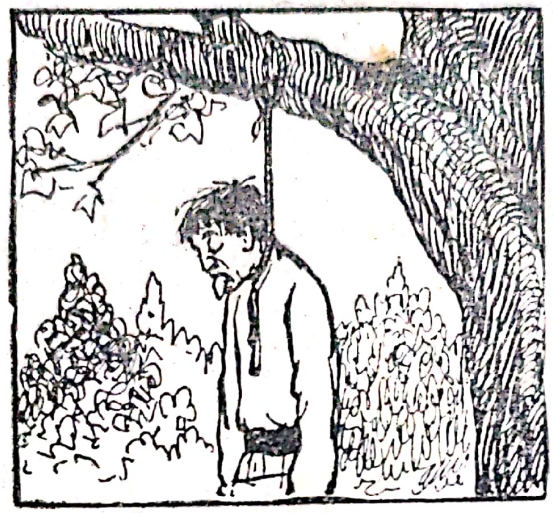

Când i-s'a urît cu viața, a fost gata să renunțe la ea. Cum întotdeauna s'a ferit să facă neajunsuri rudelor și prietenilor, s'a hotărît să sară, cât mai departe de casă, bariera în lumea cealaltă. Fiindcă i-au plăcut orizontul vast, cadrul pitoresc, natura neîngrădită, a plecat în alegerea unui loc izolat de coșurile fabricilor și tinicheaua caselor.

Mare amator de curse, unde pierduse ultimul ban, s'a oprit în fața hipodromului. Ar fi preferit un colț mai retras un mijloc de pădure, dar îi era groază să nu rămâie nedescoperit, pradă ciorilor și intemperiilor.

Și odată clarificat asupra situației tactice, s'a spânzurat de pomul cel mai sdravăn.

Dar, vai! idealul, ca toate aspirațiunile omenești, i s'a realizat numai în parte.

E adevărat că familia a fost scutită de încurcături; n'a ocupat nici o cameră cu sicriul supărător și n'a provocat nici una din vizitele anonimilor, cari, venind să plângă pe mort, au grije la plecare să ia drept amintire un obiect din casă. Orizontul ochilor săi închiși e larg cât infinitul. Proza orașului a rămas mult în urmă. Cadrul e rustic. Peluza, unde aler

gase adesea în întâmpinarea calului câștigător, se răsfață drept în fața lui.

Ce folos însă, căci odihna dorită n'a sosit în termenul fixat de el! Trecătorii și-au făcut datoria și au anunțat autoritățile. Acestea, și-au făcut și ele datoria, punându-și chestiunea capitală: cine are căderea să taie funia, să constate moartea și să îngroape cadavrul? Dar primăria Bucureștilor și primăria Bănesci își declină fiecare competința, oferindu-și reciproc onoarea acestei atribuții. Tot boclucul provine de acolo că, ghinionist și după moarte, sinucisul nu s'a spânzurat de pomul care terminâ teritoriul orașului, nici de cel care începe teritoriul satului vecin, ci s'a oprit la un salcâm crescut din întâmplare între ceilalți doi, pe o zonă neutră, în care urmează ca ministerul de interne să se pronunțe în ultimă instanță, după lunga corespondență dintre cele două municipalități, cine anume trebue să procedeze la formele legale și omenești.

Până atunci, cadavrul s'a bălăngănit de vânt, ca o limbă de clopot enorm, în cadrul pitoresc în care omul nu se așteptase să plutească atât de mult; ca o limbă de clopot care anunță pe alții să nu repete istoria, până nu vor consulta harta cea mai exactă a zonelor comunale.

Joi. Zi de toamnă. Ceaiul aromat a dispus pe toți.

— Ce face copilul?

— Așa e! Unde e? Să-l vedem!

Și tot salonul bătu din palme.

— Să-l vedem!

Veseli și mândri, părinții trec alături. Peste câteva momente reapar, escortând doica, în brațele căreia, merdută în panglici și dantele, micuța ființă plimbă ochii negri de colo până colo, ca două lumini fugitive.

— Vai, ce frumos e!

— Cum s'a îngrășat!

— Ce-i dați?

Părinții arată pe doică.

— Iată cui să-i mulțumim. Nici n'am văzut așa devotament. Parc'ar fi al ei.

Musafirii o bat pe umeri și o admiră.

Doica ia copilașul din mâinile unei domnișoare, care nu se satură sărutându-l, și trece în camera ei.

De ce manifestația, în loc s'o încânte, a tulburat-o? De ce își simte tâmplele svâcnind, obrajii arzând și ochii umezi? De ce șterge binișor cu batista de mătase fruntea copilașului,

pe care a picat o lacrimă? De ce o ia paraponul și plânge cu hohot?

E Joi. E ziua când i se aduce copilul ei, ca să-l vază.

Femeea care-l crește, poartă un spectru. Când i l-a dat, era rotund ca un pepene. Azi abea-l recunoaște. Par'că îi e teamă să pue mâna pe el, să nu se sfărâme. Și cu cât îl privește mai mult, cu atâta simte că i se întinde frigul în inimă....

Și după ce pleacă, îl petrece departe, cu ochii încremeniți.

Când adoarme copilul dela sân, când îl leagănă, când, spre a-i potoli plânsul, îi dă să sugă și-l mângâie, fără să îndrăsnească un singur gest brusc, doica nu-și poate lua gândul dela colțul egrasios, unde va fi zăcând în cârpe copilașul ei, rupt din sufletul ei, aruncat cât colo când plânge, lăsat în frig când doarme, hrănit mai mult în glumă, stingându-se zi cu zi..

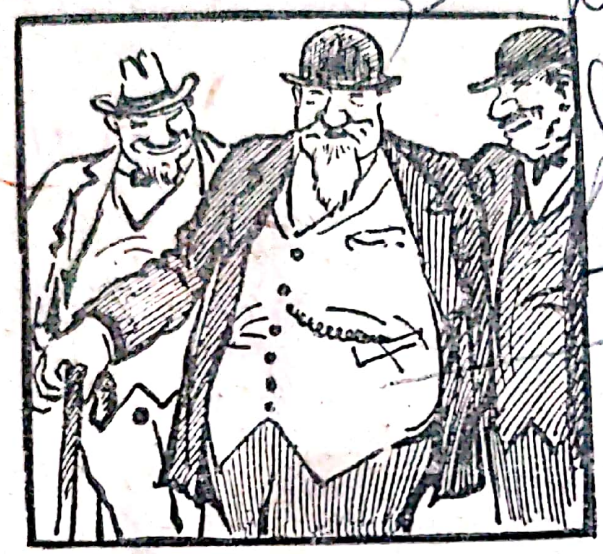

Par'că fu ieri

Alegeri parțiale la colegiul II de Cameră. Guvernul a fixat candidaturile lui Grigore Triandafil, avocat de seamă, fruntaș al partidului; Ruse Rusescu, negustor de mână întâia; Grigore-Alexandrescu, mare industriaș.

Cum? Partidul conservator la putere și Nea Iancu pe dinafară? A! pe semne că celor mari li-e teamă de buclucuri. Nea Iancu a spus tare la Palatul Justiției că nu prea miroase bine prelungirea unei importante concesii la primărie; și Nea Iancu e în stare să ia taurul de coarne în parlament. Se vede că d'aia l-au exoflisit.

Ți-ai găsit! Nea Iancu nu se lasă. L-au pișcat ei în ambiție și demnitate, dar ce-or să pată, Doamne-Doamne!... Nea Iancu a sunat mobilizarea generală în Capitală și toate contingentele aleargă pe front. Șefi de căprării: finii, cumetrii, toți cei apărați la tribunale și curți, toți cei ajutați din buzunar, toți amicii de casă și de chef, — și mai în dosul frontului chiar agenții guvernului. Cum o să-și lase ei adevăratul șef, pe cel cu care au trăit, au pătimit, au petrecut?

Nea Iancu plutește deasupra unor valuri de simpatie generală. Toți îi râd, îl salută până la pământ, îi strâng mâna cu

căldură şi-i făgăduesc mai tare sau mai în şoaptă, după raportul cu cei dela putere. Aşteaptă ziua bătăliei cu frigurile nerăbdării comandantului sigur de victorie. Ca un generalisim, şi-a stabilit planul, şi-a aşezat unităţile pe dispozitivul adoptat, cunoaşte forţa inamicului şi, nemulţumit cu incursiuni nedecisive, tinteşte, nici mai mult, nici mai puţin, să spargă frontul, să bage panica în cei cari l-au sfidat, să clatine regimul şi să-i scurteze viaţa.

Cu gesturi mari, Nea Iancu proclamă:

— Li-arăt eu damblagiilor!

In campanie electorală, aseară a început-o din Manu-Cavafu, în Albastru, la cârciuma lui Drumea: li-a explicat cetăţenilor, zarzavagii, tăbăcari, parlagii, interesul ca independenţa civică să se afirme şi candidatura oficială să primească o lecţie s'o ţie minte.

După ce şi-a şters barbişonul, pe liziera căruia se prelingea ultima picătură din aghiasma ce binecuvântase lupta, pleacă cu statul-major la Iordache, unde biuroul de operaţii — avocaţi mai tineri, doctori, ingineri, profesori, negustori, meseriaşi — îl primeşte cu ovaţii. Aci descentralizează acţiunea pe suburbii, comandanţii de sectoare primesc ordine. Trece pe urmă lângă şcoala Polizu, în Verde, pe la un amic, unde îl aşteaptă noui voluntari. Şi ca încheiere, o ia înapoi la Mircea din bulevard, ca să se cinstească cu câţiva oşteni bătrâni, vechi camarazi de luptă. Spre ziuă, urcă, ceva cam anevoie, treptele locuinţei din Popa-Tatu, adevărată Mecă a obijduiţilor şi nenorociţilor.

Pas de dormil... S'a umplut biroul, s'a umplut antreul, s'a umplut curtea. Unii au petiţii către primul procuror, alţii procese azi, unuia epistatul i-a închis prăvălia, pentru că nu vrea să mişte din urechi, pe altul l-a chemat inspectorul de poliţie şi i-a spus că dacă nu se conformă articolului 100 (una sută lei), îi ridică autorizaţia măcelăriei, pe care regulamentul n'o permite cu faţa pe bulevard, unii sunt în ultima zi a termenului de opoziţie sau apel, alţii ar revendica nişte case, dacă nu li s'ar cere banii înainte.

Nea Iancu aude gălăgie, deschide ochii mici, murmură ceva printre dinţi — semn că l-au supărat — şi se întoarce cu

faţa la perete; dar după două minute deschide ochii mari, zâmbeşte — semn că vrea să-i servească — se ridică greoi, cască lung, dă cu mâna prin părul rar şi scurt, trage ghetele cu elastic, şi când apare în mijlocul mulţimei, este privit ca un salvator trimis de Providenţă. Le ascultă tuturor numai începutul plângerii şi le dă reţeta pe loc. Două părţi se risipesc ca să execute sfatul. Ceilalţi îl urmează la Palatul de Justiţie, mergând cu pas mic şi aer evlavios după Nea Iancu, care calcă tacticos, adus puţin de mijloc, cu capul în pământ, ridicând numai din când în când ochii, acei ochi cenuşii în cari se revarsă atâta bunătate, oglinda unui suflet cum rar se întâlneşte.

A băgat un act la notariat, a rugat la o secţie pe judecători să acorde un termen de plată datornicului sărac, apoi pufnind greu ca locomotiva când intră în gara Predeal, atingând culmea pantei, urcă scara la Casaţie, unde susţine trei motive de recurs. Nu e nici o artă în pledoaria sa, n'o îmbracă în haine de ceremonie; Nea Iancu n'are ghiozdan, nici dosar, nici notiţe — de autori şi jurisprudenţă nu face niciodată caz — dar te minunează bunul simţ cu care judecă, simplitatea cu care expune probleme complicate, luciditatea şi justeţea soluţiunilor, lumina pe care o proiectează în chestiunile discutate. E adevărat el n'o aduce prin elegantele pere electrice, care la unii jurisconsulţi pedanţi au tocmai efectul contrariu de a face să dispară adevărul juridic, ci prin fitilul patriarhal al lămpii cu petrol, dar pusă la locul ei, cu să vezi unde trebue. Apoi îşi ia pălăria de pe măsuţa din incintă, pleacă iar cu paşi rari spre Curtea cu Juraţi, unde ochii acuzatului nedesliptţi de uşe, de teamă să nu rămână fără avocat, plâng de bucurie când îl zăresc. Nea Iancu reazămă fruntea de palma dreaptă şi aţipeşte, pe când se citeşte dosarul, se ascultă martorii şi se pronunţă rechizitorul — şi pe urmă se ridică de pe scaun cu greutatea unui bloc tras de macara, începe domol, că de abia se aude, dă să îngroaşe glasul, ca să ia în spângi contrazicerile actului medicol-legal, — când procurorul îl întrerupe. Tii!... Atât i-a trebuit lui Nea Iancu. Ochii par'că ar vrea să sară din orbite; pieptul i se umflă; tuşeşte zdravăn, răbufneşte, ca şi

cum ar lua putere pentru repezeală, tot așa cum acrobații dau cu sacâz ca să nu alunece, — și ține-te!... Îl zgâlțâe pe procuror, îl dă tava în admirația sălii, către care se adresează cu o comunicativitate egală celei ce străbate în acest moment sufletul juriului. Căci Nea Iancu e doftor, când te-o prinde la strâmpt. Și după ce stabilește că victima n'a sucombat din bătae, că în orice caz criminalul era în legitimă apărare, trage un tablou — mai mult firmă banală decât pânză de pictor, dar totuși impresionantă prin liniile simple, — un tablou al nevestei și copiilor, cari așteaptă acasă, flămânzi și plânși, pe nenorocitul nevinovat, care trebue redat societății cu un moment mai înainte...

Peste câteva minute, pe onoarea și conștiința lor, juraților declară că n'a fost omor adevărat...

Afară, tatăl acuzatului n'are răbdare să ajungă acasă și-i numără patru poli, restul învoelii. Și Nea Iancu pornește cu jumătate din sală după el, ștergându-și nădușeala cu batista cât o față de pernă. Lângă podul 'gârlei, vine o femee într'un suflet.

— Coane Iancule, nu mă lăsa!... Mâine îmi vinde aprozitaru catrafuțele... Mai am să-i dau o sută de lei și m'aruncă hoțu în stradă!

Nea Iancu se oprește, și după el tot convoiul, isbindu-se unii de alții, ca vagoanele după mașina stopată brusc. Scoate cei patru poli.

— Leovene, împrumută-mă cu patru piese.

Femeea abia are vreme să-i zică „sărut'mâna" și s'coară spre proprietar, ca să nu-i facă rușinea.

O etapă la Ogrezeanu, sub hotel Central, alta la Căpitanu, unde la ora asta găsește pe alegătorii funcționari, trece pe la Capșa, unde aruncă iarmarocului o privire disprețuitoare, parc'ar zice: „V'arăt eu vouă, damblagiilor!" Și, după ce vorbește puțin acasă cu cei cari îl așteaptă, dă iar o raită electorală, de astădată pe la Maidanul Dulapului, Iancului și Golescu.

Și când vine ziua alegerei, cade Ruse Rusescu și iese Iancu Brătescu, prima victorie de opoziție în colegiul II al Capitalei.

...O fi știut vreodată Nea Iancu câți ziceau: „Dă-i Doam-

ne, sănătate lui Brătescu!" când puneau capul pe pernă?. Poate că este singurul lucru de care nu se sinchisea. Făcea bincle pentru bine, nu pentru recunoştinţă. D'aia era iubit.

Multe figuri au fost în Palatul Justiţiei şi vor rămâne. Brătescu are locul lui. Alţii, mari, au jucat pentru loji şi staluri; Nea Iancu era al galeriei. Şi ştiţi cum e la teatru? uneori cei de sus judecă mai solid ca cei de jos şi câte odată protagoniştii sunt eclipsaţi în tiradele lor de puţinele cuvinte, spuse bine, apăsat şi cu inimă, de un actor mai modest, dar resfăţat de public.

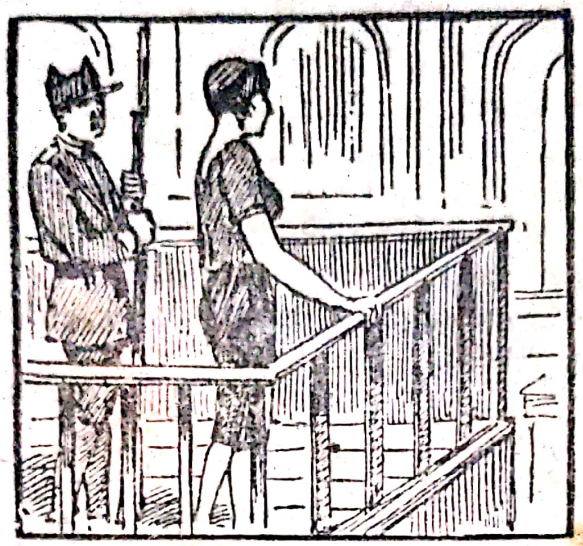

La o Curte cu Juri din Oltenia.

O crimă pasională.

Frumoasă şi tânără, acuzata nu-şi pierde cumpătul, cu toată greutatea faptului.

Este învinuită că a ucis pe un funcţionar cu o lovitură de cuţit dată drept în inimă.

Preşedintele i-a luat interogatorul, martorii au recitat declaraţiile învăţate pe dinafară, procurorul a pronunţat rechizitorul în care vede trambulina pentru înaintare, avocatul a depănat teoriile lui Lombroso, Ferri, Garofalo, etc., despre crimele pornite din dragoste şi gelozie.

Totuşi publicul e prea psiholog, ca să nu simtă că juraţii nu sunt câştigaţi. Condamnarea e probabilă.

— Ce mai ai de zis? o întreabă preşedintele.

Acuzata, cu voce caldă, expune din nou împrejurările în cari funcţionarul o cunoscuse, jurămintele, idila, speranţele, farmecul iubirii şi în fine deziluzia care-i înarmase mâna.

— Era însurat. Totuşi vedeam că mă iubeşte. Nu mă supăram că avea soţie. Dreptul lui. Insă într'o zi am simţit că iubeşte pe alta. L-am urmărit şi m'am convins. Asta n'am putut s'o îndur. Înţeleg să-ţi înşeli nevasta. Dar să-ţi înşeli amanta — asta nu se poate. Restul îl cunoaşteţi.

O exclamaţie de uşurare la juraţi, cari peste cinci minute au achitat-o, în unanimitate.

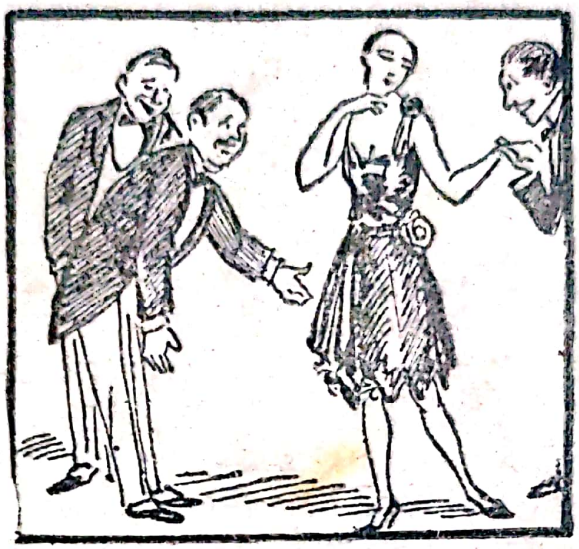

Avocaţii aleargă dela o secţie la alta, dela tribunal la curte, dela notariat la casaţie, dela parchet la bufet. Cei fără afaceri, fumează, numără degetele dela mâinile statuei lui Stătescu şi vorbesc pe socoteala celor ocupaţi. Când se face grupul mai mare, regulează chestia europeană. Cu ochii la uşi, în aşteptare să se deschiză şedinţa, împricinaţii simt fiorii pe cari îi dă gândul că poţi pierde o casă, o moşie, o soţie sau că poţi intra în puşcărie. Ţărani cu zeghi grele şi soioase, mahalagii cu zece nasturi albi la haina albastră şi cu pantaloni largi cât tunul 42, boieri cu blana luată pe datorie, femei cu părul tuns, cu gâtul înfundat în cozi de animale răsfăţate pe pieptul decoltat până la meridian, umblă de colo până colo, târând, unii cismele creţe şi potcovite, scânteind ca amnarul pe cremene; alţii şoşonii largi şi şleampăţi, pe mozaicul îmbâcsit de apă şi noroi.

La o secţie sunt divorţurile. Le anunţă prologurile. O soţie îşi priveşte bărbatul de sus; din când în când îl străpunge cu ochii; apoi zâmbeşte răutăcios, par'c'ar zice: „Te învăţ eu minte! D'aia am avocat!" Şi pe urmă în gând: „Trebuia chiar să-l iau şi mai tânăr! Altfel te răsbună!" Mai încolo, una se roagă de el să se împace; se sileşte să-i explice că femeea

pentru care o lasă, are un trecut prea glorios de cesiuni în interesul mulțumirei generale a omenirei și prin urmare n'o s'o ducă bine; și pentru că el, neîndrăsnind să tăgăduiască motivul divorțului — nu cel din acțiune — stărueşte că nu merge căsnicia când nu e potrivire de caracter, ea se depărtează puțin, ca să se întoarcă cu doi copii între patru și șase ani, cari se jucau pe bancă nepăsători și acum își privesc părinții cu multă curiozitate: atâta lipsise de acasă și de atâtea ori venise în puterea nopții, după ce se culcaseră ei!

— Ce-or să se facă ăștia? murmură femeia, fără să ridice glasul, de frica violenței lui și de rușinea celor strânși împrejur. Incolțit, el simte o ușurare la apariția avocatului, care, doctor în d'al de astea, pricepe lucrurile, își ia clientul la brat și răspunde în locul lui:

— Lăsați, doamnă, o să stăm de vorbă înnăuntru.

Ea oftează și-și ascunde ochii stinși într'o batistă udă.

Alături, o pereche mai puțin convinsă de nevoia discrețiunei.

— Mă lași pe mine pentru imistatul ăla?

— Da.

— Și o să-l iei?

— O să.

— N'o să-l iei!

— Să vezi.

— O să-ți facă mama fermece!

— Nu vreau să știu de ea; ca ea am avut servitoare!

Dacă nu era gardianul alături, fumând sub anunțul „fumatul e oprit", coada umbrelei intra drept în ochiul lui, în acelaș timp când bastonul se îndrepta ca o furcă în claia de păr împrumutat.

Deodată gălăgia dispare. Furnicarul înțepenește. Toți ochii fug într'o direcție. Cei mai umili își simt mâinile plecând mecanic spre pălărie, gata să sară din cap și să salute, — omagiu luxului care sosea. Inaltă, mlădioasă, cu obrajii albi, poleiți de strălucirea a doi ochi negri, mărginiți deoparte și de alta, ca două cortine luxoase, de părul-i negru, ondulat, cu pălărie de catifea în formă de ceaun, cu rochie de mătase fâșâitoare, ea uimește prin frumusețe și îndrăsneală. Oriunde

intră, nu e la fel cu alta. La Palatul Justiției a întors toate capetele după ea.

Divorțează. Povestea? Scurtă. Nici părinții n'au fost lipsiți de originalitate: banalitatea nu te trece în elită. Mama sa a petrecut sdravăn o viață întreagă, și a petrecut sub ocrotirea unui om, care n'a bănuit niciodată că poate găsi demnitatea în dicționar. Casa lor a fost adăpostul derbedeilor, cu o condiție îndoită: să știe să facă curte și să aibă bani de risipit. Iar ca sprijin de toate zilele, ținea în casă pe fratele lui, care, nelipsind niciodată, umblând mereu cu dânsa, renunțând la însurătoare, cheltuindu-și averea între laturile acestui trunghiu, ar fi devenit un monstru curios sau o curiozitate monstruoasă, dacă lumea nu ar fi așa de îngăduitoare.

Din căsnicia aceasta s'a născut ea, și, când a început să priceapă, i s'a explicat cui trebue să zică papa, pentru ca vocea sângelui să n'o strige în altă parte. Crescută în așa mediu și răsfățată ca un copil, de care ți-e frică să nu te încolțească cu întrebări penibile, s'a măritat cu un medic tânăr, convinsă că o face ca să sară din situația îngrădită până la un punct, în parcul tuturor licențelor.

S'o fi mirat soțul când, peste câteva luni, a fost înștiințat că de fapt el nu lipsește niciodată din casă, pentru că dânsa i-a stabilit procurişti și s'o fi revoltat când a constatat autentic adevărul? N'am putut s'o aflăm din dosar.

A dat divorț. Și astăzi, dintr'un colț mai ascuns, sub scara ce merge la Curte, așteptând rândul procesului, el face ochii din ce în ce mai mari, când vede admirația din jurul ei. Ea vorbește, râde, se învârtește într'un picior, bate cu punga de aur umerii adoratorilor cari își pierd vremea cu dânsa, vorbindu-l de rău pe el și dându-i ei dreptate, se uită de sus la ceilalți împricinați, ca și cum le-ar zice:

— Sunt regină — măcar între voi!

Tatăl, nu importă care, îi ține blana, fericit de înălțarea ei, și, dacă i-am putea ceti în minte, cu siguranță că am găsi urarea generoasă:

— Să dea Dumnezeu la toată lumea fete ca a mea!

Avocații se înclină până la pământ și îi sărută mâinile, cu o eleganță al cărei aliagiu cuprinde respectul impus de o-

norariile mari și dorințele iscodite de frumusețea femeei, dorințe gradate după importanța în barou și cruzimile vârstei.

Când se deschse ușa și aprodul îi strigă cu vocea îndulcită și capul plecat în fața viitorului bacșiș, ea trece înaintea tuturor, surâde grațios magistraților, iar aceștia, ca o excepție făcută numai în zilele de ceremonie, se ridică puțin depe tolliu și răspund cu adâncă închinăciune, cu strașnică plăcere.

...Un decor sublim pentru apogeul desfrâului, la care virtutea, în doliu, n'are decât să plângă.

Când l-a chemat la postul de jandarmi, moș Ion s'a scărpinat după ceafă: ce corvoadă i s'o mai da?

Om de ordine, și-a luat bățul și a pornit în capul satului.

Sergentul-major i-a întins o fițuică:

— Ești chemat la Curtea Marțială, moșule!

— Ce-o fi și aia, taică?

— Un tribunal, moșule. Te duci la București, întrebi și ți se arată.

— Păi știu că n'am nici o daraveră p'acolo.

De data aceasta, șeful de post, care auzise ce se întâmplase, s'a simțit dator să-i spue, ca să nu aibă moșul chin prea mare, când o afla.

— Ascultă, moș Ioane. Fiul d-tale a dat de un bucluc. Nu te clătina, că nu e cine știe ce. O fi lipsit câteva zile dela regiment și acum îl instruește la Curtea Marțială.

— O fi și închis! murmură bătrânul, abia ținându-se pe picioare.

— Închis nu, îngână jandarmul, ca să-l liniștească, dar știi, la popreală, acolo lângă ei.

— Și ce-o să fac eu la București? De ce mă chiamă?

— Te-o fi pus martor. Poate vrea să dovedească băiatul

că a fost bolnav şi n'a putut pleca la timp. O să vezi dumneata acolo. Nu te speria.

— Nici n'o să ştiu ce să spui, taică.

— Ia şi dumneata, moşule, un avocat. Un sprijin luminat e totdeauna folositor.

— Pe cine, taică? Nu cunosc nici unul.

Jandarmul puse mâna pe ziarul de pe masă. Tocmai se judeca un proces important şi găsi câteva nume.

— Uite, moşule, întreabă şi dumneata de Radu Rosetti, Perieţeanu, Toma Dragu, Popescu Tudor....

Şi mai spuse câţiva.

— Pune-i pe hârtie.

Şi cu biletul strâns în mână, cu parale în buzunar şi cu disperarea la inimă, moş Ion făcu pe jos cei 25 kilometri, intră pe bariera Griviţei, întrebă pe unul, pe altul, şi pe la 8 dimineaţa era în dreptul cafenelei Astoria, măsurând tacticos trotuarul, în aşteptare să i se dea drumul la Curtea Maţială.

Un ochiu ager îl zăreşte şi o minte obicinuită cu acest spectacol pricepe cum stă chestia.

— Par'că te cunosc cu, moşule!

Bătrânul se uită, se întreabă în sinea lui şi dă răspunsul obicinuit al ţăranului:

— O fi!... Eu nu prea v'aş cunoaşte.

— Dar ce-ai p'aci?

— Uite aşa şi aşa.

Şi repetă întâmplarea cu necazul.

— Avocat ai?

— Am pe hârtia asta. Or fi p'aci, taică?

Celalt citeşte:

— Radu Rosetti... Da, e ecolo. Vrei să-l vezi?

— Vreau, cum nu!

Şi moşul e dus în cafenea, unde la masa din fund îl primeşte cu mai multă bucurie decât Poincaré pe Wilson, la Conferinţa păcii, un civil cu mustaţa lungă şi părul tuns numărul zero.

— Coane Radule, pe dvoastră vă caută!

Şi după cinci minute, zece poli sboară din chimirul bătrânului în buzunarul avocatului, în schimbul asigurării că soldatul va fi liberat, achitat şi poate chiar decorat.

Moşul trece iar pe trotuar, pe când cei doi rămân să împartă materia juridică în această afacere serioasă.

Iată că un braţ delicat apucă braţul tremurător al lui Moş Ion şi cu o voce dulce îi şopteşte:

— Sigur, moşicule, că ai vreun bocluc aci la Curte.

— Am, taică.

— Să-ţi recomand pe cineva. E rudă cu comisarul regal. O să fie bine!

Moşul scoate biletul şi-l pune sub ochii generosului om.

— Am un avocat, pe d. Rosetti... Aici mai scrie ceva.

— Da, Perieţeanu. Tocmai de el vreau să-ţi vorbesc. Bun, moşule, îi scapă pe toţi.

Şi odată intraţi în cafeneaua Princiar, alţi zece poli se mută în portofelul unui gras şi bărbos, care va pleda grozav şi vă face marţ pe comisarul regal, dacă nu cumva — ca rudă ce-i este — nu va face afacerea muşama.

Un al treilea om amabil, tot în împrejurări ca cele de mai sus, îl duce la Toma Dragu, un sfrijit înalt şi ras la mustăţi, care citea „Veselia" într'o iaurgerie din strada Belvedere, şi un al patrulea îl prezintă, în berăria „Vârful cu dor", lui Popescu Tudor, un tânăr blond, cu mustăţile în furculiţă şi cu favorite.

La ora 10, în faţa cabinetului de instrucţie, înconjurat de cei patru avocaţi — cari, ca precauţiune, nu se apropie unul de altul şi nu-şi vorbesc, — bătrânul aşteaptă să fie chemat, cu mai multă încredere decât Foch, când pornise cu armatele anglo-franco-americane şi cu escadra de tancuri.

Deodată, din două părţi opuse ale coridorului, apar doi inşi. Unul cu părul mare, ras la mustăţi, lavalieră neagră la gât. Altul cu mustaţa mică, ochii ascuţiţi şi un geamantanaş în mnă.

— Bună ziua, Radule!

— Să trăeşti, Tudore!

Şi pe când cei doi îşi strâng mâna, nişte martori, cari aşteaptă tot la uşe, vorbesc:

— Radu Rosetti şi Popescu Tudor.

Pe moş Ion par'că l-a plesnit ceva.

Se uită şi nu-i vine să creadă.

Vede și pe doi din ai lui c'o iau la picior.

Se apropie de noii veniți:

— Să nu vă fie cu supărare. D-voastră sunteți d-l Radu Rosetti și d-l Popescu Tudor?

— Noi, moșule!

— Dar atunci, dumneavoastră cine sunt?

— Care?

— D-lor, care scoboară acum în fugă.

— Nu i-am văzut bine. Dar ăia de cari întrebi, noi suntem.

— Și d-l Toma Dragu și d-l Perieteanu cari sunt?

— Uite-i că urcă acuma. Îi vezi?

— Da.

Și moșul căută cu ochii pe ceilalți doi cu cari venise.

Ia-i de unde nu e.

O șterseseră și ei.

Cei patru avocați l-au mângâiat și au delegat pe unul din ei, în mod gratuit, să dea ajutor omului în procesul fiului său.

Și pe când făcea la înnapoiere cei 25 kilometri pe jos, moș Ion se întreba de ce fiul său stă închis pentru că a lipsit câteva zile dela regiment, și de ce ceilalți stau liberi în cafenele, berării și iaurgerii.

Se trudea să înțeleagă și nu putea.

Că del mintea omului simplu nu poate să meargă așa departe!

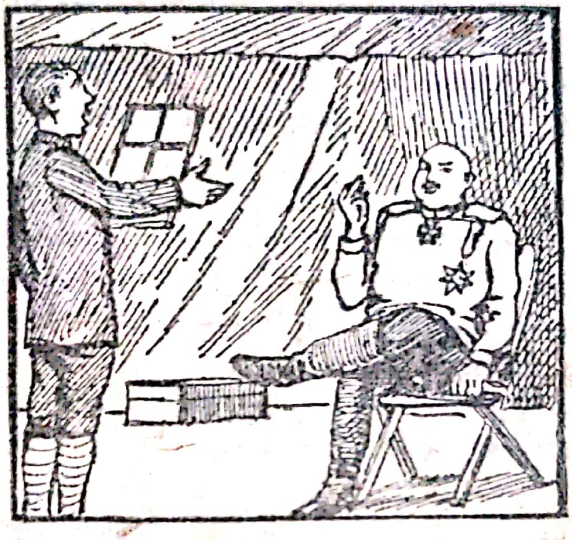

Pe la mijlocul lui Iunie 1917, divizia 13 ocupa sectorul Năməloasa-Blehani, pe dreapta Siretului. Primul eşalon — operaţiile, informaţiile, o parte din intendenţă, serviciul sanitar, serviciul de geniu, — se aflau în Blehani. Eşalonul II — celelalte servicii, Curtea Marţială, poşta, tezaurul — la câţiva klometri în urmă, la Tudor Vladimirescu. Postul de comandă era înaintat la vest de Blehani, în mijlocul unor bălării uscate de secetă, în câmp deschis, sub continua planare a aeroplanelor inamice. Incepuseră luptele. Ofensiva dela Mărăşeşti a armatei a doua se tradusese prin atacuri germane contra armatei întâia. Trupele noastre le ţineau piept şi le zădărniceau. Intr'o noapte, duşmanii făcuseră o incursiune în tranşeele regimentului 47 infanterie şi luaseră câteva mitraliere. Peste două zile, sublocotenentul Popa se oferă să ne răsbune, se năpusteşte în tranşeele inamice şi ia pradă cu dobândă de cămătar. „Mihai Viteazul" şi „Legiunea de onoare" i-au răsplătit bravura. Zilnic canonadele zguduiau văzduhul, brăzdat de aeroplanele noastre şi de cele inamice, căutându-se, spionându-se, gonindu-se. Deoparte şi de alta baloanele captive repetau tirul. De două ori pe rând aviatorii germani s'au repezit ca ulii asupra baloanelor noastre — în

forma unui cap de elefant — şi cu mitralierele speciale le-au incendiat. Odată, locotenentul Bădărău s'a lăsat cu paraşuta ca o săgeată de hârtie; lângă el a căzut balonul în flăcări şi nori de fum. A doua oară, paraşuta nu s'a deschis, şi observatorul din nacelă a murit... L-am petrecut la groapă, unde au slujit şi preoţii ruşi şi a vorbit un ofiţer francez. Frontul nostru era atât de bine întărit, moralul trupelor era atât de sus, dorinţa generală de a răzbi cortina de fier era atât de vie, încât asaltul se aştepta cu cea mai mare nerăbdare. Ofensiva lui Brusilov se deslănţuise fulgerător, cu zeci de mii de prizonieri. Din nefericire, viermele anarhiei rodea Rusia. Repede s'a potolit avântul acolo. Şi în ziua când trebuia să pornim pe toată linia, am simţit plumbul aruncat pe aripile noastre, prin dezertarea din luptă a colosului pe care ne bizuiam...

Satul Tudor Vladimirescu e mare, frumos, cu drumuri largi, plantate pe o parte şi pe alta. Ruşii îl ocupă mai tot. Eşalonului II al diviziei noastre i s'a rezervat numai o parte din sat. Ce deosebire! De dimineaţă până seara, şi de cele mai multe ori până noaptea târziu, servicile şi oamenii noştri lucrează, aleargă, pe căldura cea mai mare, pe praf şi într'o muscărie cum n'am mai pomenit. Ruşii? Mănâncă toată ziua orez, carne, borş, numără bucăţile de zahăr — cât pietroaiele — pe care şi le împart din sacii aduşi în căruţe cu patru roate mari şi egale, beau ceai din bucătăriile de campanie, veciniс pline cu apă clocotită, şi dorm întinşi peste tot locul. Numai spitalele lor de campanie funcţionează mai bine. Sistriţele, cu văl alb în cap, cu tunica de gume când plouă, cu cele mai delicate picioare în pantofi negri, plac deopotrivă prin devotamentul lor şi prin tenul alb, subţire, niciodată sulemenit, totdeauna fraged ca ţinut în rouă. Când trec prin faţa popotei noastre, zâmbesc prietenos şi de câteva ori ne-au oferit pachete Suchard, atât de rari pe timpul acela.

In sat cantonează şi trenurile de luptă ale regimentelor, cu muzicile lor. Ca să mai descordăm nervii soldaţilor şi să recreem puţin pe locuitorii rămaşi — cea mai mare parte s'a refugiat la Movila Potârnichii, din cauza bombardamentului ce a ruinat multe case — s'a dispus să cânte muzica regimen-

tului 50-65 în fiecare seară în centrul satului, unde, în faţa bisericei, e un mare loc liber, pătrat. Hora e foarte însufleţită. Incet, încet, apar şi Ruşii, căscând de somn, cu cismele nefăcute, cu cârlionţii peste ochii umflaţi, cu şapca pe ceafă. Privesc jocul, admiră veselia soldaţilor români, dar, stăpâniţi de ideea păcii, înapoerii în patrie, n'au chef. Din când în când, unul mai zglobiu cere să se cânte căzăceasca şi joacă pe vine, pe când camarazii, desmoţiţi încetul cu încetul, îl îmboldesc, bătând din palme şi chiuind. Zilele lungi ale lui Iunie expiră în mijlocul sgomotului şi odată cu noaptea se întinde liniştea, pe care o întrerupe când şi când tunetul artileriei, risipit în văzduhul cutreerat de proectoare şi rachete.

Intr'o zi, ducându-ne în amurg să privim hora, rămânem uimiţi în faţa unui mare cort dreptunghiular, — ca panoramele improvizate la bâlciuri — eşit ca din pământ, pe locul liber de lângă biserică. Imprejur, un furnicar de lume rusească. Figuri noui. Uniforme curate, pantaloni cu bandă roşie. Nechiezaturi răsună din apropiere.

Pe când ne pregătiam să luăm informaţii, un tânăr ofiţer ne salută şi ne spune:

— D-l general vă roagă să-i faceţi plăcerea de a-l vizita. Vrea să ia contact cu ofiţerii români.

Sosise o divizie de cazaci.

In cort, o masă lungă, dela un cap la altul. In frunte, comandantul. Il chema Biskovski. Să tot fi avut patruzeci de ani. Inalt, bine făcut, tuns numărul zero, mustaţa retezată, ochi expresivi, mai mult figură de ofiţer prusian. La dreapta şi la stânga, comandanţii brigăzilor, un general bătrân, cu barba albă, mare, şi un general mai tânăr, fără nici o distincţie. Lângă ei, şeful de stat major, un colonel încruntat, cu mustăţile repezite în sus. Semăna cu Kaizerul. Alături, preotul diviziei şi pe urmă ofiţerii, după gade.

Generalul Biskovski ne poftеşte pe cei câţiva ofiţeri români chiar lângă el, întrerupe masa — care după dispoziţia generală şi după cadavrele numeroase, se vedea că durează cam de mult — şi într'o franţuzească corectă, ridică un toast.

— Venim din Rusia ca să cooperăm cu mândra d-voastră armată. Avem însărcinarea să punem pe goană armata ger-

mană, după ce veţi sparge frontul. Vă asigurăm că vom şti să ne facem datoria.

După celelalte cuvinte amabile pentru ţara şi armata românâ, generalul ascultă cu atenţie mulţumirea unuia dintre noi — şi chefful continuă.

El fuma trabucuri şi, rezemat de scaun, savura pe baritonul nostru Fotache, mobilizat ca grad inferior, care-i cânta când din Ernani, când Colea'n grădiniţă... Poate că i-a repetat la ureche de zece ori această romanţă de mustărie.

— E frumos! Trebue să se joace foarte bine după ea!... exclamă Biscovski, făcând din braţe semne de dans lasciv.

Şi-i trecea lui Fotache câte o bancnotă, fără să uite pe şeful muzicei noastre, care acompania pe bariton.

Ceilalţi ofiţeri îşi vedeau de treabă. Din ceainice se turna mereu vin tămâios, în pahare de o jumătate de litru. Pe sub masă trecea din mână în mână o caraţă cu rom, care alterna cu vinul. Ne-a trebuit multă diplomaţie, ca să rezistăm rugăciunilor — mai târziu cu oarecare accent de somaţie — de a bea cât ni se oferea. Noroc că vreo câţiva ofiţeri, cu apucături alese şi inteligenţi, deschiseră vorba despre bolşevism.

— Ia uitaţi-vă împrejurul d-voastră. Altădată n'ar fi îndrăsnit un soldat să se aprope de general. La noi se reforma ofiţerul care dădea mâna unui soldat. Şi acum, uite-i. Au invadat în cort. Se tolănesc pe jos şi fac haz. Iau din vinul nostru. Au venit până în spatele comandantului. Zi-le ceva, că-ţi aprinzi paie în cap. Şi nu e vorba de ai noştri. Cavaleria încă îşi face datoria. Infanteria e ticăloasă. Sărmana Rusie!..

Şi oftatul lor nu dispărea decât în ceaînicele cu tămâios sau în caraţa cu rom.

Intr'un moment am vrut să plecăm. Li s'a părut o părăsire de post — aşa au protestat. Eram ameninţaţi să rămânem prizonierii cazacilor, dacă nu i s'ar fi adus şefului de stat-major o telegramă. De ce s'a încruntat şi mai rău? Ii scapără ochii. Tuşeşte nervos şi cu mâinile tremurând de ciudă, întinde telegrama generalului Biskovski. Comandantul o citeşte, o reciteşte, îşi muşcă buzele, lasă capul pe spate, privind în sus ca într'un haos, aruncă rotogoale de fum din trabuc, îi scutură cu

dispreț scrumul, pe care până atunci îl păzise ca pe o faianță să nu cadă — și, deodată se ridică brusc, ia paharul în mână, ne privește și cu glas emoționat vorbește.

— Vă spuneam adineauri că am venit din Rusia să vă ajutăm. Dumnezeu n'a vrut așa. Dezordinea de la noi a luat proporții. Unele unități au părăsit frontul și dușmanul profită. Chiar acum trebue să plecăm, ca să oprim năvala din Bucovina. Altfel, ne taie retragerea.

Și cu ochii umezi:

— Rusia e bolnavă... Să sperăm că se va tămădui...

Ne-am despărțit fără alte cuvinte, eșind încet, tiptil, tăcuți, ca dela un mort.

A doua zi dimineața, marele cadrilater din fața bisericei era gol. Nici o urmă de cort, oameni, cai. Unde fusese divizia de cazaci? S'ar fi zis că visasem. Nimic, nimic nu mai vorbea de avântul și cheful din ajun...

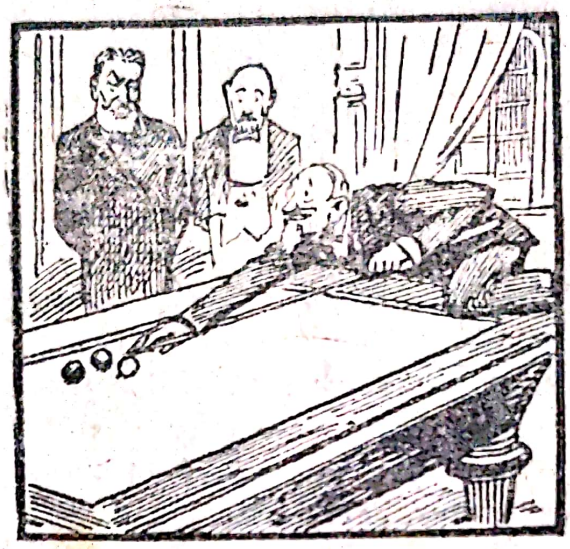

Una din plăcerile regelui Carol era să joace biliard după masă. Era mulţumit când găsea printre invitaţi pe cineva cu care să angajeze o partidă. In special la Sinaia, unde intra în deprinderile sale să aibă la masă regulat pe foştii, prezenţii şi adesea pe viitorii deţinători de situaţii politice — unii stabiliţi acolo înadins în acest scop — regele îşi satisfăcea în mai multă libertate dorinţa de a juca biliard.

Firește că partenerii săi, unind la cerinţele subînţelese ale protocolului eleganţa bunului simţ, serveau numai ca elemente indispensabile pentru formarea partidei şi, chiar atunci când îl întreceau pe suveran în manevrarea tacului, se lăsau în chip cu totul nestrăveziu să fie bătuţi. Şi regele făcea haz.

Iată că odată vine rândul de musafir la Peleş lui Kiriţopol. simpaticul şi burtosul satrap dela Teleorman. Ocupat la putere cu victoria violentă a alegerilor, cu distribuirea slujbelor şi sinecurelor, Kiriţopol n'avea însă de lucru în opoziţie, şi atunci se dedea la biliard cu atâta poftă şi antrenament, încât devenise maestru în materie şi era considerat de jucători ca decan.

In momentul când regele Carol i-a pus tacul în mână mantea lui Kiriţopol a făcut abstracţie de protocol şi de ele

gante sociale, cprindu-se la hotărîrea să arate în sferele cele mai înalte, ce ştie şi ce poate Teleormanul.

Regele face două-carambolaje şi rămâne în pană la al treilea. Kiriţopol tuşeşte cu încredere, se suie cu respectabila sferă pe biliard, ajunge cu barbişonul până la centrul postavului verde, împinge în aer piciorul încălţat în ghiată cu elastic, ca să ia damf, suflă ca o locomotivă şi imprimând braţului forţa celor 105 kilograme ale corpului său neşlefuit, începe o serie nesfârşită de carambolaje. Din când în când se oprea ca să răsufle atât de tare, încât se mişcau foile cărţilor de pe masă, apoi continua, încurajându-se singur, ca gimnasticii indieni la circ, cu expresiuni neauzite până atunci la Peleş:

— Aşa neică!... Una la mână!... Hai saftea, să nu mai stea!...

Şi dă-i aşa înainte, până când bietul rege, văzând că seria ameninţa să fie o săptămână, puse tacul după uşă şi cu zâmbetul său blând, în care se strecura de data asta un amestec de contrarietate şi ironie, îl bătu pe umeri:

— Prea tare pentru mine!...

Kiriţopol îşi trase mândru jiletca deranjată şi încheiă:

— Da' să mă vzi la Turnu, Măria Ta! Sunt dat draculuil...

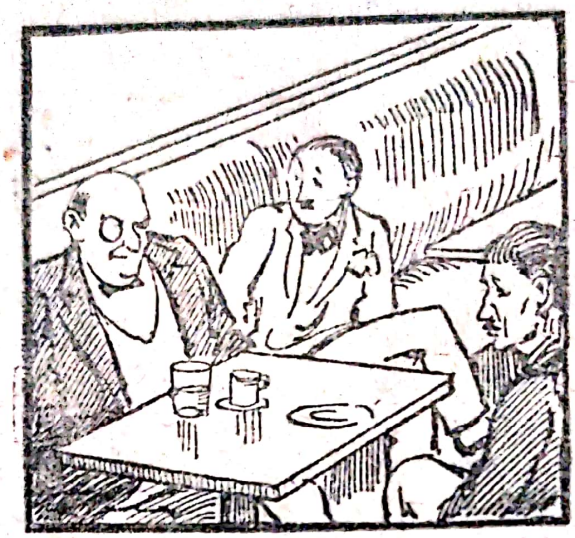

La Capşa.

Prietenul meu e trist. A pierdut un proces? Se însoară? N'a subscris la emisiunile cu primă mare? N'a intrat în guvern?

Nu. Il preocupă o chestiune de ordin naţional.

— De mare, e mare România-Mare. Dar ia ascultă aici şi dincolo.

Şi-mi face cu ochiul la stânga şi la dreapta.

La masa de lângă el, patru, dintre cari doi cu căciulă, vorbesc ungureşte.

— Sunt transilvăneni! îmi suflă amicul.

La masa de lângă el, patru, dintre cari doi cu şapcă, vorbesc ruseşte.

Acelaşi gest:

— Sunt basarabeni!

Şi vecinul oftează.

Un optimist nărăvaş, intervine.

— Bine, nene, de ce te miri? Unii au stat o mie de ani

sub Unguri; pe alții i-au frecat Rușii o sută de ani. Așteaptă, să treacă o generație și vei auzi românește dela Tisa la Akerman. Dar ia spune-mi d-ta mie: sub cine au stat cei de colo, de nu vorbesc românește?

Și arată la masa din fund doi bucureșteni monoclați, puși sub interdicție, cari se zăpăciseră discutând în franțuzește ce cal va lua derbyul la primăvară și ce demimondenă va obține premiul întâi la un concurs de frumusețe.

Twist

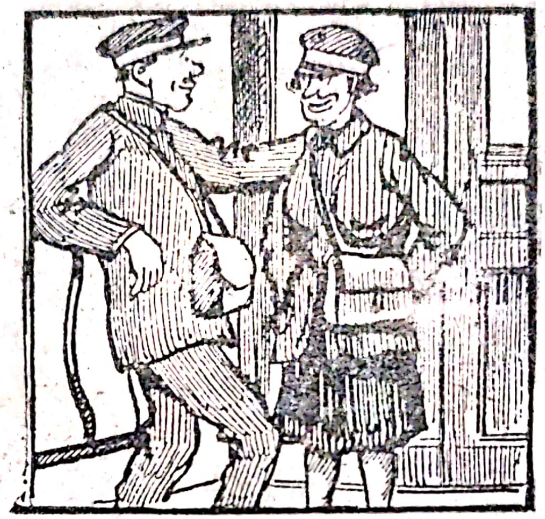

— *Mai încet, domnule, că mă calci pe picior, mi-am vândut moşia, ca să-mi cumpăr ghetele astea!*

— *Dacă nu-ţi place, ia trăsură!*

— *Eu îţi vorbesc liniştit şi d-ta ţipi!*

— *Ba, dacă mai hondroneşti, îţi trag şi la muzică!*

Şi, ridicând vocea, că tot tramvaiul se uita la el:

— *Ai fost pe front ca mine? Tranşee ai văzut? Să te duci întâi acolo şi pe urmă să discuţi. Ai auzit de mine? Popescu! Decorat şi felicitat!*

Dar pe când îşi proslăvea mai abitir vitejia şi gloria, unul gras, cu lanţ gros de aur şi cu portofelul plin, se urcă pe scara vagonului, îl priveşte şi-l salută cu dulceaţă:

— *Ce mai faci, Popescule? Nu te-am mai văzut dela Iaşi! Ţii minte chefurile noastre dela Manutanţă? Ce vremuri dom'le!*

Popescu n'a putut auzi tot discursul, care-i căzuse ca un duş. A sărit din vagon, urmat de râsetele tutulor, şi a luat-o la stânga, desigur ca să protesteze la un aperitiv că tinerii veterani trebue să aibă reducere de cincizeci la sută.

Turist

Crăciunul cercetaşului...

Era mic când a început războiul european. Dar sufletul său de copil a tresărit. Din cuvintele profesorilor, din articolele revistelor ce-i picau în mână, din stăruinţa cu care la şcoală i se vorbea de ţară, de neam, de patriotism, de vitejia strămoşilor, de viitorul glorios al românismului, mintea lui ageră a înţeles că se pregăteşte ceva. Fraţi mai mari concentraţi, unele mişcări de trupe despre cari îi vorbeau colegii din cartierele cazărmilor, telegramele din ziare, — pe care îşi aruncă ochii cu lăcomie seara, între problema de matematici şi traducerea din latineşte, — întrunirile înflăcărate, unde, după povestirile camarazilor din clasele superioare, cari se strecurau în lojile din fundul sălei, se cerea cu energie intrarea în război, ca să se vază toţi Românii laolaltă, — atâtea fapte şi întâmplări, şi mai presus de toate o însufleţire din ce în ce mai mare, în toată lumea din jurul său, îl făceau să simtă că zilele mari se apropie.

Şi în orele de recreaţie, într'un colţ al casei sau în curte, strânşi pâlcuri pâlcuri, micii liceeni se întrebau, ce vor avea ei de făcut în timpul războiului. In frăgezimea judecăţii lor, nu avea de unde să încolţească ideea că de astădată — spre

deosebire de celelalte războaie, — nu mai era vorba de ciocnire între armate, ci de lupte între popoare întregi; însă aveau sentimentul că vremurile vor fi atât de grele, încât nimeni nu va trebui să scape de contribuția națională sub o formă sau alta. De aceea a fost salutat cu entuziasm camaradul care într'o zi a dat buzna în mijlocul lor și suit pe o bancă li-a strigat:

— Bucurați-vă, băeții Vor lua parte și cercetașii la război!

Cu ce moral s'a înapoiat acasă, ce mândru s'a simțit în momentul acela și cu câtă grije se pregătea, sub căpșorul blond, planul de operații pentru viitorul sângeros!

Suntem de o lună în război. După victorii și înaintare, dăm îndărăt. La cenzură, unde-și face el serviciul, are muncă multă și discretă. „Să nu obosești niciodată și să nu fii niciodată indiscret", iată două din punctele crezului cercetașilor. Se ține de ele ca de litera evangheliei. Toată ziua scrie, aleargă, duce telegrame, lipește articole tăiate și de multe ori lucrul se prelungește noaptea. Tinerețea lui rezistă oboselii și convingerea că, departe de a fi o umplutură, aduce un serviciu prețuit, îi dă puteri nebănuite. Gura lui nu suflă nimănuia nimic, dar urechea prinde totul, înregistrează și trece cugetărei sale, care-și face o ideie tot mai tristă de ceeace ne așteaptă... Nepregătire... Rușii nu dau ajutorul pe care ne-am bizuit... La Salonic nu se mișcă îndeajuns... Mackensen și Falkenhein și-au propus să ne strivească... Ne retragem... Azi, ar fi mai bine să părăsim Oltenia și să ridicăm zid de apărare la Olt... Mâine, Muntenia nu mai e în siguranță... Iată că se evacuiază autorități... Dobrogea e aproape toată ocupată... Se strâng lucrurile mai puțin trebuincioase în lăzi gata de încărcat... Într'o seară, se aude că se dă o luptă hotărîtoare în apropiere: dacă nu învingem, plecăm... Și după două zile e învoit acasă, spre a-și lua rufe și ziua bună dela părinți, înainte de a porni în Moldova.

S'a repezit cu pas grăbit spre mica locuință dela Cotrocenî. Pe drum nu s'a gândit decât la nenorocirea abătută asupra țării. Numai la câțiva metri de casă, s'a oprit pironit: cum o să le spue? Ce-or să zică ei?... Mama, care nu se despărțise de el nici odată...

'A intrat încet și li-a anunțat vestea dintr'odată. Cerceta-

şul trebue să fie curagios şi să îmbărbăteze. Şi li-a dat atât de puţin timp de vorbă, încât în mod mecanic mâinile tremurătoare ale mamei au umplut sacul cu câteva ruţe şi de-ale mâncărei, — apoi o îmbrăţişare lungă, lungă cât durerea sufletului ei — şi a luat-o la picior, fără să se mai uite înapoi, ca să nu i se prinză tulburarea şi să nu privească tabloul sguduitor din prag: mama, aproape fără cunoştinţă, în braţele tatălui, care o mângâia, spunându-i:.

— Lasă, că o să vie sănătos... O să se întâlnească cu ceilalţi băieţi dela regiment... Vor lupta trei pentru ţară... Fii mândră.

Până acolo unde aveau să se strângă şi să rămână câtăva vreme, cercetaşii au mers mult şi greu, şi pe jos, şi cu căruţa, şi în vagoane de marfă, şi pe maşină.... Au dormit în case părăsite, în gări, în tren, în şoproane, de cele mai multe ori pe jos, pe lăzi, pe bagaje îngrămădite, strângându-se unii lângă alţii, ca să simtă mai puţin frigul. Prin noroaie şi prin nămeţi de zăpadă, prin băltoace şi pe dealuri, au urcat şi au scoborît, au mânat sute de kilometri, presărând drumul anevoios cu de-ai lor, rămaşi să nu mai vie niciodată.... Au întâlnit grupuri de ostaşi de-ai noştri, cari rătăciţi de unităţile lor, mergeau să le găsească pe zonele de refacere; au întâlnit cai căzuţi pe marginile şoselei, pradă corbilor; au întâlnit oameni morţi de boală şi de frig, mai ales din tinerii neîmbrăcaţi ai contingentelor menite să dea armatei o nouă vigoare....

Aşa au făcut ei Crăciunul din 1916, şi oricât s'au silit conducătorii să le cruţe durerea, n'au putut abate ecoul zguduitor pe care îl produceau în sufletele copiilor mizeria, suferinţa, nenorocirea, moartea — risipite oriunde întorceau capul.

Dar zilele acestea au trecut şi în locul lor s'au ivit speranţele şi încrederea. Cercetaşii, după ce au muncit la grădinărie, ca să uşureze lipsurile de hrană, au fost trimişi la corpurile de trupă. Unii reţinuţi la comandamente şi servicii, alţii daţi chiar unităţilor de luptă. Ca elemente de legătură şi ca telefonişti, fac servicii mari. Sunt copiii răsfăţaţi ai ofiţerilor şi cei mai buni prieteni ai soldaţilor. Uşori şi vioi, înde-

plinesc cu punctualitate orice însărcinare. Pretutindeni zăreşti pălăria cu bordurile largi, bluza kaki, brâul roşu, pantalonii scurţi. Nimeni nu e mai mândru ca cercetaşul, când reîncep luptele. Stă la telefon, sub tirul artilerici; culege schije, ca să le aducă părinţilor; copiază rapoartele, duce ordinele, ia parte la război. Când vine armistiţiul, el se socoteşte cel mai nefericit. Ce să facă acum? Şi nu-şi găseşte liniştea, decât în momentul când trece cu regimentul său în Basarabia. Ştirea aceasta l-a făcut să fie mai vesel la Crăciunul din 1917...

Când s'a înapoiat, după demobilizare, a umplut căsuţa dela Cotroceni de fericire, prin povestirea sinceră a muncii lor şi se pregătea iar de un Crăciun urît, cu Nemţii în ţară. Dar a dat Dumnezeu să fie luaţi la goană, şi în asta el a văzut cel mai frumos dar de sărbători.

Astăzi e soldat, i-a venit rândul. In uniformă simplă şi curată, cu sufletul de mult deprins cu viaţa ostăşească, el calcă sigur şi spune tuturor râzând:

— Până acum eram surogat de militar. Azi sunt militar adevărat.

Şi trece Crăciunul cu o bucurie cum n'a avut nici odată.

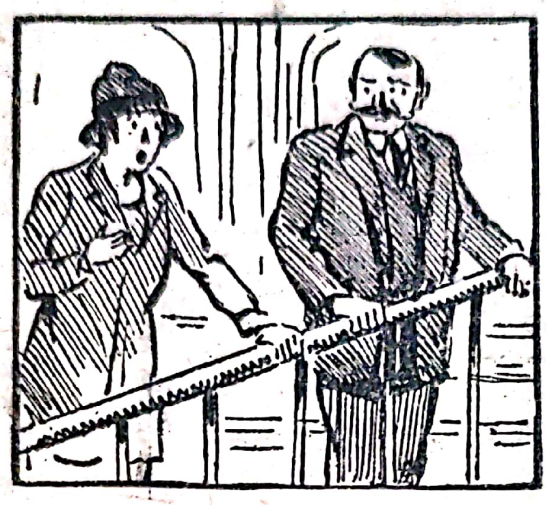

La uşa tribunalului, bărbaţii stau deoparte, femeile de altă parte, ca în bisericile din sat. Din când în când îşi trimit reciproc săgeţi fulgerătoare. Sunt perechile în divorţ.

Înăuntru, numai avocaţii şi împricinaţii. Prezidentul repetă stereotip:

— Vă împăcaţi?

— Nu.

— 15 Decembrie. Termenul în cunoştinţă. Nu mai primiţi citaţie.

Doi soţi sunt la pronunţarea divorţului. Grefierul îşi desmorţeşte genunchii cu mâna, se scoală greoi, vine la prezident şi-i şopteşte ceva. Judecătorii vâră nasul în dosar, se consfătuiesc, se scarpină în cap şi pe urmă prezidentul se adresează femeei:

— N'ai formulat bine acţiunea.

— De ce?

— Ceri divorţul pentru că soţul a fost condamnat definitiv la 5 ani închisoare, pentru furt, excrocherie, fals, etc.

— Da.

— Asta nu e motiv de divorţ. Legea spune că numai când e condamnare la muncă silnică, se desface căsătoria. Dar pentru închisoare corecţională, nu

— Bine, domnule prezident, dar nu mai pot fi soția unui hoț așa de mare!

— Atunci caută alt motiv. De pildă maltratări, injurii. Ți-a făcut vreodată ceva?

Femeea se gândește mult, apoi:

— Da. Mi-aduc aminte că acum șapte ani am afumat cheftelele marinate și mi-a zis: „Să te ia dracu!"

— Bravo! Iată un motiv de divorț: injurii grave. Dar 5 ani închisoare, nu. Legea nu permite.

— O să fac așa.

— Să faci. Până atunci (și prezidentul îngroașe vocea) tribunalul respinge acțiunea ca nefondată.

Soția se gândește și azi la bazaconia asta.

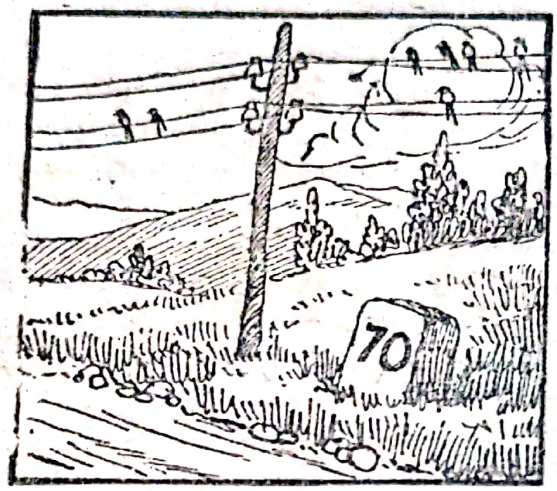

Primim următoarea scrisoare dela o piatră kilometrică:

„Nu mai ţiu minte, de când stau înfiptă pe şoseaua naţională Bucureşti-Craiova. Nu vă spui ce număr port, fiindcă s'ar putea să-mi atrag urgia guvernamentală, deşi nu vă scriu din spirit de opoziţie.

„Am, alături de mine, un stâlp de telegraf. Este o vecinătate plăcută, întâi pentrucă altfel prea aşi fi singură în mijlocul câmpiei, şi al doilea, pentrucă graţie lui şi sârmelor ce susţine, am adesea ori o privelişte admirabilă: şirurile de păsărele, adunate la sfat, într'o armonie ce completează minunat pitorescul valurilor de grâu, vara, al imensului covor alb, iarna.

Dar iată că vine furtuna. Uneori apare din senin. Alte ori, s'anunţă treptat şi îngrijitor. Eu, chipurile, nu mă sperii. Deşi bătrână, mă ţin balamalele. Stau pe jumătate la pământ. Nu mă poate smulge. V'asigur chiar că nu mă clintesc. Să vedeţi însă pe bietul meu vecin! De cum se ivesc semnele rele, începe să dârdâe. Când viscolul sau furtuna se reped, pe neaşteptate, el nu mai are timp nici să tremure. Ţi-e mai mare mila, să te uiţi la el! Se clatină, pârâe, se uită 'n toate părţile, implorând ajutor; dar nimeni nu sare; şi iată-l peste

capul Sârmele plesnesc. Telegraful nu mai merge. Trenurile abea se pot mişca, fiindcă comunicaţia între staţii devine extrem de dificilă. Călătorii îngheaţă în vagoane. Ciocnirile şi deraerile se înteţesc. Şi am informaţii precise dela suratele mele, că pe sute de kilometri spectacolul este la fel: stâlpi trântiţi la pământ, sârmele rupte. Nu mă ocup de impresia ce trebue să aibă străinii, când văd această jale în drumul lor.

„Pe urmă, ştiţi ce se 'ntâmplă. Vin echipele de lucrători, ridică stâlpii, le trag cu catran la rădăcinile găunoase şi-i înfig iar la loc. Când operaţia se repetă pentru a nu ştiu câtea oară şi bietul lemn nu mai ţine, îl aruncă şi pun altul, expus la acceaş soartă.

„Şi tragedia stâlpilor de telegraf continuă, fără să se sinchisească nimeni nici de suferinţele lor, nici de banii statului. In adevăr, dacă s'ar face stâlpi de beton, cum sunt în alte părţi, ci ar trăi cât o să trăesc eu. De sigur, sunt scumpi. Dar dacă, cel puţin, ei s'ar înlocui încet, încet, pe măsură ce se distrug, am ajunge cu timpul la o instalaţie civilizată şi economicoasă, căci n'ar mai fi nevoe de periodicele reparaţiuni, de echipele volante, care necesită atâtea cheltueli.

„Eu sunt bătrână şi puteţi să mă credeţi, când vă repet o vorbă cuminte: scumpul mai mult păgubeşte".

Poate că poşta şi căile ferate ar avea ceva de învăţat dela respectabila noastră corespondentă.

Tânăr, talentat și entuziast, sculptorul nostru visa să expue în străinătate, s'ajungă să fie apreciat și peste hotare.

Intr'o zi și-a strâns lucrurile cele mai bune, și-a luat inima în dinți și a plecat. Ce iluzii îl legănară în timpul călătoriei!

Cu ochii mereu pe fereastă, cu mintea încălzită, în loc să vadă ape, câmpii și munți, vedea saloane mari, oameni cu mâinile întinse și cu zâmbete de admirație, felicitări, vânzare, articole elogioase, — și mai presus de toate, pe ministrul României fericit să ia sub ocrotirea sa un artist din țară și să se bucure de succesele lui..

A ajuns, și-a deschis lăzile, a expus, și primul drum l-a făcut la legație.

Ministrul a avut bunăvoința să-l primească. E și asta ceva. Nu poți tulbura la orice oră și pentru orice lucru viața plină de griji a ministerelor plenipotențiare.

Sculptorul s'a ploconit până la pământ și, la invitația ministrului, i-a desfășurat tot planul asaltului său pentru cucerirea faimei, ideal foarte legitim într'un suflet de artist.

Reprezentantul țării l-a ascultat, uitându-se din când în când pe fereastră, de sigur nu ca să trădeze oare care plictiseală, ci ca să observe cu ochiul ager al diplomatului, dacă

nu cumva se 'ntâmplă vreun eveniment internațional pe stradă, — și după acea a binevoit să ia cuvântul zicând:

— Vă rog să mă scuzați că nu vorbesc bine românește...

Sculptorul făcu ochii mari și era cât p'aci să ceară scuze pentru că, umblând după legațiunea română, înemerise la ambasada altui stat, când ochii i se opriră la portretele Suveranilor noștri, d'asupra biuroului. Așa dar, tânărul artist se găsea la noi, în România, în locul menit să facă să se știe acolo, departe, în țară străină, că există între Dunăre și Tisa un stat mare, cu o istorie glorioasă, cu o limbă frumoasă, pe care unii o vorbesc bine...

Ministrul îl smulse din aceste frământări mintale, zicându-i:

— La Paris ai expus?

— Nu încă.

Răspunsul fu decisiv. Ministrul nu-i dete nici un sprijin. Articole de București n'au ce căuta acolo. Trebue ceva „chic" și asta nu se găsește, dacă pornește direct din țară, fără să fi trecut prin botezul parizian.

Sculptorul s'a ploconit din nou și a plecat, cu ochii pe toate zidurile, ca să mai găsească ceva semne de confirmare că în adevăr călcase într'o casă, așa zicând, românească.

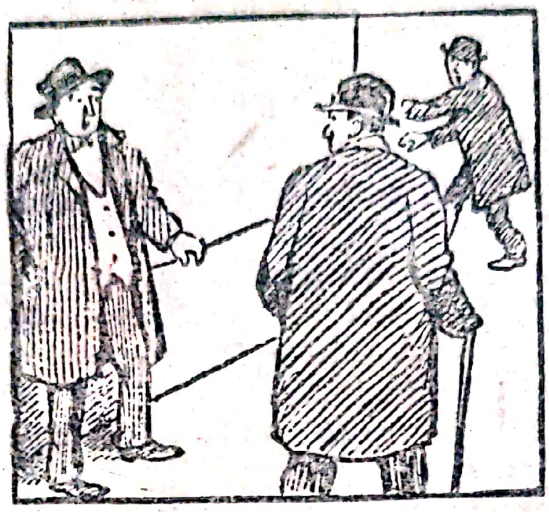

— Iar vii!... Toată ziua mă 'mpiedic de d-ta!

— Aşa este... Aveţi dreptate... Dar ce vreţi să fac?... Mi-aţi făgăduit marea cu sarea şi nu mi-aţi dat nimic... Am alergat în campania electorală, de mi-a eşit sufletul... Am învârtit-o la urnă, cum ştiţi prea bine... V'aţi ales deputat... Alţii sunt senatori, prefecţi, primari... Eu, nici epistat!... Numire nu, afaceri nu, bani nu, — cu ce vreţi să trăesc?

— Vino la 11 la prefectură... Poate că găsim ceva.

Deputatul, apelpisit de pisălogelile zilnice ale partizanului oropsit, se duce drept la prefect.

— Trebue să facem ceva pentru ăla... Imi ese înainte peste tot...

— N'avem nici un loc vacant.

— Fonduri?

— Ioc... Totuşi, să vedem.

Prefectul pune degetul pe buton, şi apare un funcţionar adus de spinare ca o cobiliţă, în redingotă şi vestă albă, chel şi neras.

— Cum stăm?

— Tot aşa, domnule prefect.

— Nimic?

— Numai la fondul pentru cei muşcaţi de câini turbaţi mai e ceva...

In momentul acesta intră şi partizanul.

— Pune-l să facă o petiţie că l-a muşcat un câine turbat... Să-i dăm două mii de lei, — să se ducă să se caute...

Omul face ochii mari.

— Cum să cer, domnule prefect, dacă nu m'a atins nici un câine?

— N'are afacel... Ia-i şi taci din gură... Salutare... Adio!

Se strâmbă, stă puţin pe gânduri, pe urmă ese, iscăleşte şi ia banii.

Dar nu ştiu care din funcţionari s'apucă şi spune în mahala. Vecinii încep să-l privească cu compătimire şi după câteva zile cu spaimă. Unii îndrăznesc să-i zică:

— De ce nu te duci să te cauţi?

— Lasă, că-mi trece şi aşa! — răspunde el scurt şi o ia la picior.

Lumea care-l cunoaşte îl ocoleşte. Fiecare gest al lui e luat ca un semn că e gata... Dacă ridică glasul, unii zic:

— Turbează!

Dacă scrâşneşte din dinţi, alţii 'şi fac semn:

— A turbat.

Şi până va trece perioada de incubaţie a microbului, care din fericire lipseşte din sângele lui, toţi îşi dau cu cotul, se reped pe trotuarul celalt şi aşteaptă din moment în moment să-l audă lătrând.

Astfel în cât, ocolit şi privit tot cu spaimă, omul o să turbeze de-a binelea.

— *Allo!*
— *Allo!*
— *Centrala?*
— *Da.*
— *Dați-mi vă rog nr. 5600 ve 6500*
— *Ocupat.*
(Peste zece minute).
— *Centrala?*
— *Ce doriți?*
— *5600 pe 6500.*
(După cinci minute).
— *Nu răspunde.*
— *Păi adineauri..?*
(Telefonul se închide. Peste un sfert de oră).
— *Allo!*
— *Da.*
— *Vă rog foarte mult, nr. 5600 ve 6500!*
— *Poftiți.*
— *Allo!*
— *Allo!*
— *Cine-i acolo?*

— *Giurgiu.*

— *E greşală... Închideţi vă rog.*

(Peste o jumătate de oră).

— *Centrala?*

— *Centrala.*

— *V'am rugat să-mi daţi..*

— *Vi l'am dat... De ce nu vorbiţi?*

— *Era greşală.. Incercaţi încă odată.. Sunt grăbit.*

— *Il aveţi.*

— *Allo!*

— *Allo!*

— *Acolo cine e?*

— *Giurgiu.*

— *Iar!... Uf!..*

(Receptorul trece la loc. Urmează ştergerea năduşelii, o pauză, o nouă încercare).

— *Allo!... Centrala?.. 5600 pe 6500.*

— *Poftiţi.*

— *Cine-i acolo?*

— *Giurgiu.*

(Desperare).

— *Bine, domnule, cer de-un ceas un număr şi'mi dă mereu Giurgiu!.. E atingere?*

— *Nu-i nici o atingere.. Ce număr vreţi?*

— *5600 pe 650..*

— *Aici este.*

— *Cum aici, dacă e Giurgiu!..*

— *Pe cine căutaţi?*

— *Vreau să vorbesc cu societatea anonimă „Carpaţii Tricolori".*

— *Ai*

— *Păi ziceai că e Giurgiu!*

— *Da.. Eu sunt.. Ghiţă Giurgiu, funcţionar la societate.*

— *De ce nu spui aşa, domnule, şi mă laşi să-mi vie apoplexie.?.. Dă-mi contabilitatea!*

Convorbirea urmează, pe când omul abia mai poate respira, de oboseală.

Cel mai sigur mijloc s'aibă la neurastenie: să-ţi pui telefon.

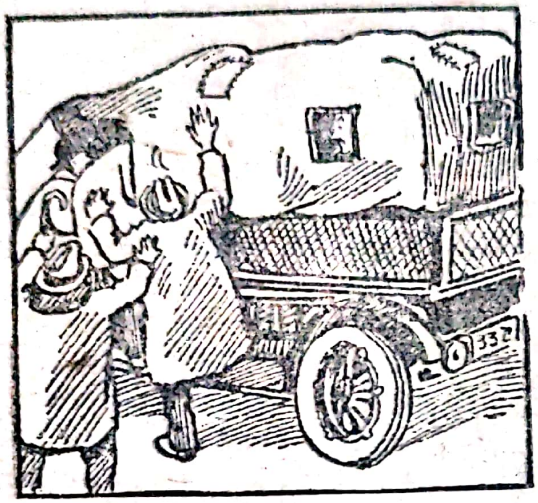

— *Aveţi hârtie, toc şi cerneală?... Vă dau exlemporal.. Scriţi ceva despre Nesimţire.*

Elevul Icsulescu muşcă vârful tocului, se uită pe fereastră şi pe urmă se pune pe scris:

„O să încep întâi cu exemplele şi după aceia voi scoate din ele definiţia nesimţirei.

De pildă: între Vama Poştei şi cheiul gârlei, în centrul centrului, este o stradă numai de două sute de metri. Se numeşte strada Ilfov, fiindcă pe ea este palatul administrativ al judeţului cu acelaş nume. Au trecut atâţia prefecţi p'acolo, unii mai buni, unii mai răi, mai mulţi de aceştia, de câţi de ceilalţi. La prefectura judeţului, care are ca reşedinţă Capitala ţării, vin de obicei şi iluştrii musafiri străini. Cu toate astea nu există în tot oraşul o stradă mai prost pavată de cât strada aceasta. Pietre colţuroate, gropi, noroaie, fac pe trecători s'o ocolească. Şi de treizeci de ani, toţi perfecţii trec zilnic p'acolo şi unul nu s'a gândit să ceară primăriei s'o paveze aşa cum trebue să fie în centru! De sigur, unii şi-au pavat străzile lor, şi cel puţin au profitat şi ceilalţi locuitori; alţii n'au fost în stare să facă nici atât. Dar să fie toate străzile dimprejur pavate bine, iar aceea unde se găseşte prefectura să rămână

mâe în halul în care este, cred că am dat cel mai bun exemplu de nesimțire — și încă oficială.

Alt caz, rudă cu cel de mai sus. Dela Vama Poștei pleacă o mulțime de automobile-camionete spre parcul Carol, Labirint, etc. Ele ar avea mai multe străzi la dispoziție. Cu toate astea, li s'a impus să treacă numai pe strada Ilfov, astfel încât călătorii s'au văzut nevoiți să-i angajeze doctori cu anul în contra încurcăturilor de mațe, să-și cumpere în fiecare săptămână câte o pereche de ghete și să sufere alte nenorociri, pentru că pietroaele și hopurile aruncă mașinile în sus și ei se văd asvârliți când cu capul în tavanul de pânză, când unii în brațele și peste picioarele altora!

Cred că tot nesimțire se chiamă și asta.

Să mai dau un exemplu. Domnul Gură-Cască sau doamna Cască-Gură, așteptă o jumătate de oră camioneta, cu hârtia de o sută lei în mână. Lângă ei sunt olteni cu fructe, prăvălii, tutungerii, etc., unde ar putea să schimbe hârtia. Ți-ai găsit! Se suc în mașină și când se dau jos, țin pe toată lumea pe loc, consumă benzina șoferului, provoacă ceartă, fiindcă n'au schimbat. Când domnul Gură-Cască sau doamna Cască-Gură au bani mărunți, în loc să stea cu cinci lei în mână, ca să-i dea ușor la coborîre și să ție cât mai puțin pe loc pe ceilalți călători, își curăță unghiile pe drum sau se admiră în oglindă, și tocmai după ce se dau jos se caută prin toate buzunarele, prin manșon și poșetă, ca să găsească banii. Tot nesimțire ar fi și asta".

Și elevul continuă — și ar scrie o săptămână întreagă, fiindcă subiectul e de o rară bogăție în fapte ce mișună în jurul său.

Zi de primire.

Lume multă.

Miroase a rom, parfum, cafea, oja.

Un brelan de dame s'a format în jurul gazdei, altele s'adaogă mereu şi toţi ochii lor s'au oprit asupra uneia, care stă lângă sobă şi admiră o faianţă.

— De unde ai găsit-o, dragă?

— E soţia unui coleg al bărbatului meu.

— Vieux jeu, ma chère!

— Absolut!

— E ridicol!

— E revoltător!

— Nu s'a tuns încă!

— Şi nici nu fumează!

— Nesimţită!

— Adevărat nesimţită!

— Uită-te, dragă la rochea ei...

— E cel puţin cu zece centimetri mai lungă de genunchi!

— Aşa ceva nu s'admite!

— Cum ţi-a venit în gând s'o inviţi?

— Nu puteam să-l chem pe el fără ea.

— Altădată să renunți la amândoi.

— Natural.

— Privește-o bine... N'are nici un pic de roșu pe buze!

— Ne mai pomenit!

— Nici urme de chibrit pe sprincene!

— Gene nevopsite!

— Și nici pudră, draga mea!

— Ce fel de ciorapi are, că nu văd bine?

— Nu sunt de mătase.

— Închipuește-ți!.. Mă mir cum a'ndrăznit să vie în halul ăsta!

— Și când te gândești că nu e urâtă.

— Ba e chiar nostimă.

— Și corp frumos.

— Picioare subțiri.

— Mâini fine.

— Ce folos dragă, dacă nu se simte... Înțeleg sniță-natur, dar femee-natur nu s'admite!

— Rezon.

— Par'că văd că e în stare să danseze boston în loc de charleston!

— Te pomenești!

— E un monstru.

— Adevărat monstru.

— Cum o fi lăsând'o bărba'su, dragă?

— Trebue să fie și el vr'un târâe-brâu.

— Extraordinar!

— Să ne depărtăm, ma chère... Să nu creadă lumea că suntem cu ea... Ne compromite!

Și grupul trece în alt salon, pe când mătăsurile fâșie și se'mprăștie peste tot locul miros de parfum, de oja, de bigi-bigi de buze.

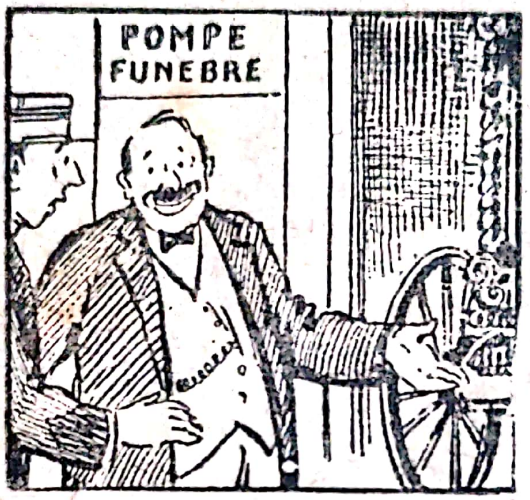

Îl văd eşind repede dintr'o curte, uitându-se înapoi şi luând-o la picior şi mai accelerat.

— Stai niţel!

— Ce să stau!.. Nu pot să stau!..

— Vreau să-ţi vorbesc.

— Altădată!

Şi dispare la colţul străzii.

A doua zi îl întâlnesc la berărie.

— Să mă scuzi că nu m'am oprit eri.. M'ai văzut în ce hal eram... Ascultă ce mi se 'ntâmplă.. Să vezi şi să nu crezi.

„Vreau să mă 'nsor... Intr'o zi mi se face o propunere: fată drăguţă, instruită, bogată; tat'su, negustor cu vad, cu avere... Tocmai ce-mi trebuia.. Zor nevoe să facem ieri, Duminică, vederea... Ştii că nu pot să sufăr reprezentaţii d'astea... D'aia, am răspuns: le fac o vizită, ca şi când i-aş fi cunoscut mai înainte; ne placem, bine; nu ne placem, rămâne ca şi când n'ar fi fost... Şi m'am dus.

— Acu e acu.

— Stai să vezi.. Sun... iese o servitoare... Tânără, nostimă, bine îmbrăcată.. Mi-am zis: semn bun, oamenii fini.. Când intru în antreu, ce să vezi? Pe pereţi, coroane artificiale... Curios!.. Mă 'ntrebai, ce să fie?.. în cele din urmă, mă gândii

c'or fi avut în familie vr'un academician sau un boxer. Coroane dela premii literare sau concursuri internaționale.. Imi iese tat'su înainte.. Om bine, plăcut, deschis, vesel... Vine și fata... Fiindcă nu făcea fasoane și nu lăsa ochii în jos, mi s'a părut modestă și cuminte. Ne așezăm la vorbă.. Banalități, schimburi de complimente.. Fata 'ncepea să-mi placă—și nu mă găsi lipsit de modestie, dacă-ți spun că nu-i păream indiferent. După o jumătate de oră, mă ridic să plec.. Atunci am simțit că fetei nu i-ar fi displăcut să mai rămân. Nici chiar tatălui... Dar trebuia... Ea mă conduce până la ușe. El iese cu mine. și când s'o iau spre poartă, m'apucă binișor de braț și-mi zice:

— Acum, o să vezi și ce-i dau fi-mei... Zestrea..

Și mă îndreaptă spre un șopron enorm.. Te-aș minți, dacă ți-aș spune că nu m'am bucurat.. Mi-am zis: trebue să fie automobilul.. automobilele...

Servitorul deschise o poartă uriașă, și — trei dricuri îmi izbiră atât de puternic ochii, în cât mi s'a părut un moment c'am orbit.

— Acesta e de clasa întâia, celalt de a doua, și colo'n fund cel de-a treia.

Și fiindcă mă vedea țeapăn, mă scutură și'mi șopti la ureche.

— Produc ceva grozav.. Muncă ușoară și venit mare. Plată imediat, pe loc.. La toate pot să fie amânări și criză, aici nu.. Omul, dacă moare, trebue înmormântat... Asta e ca: una și cu una fac două.. Nu merge cu surogate și cu mișmașuri... Par'că te văd.. mâine-poimâine că-ți dai demisia, și te pui pe treabă!

N'aș putea să-ți spui ce i-am răspuns și cel fel am mulțumit la ploconelile cioclilor cari ieșeau din toate părțile, — unii cu eghilete negre și cu capul chel, alții în vestă și cu bicornul vârît până la urechi, unul cu coliva, altul cu un capac de cosciug.

Atâta știu, că m'am pomenit în stradă și până departe mi s'a părut că mă urmărește ceva, — în formă de dric, de sicriu, de cal în pardesiu, n'aș putea să precizez. Dar, că se ținea după mine, asta e sigur.. D'aia n'am putut să mă opresc, când m'ai strigat.. Iartă-mă... Acum putem sta de vorbă... Băete!.. Ioi țapi și trimite p'ăla cu alune!

Colonelul desface corespondența.

O telegramă îl posomorăște: regimentul este rugat s'aducă la cunoștința soldatului Tudose Marin din compania a treia, c'a murit tatăl său.

Colonelul sună.

— Cheamă pe domnul căpitan Icsulescu.

Ofițerul apare după câteva minute.

— Icsulescule, ai pe unul Tudose Marin în companie?

— Da, domnule colonel.

— Ce fel de element este?

— Foarte bun.

— Am primit telegrama aceasta... Dacă poți, spune-i așa, ca să nu-l isbească prea crud... Poate că tatăl său era sănătos și el nu se aștepta la o veste atât de nenorocită.

— Am înțeles, domnule colonel.

Pe drum spre companie, comandantul se gândește cum să comunice soldatului știrea. Un sergent îi ese înainte.

— Măi Ispas, unde e Tudose Marin?

— Să trăiți, domnule căpitan, e la teorie

— Nu știu cum să-i spunem c'a murit tatăl său... Uite telegrama.

Sergentul se uită o clipă în pământ, apoi răspunde:

— Lăsați pe mine, domnule căpitan.

— Să nu-i spui dintr'odată... Te pomenești că-i vine rău.

— N aveți nicio grije, domnule căpitan. Știu eu cum să procedez.

Ispas se duce în mijlocul soldaților, adunați la teoria făcută de plutonier, și se dă pe lângă soldat.

— Ce mai știi de pe-acasă, Tudose?

— Toate bune, să trăiți, domnule sergent.

— Tu ai tată, Tudose?

— Cum să n'am!

— Și mamă?

— Și.

— Dar nevastă?

— Și nevastă, și doi copii.

— Frați, surori?

— Un frate și două surori.

Sergentul se uită 'n ochii lui.

— Să știi, Tudose, c'au murit cu toții!

Soldatul se răsucește pe călcâi, cât p'ci să se rostogolească, dacă nu era zidul la spate, începe să se vaite și să-și dea cu pumnii în tâmple

Ispas îl lasă câteva clipe și pe urmă s'apropie de el, îl ia de bărbie și-l mângâe:

— Liniștește-te, Tudose.. Nu e adevărat.. N'a murit... decât tat'tău.

Soldatul clipește, se uită lung la sergent și, citind adevărul în ochii lui, răsuflă mai ușurat, — și pe urmă continuă să suspine, dar mai puțin năvalnic de cât adineauri.

— Ce facem mâine?

— Eu știu!.. Sunt amărît.. N'am nici un ban.

— La fel cu mine... Dar cartușe ai?

— Mai am nițele.

— Haidem la vânătoare. Luăm aer, venim cu vânat și nu ne costă nimic.

A doua zi, pornesc amândoi, mahmuri. Dar aerul, lărgimea câmpului, mersul pe jos îi mai înviorează. Când să treacă râul, ca s'ajungă în locurile unde găseau de obicei belșug de vânat, ce să vezi? Podul rupt!

— Ce ne facem?

— Uite colo niște țărani cu barca.

Merg vreo două sute de metri în susul apei, care venise mare din cauza ploilor, dăduse podul peste cap și se întinsese pe arături, și se opresc în fața unui grup de locuitori, pe cari barcagiii îi treceau dincolo pe rând. Ascută tocmeala, se untă la sumele plătite și-și șoptesc:

— Dac'am da și noi atât, nu mai avem cu ce plăti mâncarea în sat!

— Eu zic să trecem aratis.

— Cum așa?

— *Foarte ușor. Eu sunt plutonier, tu ești general.*

— *Nu'nțeleg.*

— *Ssst!... Uite c'au sosit barcagiii... Fii grav.*

Vânătorul cel mai tânăr tușește și ia poziția.

— *Domnule general, eu aș zice să rugăm pe dumnealor să ne ia în barcă.*

Când auziră de general, cei cu barca se ridicară și scoaseră căciulele. Locuitorii de pe mal se deteră la o parte respectuoși.

— *Poftiți, domnule general! ziseră barcagiii.*

— *Plutonier, treci înainte!*

Amândoi s'așezară în barcă, și lopețile intrară în acțiune.

— *Cât vă datorăm?*

— *Nimic, domnule general, răspunseră amândoi țăranii.*

— *Nu se poate; trebue să plătim.*

— *Nu primim... Atâta lucru putem face și noi pentru dv.!*

— *Eu par'că vă și cunosc... zise celalt măsurând de sus până jos pe vânătorul care se lupta să-și păstreze gravitatea.*

— *Se poate... Unde-ai luptat, la Mărăști, ori la Mărășești?*

— *La Mărășești.*

— *Acolo trebue să mă fi văzut! confirmă generalul... care nici nu făcuse armata.*

Lopețile plesneau, barca își continua drumul, strecurându-se printre sălciile înfipte în apă până la brâu, țăranii tăceau, privind cu adânc respect pe călători.

Dar tocmai când s'ajungă la mal, vânătorul cel tânăr avu o clipă de uitare și zise tovarășului:

— *Frumoasă vreme, Alecule!.. O să fac rost de niște pastramă, să te lingi pe bot!*

Barcagiii se priviră mirați. Cât p'aci să le cadă lopețile din mână. Un plutonier, să zică pe nume generalului și să vorbească cu el ca la mustărie!

Noroc că barca ajunse, călătorii săriră din ea și, mulțumind țăranilor, plecară după vânat.

In urma lor, luând-o înapoi, barcagiii își deteră căciula pe ceafă.

— *Ce fu asta, Ioane?*

— *Nu ți-am spus eu, măi Niculae?... S'au stricat lucrurile. Nu mai e disciplina de pe vremea noastră... Cine știe ce-o mai veni!...*

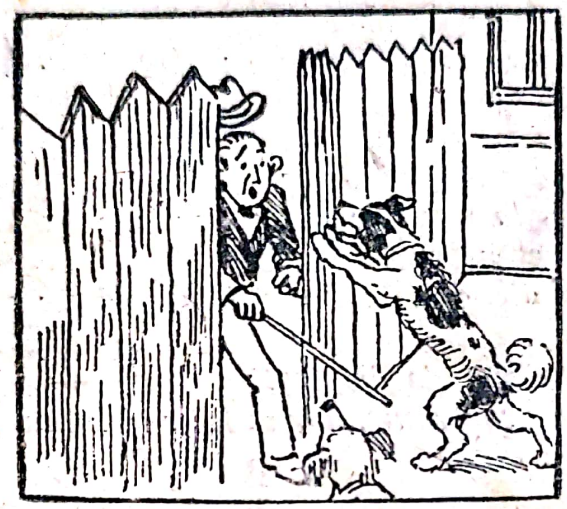

—*Vrei să-mi faci plăcerea să mănânci mâine la mine?*

— *Bucuros.*

— *Cu o singură condiţie: să nu vii mai târziu de 12 jumătate. E ora când mi se face foame şi nu pot să mai aştept.*

— *Bun şi aprobat.*

A doua zi, Imergold se rade cu perdaf, îşi tunde părul la ceafă, se spală pe dinţi, îşi tae unghiile, se parfumează, îşi pune ghetele de lac, lasă să-i atârne pe piept trei sferturi din batista roşie cu dungi galbene, se sue în birjă şi, picior peste picior, se uită în toate prăţile ca să-l vadă lumea.

Se dă jos din trăsură în faţa noului palat al prietenului său, care înainte de războiu vindea copiilor, într'o margheriţă, plumb pentru făcut ichiuri din arşice, îşi potriveşte cravata, pune mâna pe clanţă şi dă să intre în curte.

Dar din fund se năpustesc doi câini-lupi, unul mai înverăjbit de cât altul, se ridică în două picioare şi vâră pe celelalte printre gratii. Să-l sfâşie şi mai multe nu!

Imergold trage poarta, constată că nu e sonerie şi aşteaptă.

După câtva timp, încearcă din nou să deschidă. Câinii se reped din fundul curţii şi-l silesc iarăşi să se retragă.

Jocul continuă. El scoate ceasornicul; e ora unu! Cu co-

vingerea că cei din casă îl socotesc mojic, fiindcă a întârziat, şi cu stomacul îngrijat că n'o să profite de bunătăţile sperate, Imergold se pregătea să plece, — când fereastra se deschide şi prietenul îi strigă:

— De când te-aşteptăm!

— Am venit de mult, dar nu pot să intru.

— De ce?

— Nu mă lasă câinii.

— Intră, că nu-ţi fac nimic.

— Ei aş!.. la uite-i cum se reped... S'au urcat pe poartă şi latră... Vor să mă rupă!

— N'avea nici-o grijă. Nu ştii proverbul: câinele care latră nu muşcă!..

Imergold răspunde disperat:

— Eu ştiu proverbul... dar ce folos, dacă nu-l ştiu câinii!..

La tribunalul Iliov.

— Aron Goldenberg!

— Prezent!

— Zis Bibi?

— Da.

— Eşti acuzat că te-ai introdus la un laborator de analize medicale şi ai furat un mare număr de borcane pentru urină... Aşa este?

— Da, domnule preşedinte.

— Ce-ai făcut cu ele?

— Le-am vândut.

— Cui?

— Cui am găsit... Unii sunt aici.

— Să intre un martor... Cum te cheamă?

— Socrate Cantalupis.

— Vârsta, meseria?

— Patruzeci şi trei de ani, limongiu.

— Pune mâna pe cruce şi zi după mine: jur să spui adevărul... Aşa... la mâna de pe cruce... Spune cum s'a întâmplat?

— Să vedeţi, domnule preşedinte... M'am pomenit cu dimaiaul... zice: vrei să cumperi nişte borcane? Şi mi-arată u-

nul... Nu mai văzusem așa ceva... Frumose, sulide... Zic: de unde le ai? Zice: e produsul fabriții noastre... „Cât costă?" — „Două sute de lei" — „Țințizeți iei?" — „Dă-i încoace". Am cumpăratao zece.

— Nu ți s'a părut nimic deosebit când le-ai luat?

— Ba da, dômnule președinte. Cam miroseau a pește.

— Și-atunci ce-ai făcut?

— L-am întrebato, și dimialui mi-a spuso: nu-i nimic... fabrica noastră e lângă o pescărie... d'aia au luat mirosul... dar trece repede.

— Ce-ai făcut cu borcanele?

— Am pus sirop pentru limonadă.

— Și dedeai la oameni?

— Da.

— Câți mușterii aveai pe zi?

— O sută țințizeți, două sute...

— Cât timp ai vândut limonadă din ele?

— Până când s'o descoperito și a venito domnu zudicător de le-a ridicat-o.

— Adică?

— Două luni.

Asupra întregii săli s'așterne un nor de greață amestecată cu compătimirea pentru bietul stomac omenesc.

Desbaterile continuă.

Au rămas pe jos toți șampionii din lume.

Cunoașteți recordurile mondiale în materie de box, înnot, aviație, banditism, automobilism, transfugism politic, etc.

Toate sunt fleacuri pe lângă recordul bătut de austriacul Bernard Scheinberg, nec plus ultra, în materie de paternitate.

Herr Bernard Scheinberg e însurat a doua oră. Asta n'ar fi lucru mare. Restul devine important.

Cu prima sa nevastă, care a încetat din viață la vârsta de 56 ani, a vut 70 copii.

O să ziceți:

— Cum se poate?

Foarte simplu: Frau Scheinberg a ținut să se distingă de celelalte muritoare, și ca atare, în loc să se mulțumească să nască în detaliu, a reușit să întotdeauna să nască cu ghiotora.

Astfel, de 4 ori a făcut câte 4 gemeni, adică 16; de 7 ori, câte 3, deci 21; și de 16 ori câte 2, prin urmare 32. Dar orice regulă are excepția ei, ca să dea dreptate lui Boileau, că:

„Chez elle un beau désordre est un effet de l'art..."

De aceea, o singură dată soția lui herr Scheinberg a născut numai un copil.

In total 70, din cari au murit 3.

Când încetă din viață frau Scheinberg, herr Scheinberg fu cuprins de o adâncă durere. Dar cu toate regretele eterne, el se hotărî să-i dea o succesoare, poate din sentimentul de a asigura o îngrijire maternă legiunii de copii, poate din instinctul de a continua strălucita serie, poate din amândouă considerațiunile.

Fapt este, c'a avut mână bună, căci a dat peste o femee demnă de fosta tovarășe. In adevăr, a doua frau Scheinberg nu se lasă mai pe jos și Scheinberg la vârsta de 57 ani, începu să capete al doilea eșalon de moștenitori, cu un efectiv de 18. De două ori avu câte 3 gemeni. Unul a murit.

Astăzi, soții Scheinberg au 84 copii, sănătoși tun și pușî pe treabă.

Cine va spune că devotamentul acesta, pe spinosul și lungul front al natalității, nu merită cel puțin „Bărbăție și Credință". va face o mare nedreptate și lui herr Scheinberg și celor două brave jumătăți ale sale.

Domnul A. C. Cuza era în campanie electorală.

Făcuse vizite, ținuse întruniri, fusese aclamat, și acum se pregătea să părăsească micul orășel din nordul Moldovei, urmat de partizani, ca să continue colindul politic în altă localitate.

— Câte țeasuri sunt?

— Unsprezece jumătate, șefule

— La câte azunzem?

— La două.

— Atunți trebue să mâncăm aiți.

Grupurile se risipesc, lăsând pe șef să se odihnească și dându-și întâlnire la gară.

D. Cuza o ia încet pe strada principală, vede o firmă cu „Restaurant" și dă să intre.

Dar când pune mâna pe clanță, îl isbesc niște litere albe în formă de piroane.

— E zidan!

Și trece mai departe.

Alt birt: „La Frunză de viță cu strugurele". Piroanele alături.

— Tot zidan! murmură domnul Cuza și-și vede de drum.

O firmă îl face să tresare plăcut: „La Mitică".

— In sfârșit! își zice șeful, intră dispus și comandă un ficat cu gogoșari.

Dar tocmai când îmbuca mai cu poftă, — de după o perdea roșie de catifea ruinată și prăfuită, apare patronul, scurt, gros, cu buze cărnoase și cu țepi galbeni pe obraz, îl salută ceremonios și-l întreabă:

— Vă rog, chicoane.. Vinul să vi-l servim cu apâ munuralâââ?...

Domnul Cuza a rămas un moment cu ficatul în antresolul gâtului, și după ce a reușit să-l trimită la urma lui, a plătit și a plecat, întâi tușind mahmur și mai pe urmă zâmbind fără ură și fără părtinire.

Uşa vagonului se deschide brusc, ca să facă loc clişeului repetat dela un capăt la altul al trenului:

— Se serveşte masa în vagonul restaurant pentru prima serie!

Uşa se închide şi tânărul cu patru fifre la guler şi cu cravata de carton alb trece la compartimentul de-alături.

— Eu m'aş duce, zice unul din călători, cu ochii la bagajul din plasa de sârmă; dar am lucruri preţioase şi mi-e frică.

— Şi eu aş merge, că mi-e foame, intervine vecinul din dreapta; însă numai valiza goală mă costă zece mii de lei.

— Eu mi-am luat toată lingeria cu mine, zice al treilea, fiindcă sunt detaşat pe două luni. Dacă mi-o fura-o, rămâi pe drumuri.

Trenul se opreşte la o staţie mică.

Un tânăr îmblănit, cu monoclu, cu căciulă de lutru, se suie repede, urmat de un servitor echipat bine, care stă cu pălăria în mână în faţa lui.

— Aşa, Grigore... Intoarce-te cu automobilul şi băgaţi-l în garaj, să nu 'nghete... Spune-i coniţei să-mi telefoneze dacă sosesc cecurile... Pune geamantanul jos.

Servitorul s'apleacă şi abea-l ridică. Unul din călători dă să-i ajute, dar noul venit îl opreşte politicos.

— Să trăiți.

— Noapte bună, Grigore... Coboară repede, c'a plecat trenul

Cei trei călători se uită unul la altul și apoi la tovarășul cu blana, care și-a scos șoșonii și citește gazeta. Unul rupe tăcerea.

— Dv. luați masa în vagonul restaurant?

— Nu. Viu dela moșie. Am mâncat acolo. Și încă mult. Am de câteva zile pe ministrul Icsulescu la mine...

Vecinii zâmbesc mulțumiți.

— Atunci o să ne dați voe să ne ducem noi.

— Cu plăcere.

— Tocmai ne codeam, ca nu cumva să lăsăm bagajele singure... Poate că, dacă nu vă supărați...

— Mă rog, cu mare plăcere.

— Numai să nu vă deranjăm...

— Nu e nici un deranj... Cum păzesc p'al meu, — că duce niște efecte de bancă, — voi vedea și de celelalte.

— Vă mulțumim cu recunoștință.

Cei trei pleacă veseli, mănâncă și mai ales beau liniștiți în vagonul restaurant.

Când se 'ntorc, se reazemă unul de altul ca să nu cadă. In plasă, numai geamantanul gentilului călător; igrițu și gol. Restul dispăruse împreună cu omul îmblânit, la una din stații, — unde respectivul servitor, venise dela clasa a treia și în calitate de complice îi ajutase să sfeteriească toate bagajele.

Amabilitatea excesivă în călătorie e totdeauna suspectă.

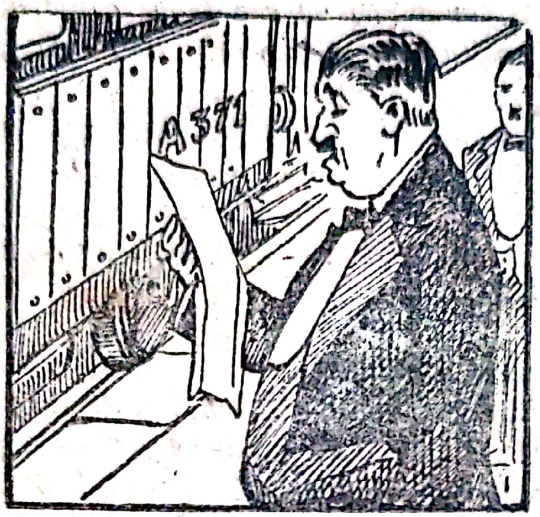

— *Ras, tuns și frezat, domnule primar!*

— *Da.*

— *In mare ținută și solemn!*

— *Da.*

— *De ce 'mi răspunzi așa de scurt?*

— *N'am vreme de pierdut... Trece înnaltul oaspe... Trenul oprește două minute... Am datoria să-l salut... Un mic discurs... Urbea noastră trebue să fie la înălțime, nu ca pe timpul d-tale!*

Primarul micului oraș, în redengotă, cu joben, cu mustățile în furculiță, cu mănuși cumpărate în ajun, se plimbă de colo până colo, în așteptarea trenului special cu un trimis extraordinar al Italiei.

Adversarul politic se retrage scrobit, țestos. Dar după câțiva pași tresare, zâmbește și se întoarce.

— *Numai o întrebare, domnule primar.*

— *Zi.*

— *In ce limbă o să vorbești?*

— *In franțuzește... Am lucrat discursul cu băiatul din a treia liceală.*

— *Bine, dar n'o să înțeleagă... Am citit în ziar că nu vorbește de cât italienește... Ar trebui să-i spui ceva în limba lui...*

— *Nu mai e vreme... Peste cinci minute sosește trenul!*

— *Cel puțin trage-i câteva cuvinte italienești, înainte d'a o da în franțuzește.*

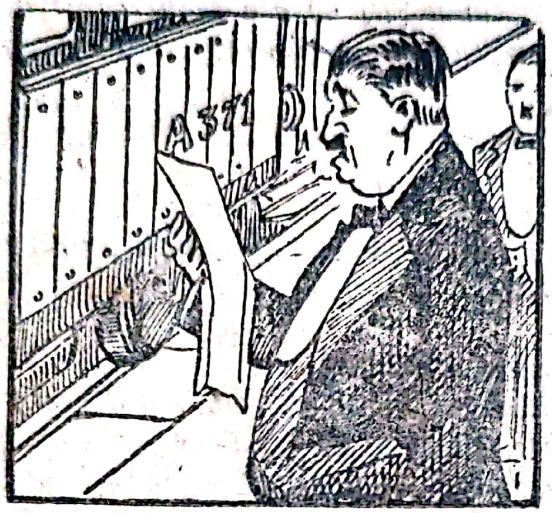

— *Ras, tuns şi frezat, domnule primar!*

— *Da.*

— *In mare ţinută şi solemn!*

— *Da.*

— *De ce 'mi răspunzi aşa de scurt?*

— *N'am vreme de pierdut.. Trece înnaltul oaspe.. Trenul opreşte două minute.. Am datoria să-l salut.. Un mic discurs.. Urbea noastră trebue să fie la înălţime, nu ca pe timpul d-tale!*

Primarul micului oraş, în redengotă, cu joben, cu mustăţile în furculiţă, cu mănuşi cumpărate în ajun, se plimbă de colo până colo, în aşteptarea trenului special cu un trimis extraordinar al Italiei.

Adversarul politic se retrage scrobit, testos. Dar după câţiva paşi tresare, zâmbeşte şi se întoarce.

— *Numai o întrebare, domnule primar.*

— *Zi.*

— *In ce limbă o să vorbeşti?*

— *In franţuzeşte.. Am lucrat discursul cu băiatul din a treia liceală.*

— *Bine, dar n'o să înţeleagă.. Am citit în ziar că nu vorbeşte de cât italieneşte.. Ar trebui să-i spui ceva în limba lui..*

— *Nu mai e vreme.. Peste cinci minute soseşte trenul!*

— *Cel puţin trage-i câteva cuvinte italienesti, înainte d'a o da în franţuzeşte.*

— *Dacă nu știu!*

— *Să-ți spui eu... Știi că am făcut construcția primăriei și m'am frecat mult cu zidarii... Vorbesc binișor și înțeleg totul*

— *Ia zi.*

— *Să zicem că vrei să-i spui: „Bine-ați venit în orașul nostru!"*

— *Da.*

— *N'ai decât să 'ncepi așa: „Dopo l'uso tirare la maniglia".*

— *Nu e greu.*

— *Sigur.*

— *Mulțumesc. Salutare!*

Încântat, primarul își reia plimbarea de colo până colo, cu aceeași gravitate, uitându-se când la cetățenii ținuți departe de biciușca veteranului gardist, înfășurat într'o manta prea largă, când în direcția trenului, și repetând mereu cele cinci cuvinte, pe care avea să le spue înainte d'a citi după foaia ruptă din caetul de dictando...

Mișcare. Trenul s'apropie năvalnic. Buzele primarului tremură la fel cu degetele. Vagonul luxos, vopsit cu lac albastru, se oprește în fața stâlpului împodobit cu ramuri de brad. In momentul când primarul se ridică în vârful picioarelor, căutând pe înaltul oaspe, s'apropie fostul diriginte al poștei, eșit la pensie de curând, edec al urbei, înnapoiat în ajun din străinătate, unde are o fată măritată.

— *Cam ce vrei să-i spui, domnule primar?*

Cu ochii la vagon, el îi repetă cuvintele învățate pe dinafară.

— *Să nu faci una ca asta! strigă speriat bătrânul*

— *De ce?*

— *Păi știi ce'nseamnă vorbele astea?*

— *Ce?*

— *„După întrebuințare, trageți de mâner!"*

Pe primar l-a trăznit așa de rău amețeala, încât era cât ai zice să cadă. Hârtia i-a picat sub roatele vagonului. Și când l-a văzut pe înaltul oaspe la fereastră n'a mai putut decât să bolborosească, să tușească și să se împleticească.

Noroc că trenul a fluierat repede și a luat-o la fugă, lăsând pe primar să se 'nvioreze încetul cu încetul, înconjurat de nemulțumirea unora și de hazul altora.

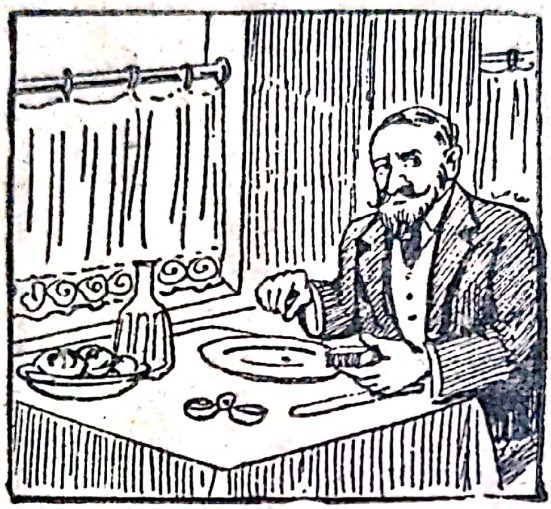

E bătrân, scurt, gros, aaus de mijloc, cu buze cărnoase, cu pomeţii în relief, cu lipsuri isbitoare la mijlocul mustăţii. totdeauna testos, pus pe ceartă. Nu suferă pe tineri; se'nvârteşte doar între cei dela cincizeci de ani în sus.

— Numai cu cei de vârsta mea mă 'nţeleg. Politeţa nu mai există la generaţiile noui!

In curând îşi va serba şaizeci de ani, dar n'a pierdut nimic din obicinuinţă d'a vorbi numai el, străpungând cu nişte ochi fioroşi pe oricine l-ar întrerupe din grupul în care se întâmplă să cadă.

— Cu ce trăeşte? se 'ntreabă unii.

— Cu ce se ocupă? intervin alţii.

— Il întâlneşti în localurile cele mai bune!

— In special, nu e restaurant, unde să nu dai de el!

Intr'o zi, s'aşează la o masă vecină. Nu ştiu de ce, ochii mei îl urmăresc.

— Dă-mi nişte raci!

După cinci minute, o limbă de farfurie, din care se 'nalţă aburi, s'aşează sub bărbia lui. Vecinul dichiseşte şapte raci voluminoşi cu o artă remarcabilă, ca să nu rămâe nimic în meptarele roşii, în inelele gâturilor şi'n foarfecele picioarelor.

— Ciulama de pui, cu mămăliguță.

De astă dată, scoate pieptul, îl mănâncă cu poftă, trece câteva bucăți de mămăliguță prin undele de sos alb, și deodată pune furculița jos.

De ce se uită în toate părțile?

Iată-l trăgând discret o cutioară din buzunarul dela vestă. Ridic capul și văd în ea niște muște răposate. Cu o dexteritate minunată, apucă una și-i dă drumul în ciulama. Apoi, se posomorăște, se 'ncruntă și bate violent în masă.

— Bine, domnule, asta e mâncare?... Chiamă ve patron!... Îmi dați să mănânc muște?

— Dați-mi voe...

— Nici o voe!... Asta e local de clasa 'ntâia?... O să vă spui la toată lumea!...

— Domnule, vă rog...

— Să nu mă rogi nimic!

Chelnerul se uită îngrijat la consumatorii dimprejur, cari au întors capul.

— Să vă dăm altceva.

— Acu mi-e greață... Nu mai iau nimic!

Apucă nervos paltonul din cui, își trânteșe pălăria 'n cap și porneșe, urmat de privirile recunoscătoare ale personalului de serviciu, încântat că domnul n'a mai insistat, incidentul n'a avut răsunet în lumea celorlalți consumatori și restaurantul a scăpat de reclamă urâtă.

A doua zi, intră în alt local, fiindcă Bucureștiul e mare, și cutioara cu muște își face mereu datoria, hrănindu-și stăpânul cu cea mai lăudabilă credință.

Un cititor îmi face plăcerea să-mi comunice următoarele:

„Cam pe la 1900, într'un județ trăia un prefect, — mort fără.. urmași, — care nu se mulțumea să fie cinstit, dar urmărea cu bici de foc pe toți cei bănuiți de.. indelicatețe profesională.

Informat că pădurarii statului nu-s ușă de biserică, dar neavând nici o dovadă, recurge la o stratagemă, pentru a-și forma convingerea. Convoacă la prefectură pe toți pădurarii și după ce le ține un discurs patriotic, arătând greutățile financiare ale statului, le aduce la cunoștință că sunt liberi să-și găsească alte ocupații, în afară de cazul dacă vor să facă serviciu fără salariu. Pădurarii cer un timp pentru a se consfătui, iar după câteva momente declară că primesc să slujească pe gratis. Prefectul le mulțumește și îi trimite să-și ocupe mai departe funcțiunile.

După vreo două săptămâni, îi chiamă din nou și le spune că statul nu-i mai poate ține nici în aceste condițiuni, și dacă vor să rămână mai departe în slujbă.., să plătească ei statului leafa pe care o primeau mai înainte. După o scurtă deliberare, pădurarii în cor declară că primesc și această condițiune.

Atunci prefectul se scoală furios și după ce le înalță câteva

mânăstiri, pomenindu-le și de-câțiva sfinți uitați prin calendare, îi dă afară intervenind și la ministerul de domenii, ca să fie înlocuiți, lucru ce s'a întâmplat.

Și iată cum din pricina unui oligarh maniac, s'a zdrobit cariera unor oameni, cari, dacă erau lăsați să apuce timpuri mai democratice, ajungeau cu palate în București și, cine știe, maeștri ai demagogiei, cu pretenții d'a conduce țara, dovedind o vastă experiență în a opera ca în codru".

Mă prind că șefii de autorități cari ar imita încercarea prefectului de pe vremuri, ar avea surprize interesante. Alături de marea mulțime de slujbași nevoiași, harnici și cinstiți, cari abia își duc zilele, s'ar găsi și unii de aceia cari ar renunța la micile salarii, de cari se plâng grozav, ba chiar ar plăti ceva, numai să nu piardă locurile în care se străduesc, în calitate de reprezentanți devotați ai generației de sacrificiu...

Din nefericire, șefii nu pun chestia, fiindcă... unii ar trebui să înceapă cu ei.

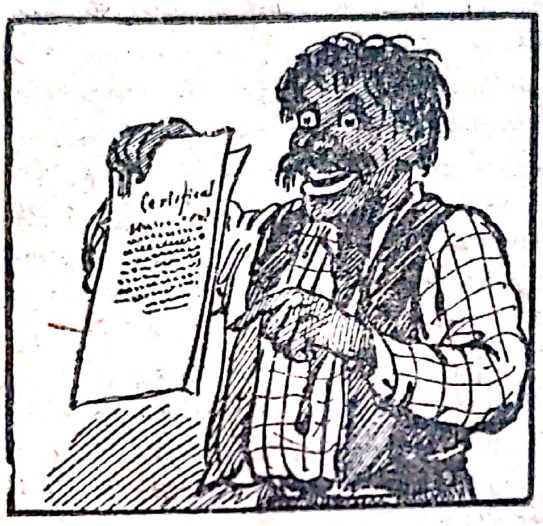

— De ce i-ai spart capul, Barabulea?

— Nu i-am spart, mânca-te-aș!

— Fără expresii d'astea!... Aici ești la judecătorie, nu ești la parlament!

— Nu sunt, să trăiți.

— Uite ce scrie doctorul, în certificat: rana adâncă, pielea tăiată, osul atins, incapacitate de lucru.

— Nu i-am spart, mânca-ți-aș...

— Fără!

— Care doctor, să trăiți?

— Doctorul Icsulescu.

— Nu-i adevărat... Nici nu l-am atins.

— Să pui martori, ca să dovedești că n'ai lovit pe reclament... Altfel, știi ce te-așteaptă... S'amână... Ai isprăvit.

Barabulea s'a gândit, s'a sucit, s'a 'nvârtit, o zi, două, până când o idee s'a așezat în capul său nefesălat.

Cu două zile înainte de înfățișare, s'a dus la Icsulescu, care nu-l văzuse niciodată.

— Să trăiți, domnule doftor, sunt bolnav si mă chiamă la un proces, tomnai în Transilvania.

— Dar ce cauți acolo?

— Am o fată măritată și m'a pus martor.

— Ei și?

— Nu pot să mă duc... Tremur, mie frig, mă doare capul, cred că e lungoare...

— Să te examinez.

— Nu mă mai examinați, să trăiți... Dacă vă spui eu?... Cine vrea să fie bolnav?... Abia mă țin pe picioare.

Și a 'nceput să-și dea cu mâneca pe la ochi.

Omul s'a milostivit și i-a dat certificat, că e bolnav și trebue să stea în pat zece zile...

— Unde-ți sunt martorii, Barabulea? îl întreabă judecătorul în ziua procesului.

— N'am martori, să trăiți!

— Atunci, n'am ce să-ți fac. Trebue să te condamn.

— De ce, domnule judecător?

— Uite ce scrie în certificat, că i-ai spart capul.

— Nu-i adevărat, domnule judecător!

— Cum nu-i adevărat, dacă spune doctorul?

— Păi, așa, doctorul spune că și eu sunt bolnav în pat... Uite certificatul... Și, slava Domnului, că sunt bine și sunt în fața dv., să trăiți!

Barabulea pune certificatul pe masă.

Judecătorul le citește p'amândouă, își muscă buzele, nu poate să-și ție râsul și'nchide dosarul.

— Judecata achită.

Primesc următoarea scrisoare, purtând pe plic: *I. I. urgent:*

Domnule redactor,

Doresc ca Mica mea Epistolie să vă Găsească în momentele cele mai fericite ale Vieți d-v.

Aflați despre mine că dela mila lui dumnezeu și a lui Don gheneral Stelănescu dela jandari sunt dipotat, așa cum sântără ogrămadă. Vă rogu să săriți în ajutorul nostru că Altfel ne ducem dă mal.

Ați văzutără că Președintele Camerei a luat trei otărâri criminale. Pe viitor nu se vor mai Face comunicări dela trebună. Ele se vor Depune la Birou și Secretarul Cameri Le Va lua în primire. Una la mână. Cererile nu se vor mai adresa în Gura mare, ci în scris, așa casă le cunoască numai miniștri, nu și opinia publică. Două la mână. Aceste cereri nu Vor mai fi Trecute în Desbaterile parlamentare, fiindcă vor fi considerate că n'are această calitate și vor fi Poblicate numai ca anexe, care nu le va Citi nimeni, că știți d-v. cum e oamenii. In fine, pun la bon buș, cum zice domnu Mihalache la faivocloc la Sperie-Pește, dipotații care pune întrebări va avea toți la un loc numai douăzeci Dă minute, și cum e cel puțin treizeci pe zi care dă cu gura, o să vie cdte o ciosvârtă dă minut de fiecare.

Asta înseamnă Curăţenie. Noi cum rămânem?

Mai întâi, dacă nu mai avem Dreptu să vorbim câte ne Trece prin cap, cu ce o să Ne lăudăm la aligători? Sântără atâtea Chestii importante dă discutat. Dun paregzamplu, eu am întrebat alaltăeri pe ministru Domeniilor dacă Ştie că două ciori sa aşezatără pe un plop din pădurea statului şi ce Măsuri întelege să ia contra Acestui abuz, Dată fiind onera ciorilor pe poezia plopilor. Ministrului de Interne i-am comunicat că un jandar a băut în timpul alegerilor Un pahar cu vin, când regulamentul nui Dedea dreptu de cât la un şpriţ. Dacă exista noua dispoziţie, n'aş fi putut ţine în loc Lucrările Camerei cu aceste chestiuni de Interes naţional. Uite, mâine Aveam de gând să Intru în tratatul franco-român şi să vorbesc vreo două ceasuri ca să ştie Aligătorii mei că când Sunt eu în parlament are cine să vegheze la soarta ţării. Acu trebue să renunţ.

Afară de asta, se poate mai mare atentat la libertatea parlamentului ca Dispoziţia să se facă numai In scris cecace eram Deprinşi să Facem cu Gura? Păi cu şi Alţii ca Mine, cel puţin ştim Carte şi scrim destul de bine, precum vedeţi. Dar e alţii care nu suntără aşa Culţi. Unii nu ştie nici să Se iscălească. Aştia cum o Să Interpeleze?

Dacă ţineţi la tara Asta şi la Libertăţile ei dimocratice, vă rogă să nu vă Lăsaţi până nu dărâmaţi otarîrea preşedintelui Negulescu, care a venit cu ea taman acum când mă Preparam pă capete să vorbesc în chestia reformei învăţământului şi să Dau îndrumări Cum trebue să fie organizate şcolile superioare, că Slavă domnului, dacă n'am trecut pân ele, în schimb trec în toate zilele pân faţa lor şi am destulă glagorie să mă Pronunţ.

Cu bine şi Sănătate
Icsulescu
Deputat, treizeci dă mii pe lună, gratis la tren, absolvent al şcoalei arteziene de pe Bărăgan, concesionar al întreprinderilor „Vlaşca şi Teleorman"

Asta înseamnă Curăţenie. Noi cum rămânem?

Mai întâi, dacă nu mai avem Dreptu să vorbim câte ne Trece prin cap, cu ce o să Ne lăudăm la aligători? Sântără atâtea Chestii importante dă discutat. Dun paregzamplu. eu am întrebat alaltăeri pe minis'ru Domeniilor dacă Ştie că două ciori sa aşezatără pe un plop din pădurea statului şi ce Măsuri înţelege să ia contra Acestui abuz, Dată fiind onera ciorilor pe poezia plopilor. Ministrului de Interne i-am comunicat că un jandar a băut în timpul alegerilor Un pahar cu vin, când regulamentul nui Dedea dreptu de cât la un şpriţ. Dacă exista noua dispoziţie, n'aş fi putut ţine în loc Lucrările Camerei cu aceste chestiuni de Interes naţional. Uite, mâine Aveam de gând să Intru în tratatul franco-român şi să vorbesc vreo două ceasuri ca să ştie Aligătorii mei că când Sunt eu în parlament are cine să vegheze la soarta ţării. Acu trebue să renunţ.

Afară de asta, se poate mai mare atentat la libertatea parlamentului ca Dispoziţia să se facă numai In scris cecace eram Deprinşi să Facem cu Gura? Păi eu şi Alţii ca Mine, cel puţin ştim Carte şi scrim destul de bine, precum vedeţi. Dar e alţii care nu suntără aşa Culţi. Unii nu ştie nici să Se iscălească. Aştia cum o Să Interpeleze?

Dacă ţineţi la ţara Asta şi la Libertăţile ei dimocratice, vă rogĕ să nu vă Lăsaţi până nu dărâmaţi otarîrea preşedintèlui Negulescu, care a venit cu ea taman acum când mă Preparam pă capete să vorbesc în chestia reformei învăţământului şi să Dau îndrumări Cum trebue să fie organizate şcolile superioare, că Slavă domnului, dacă n'am trecut pân ele, în schimb trec în toate zilele pân faţa lor şi am destulă glagorie să mă Pronunţ.

Cu bine şi Sănătate
Iesulescu

Dipotat, treizeci dă mii pe lună, gratis la tren, absolvent al şcoalei arteziene de pe Bărăgan, concesionar al întreprinderilor „Vlaşca şi Teleorman"

— Ajunge, doamnă, ajunge!

— Cum ajunge, domnlue judecător!.. Mi-a ruinat casa... A schimbat destinația... Găteşte'n salon!

— Destul!.. Aprod, dă-o mai înapoi pe doamna, că m'a asurzit!

Reclamanta se mişcă greu şi mormăind:

— Lesne zece bețe la spatele altuia!

— Să vie un martor.

— Tarsița Bimbirică!

— Prezent.

— Vârsta?

— Treizeci şi opt de ani.

— Anul naşterii?

— 1879.

— Atunci aveți patruzeci şi opt!

— Da... nu... cum ziceți dv! se 'ncurcă martora, silindu-se să zâmbească şi expunând astfel nişte gingii spălăcite, de care abia se mai ține un brelan de dinți galbeni.

— Profesia?

— Funcționară.

— Domiciliul?

— Strada Luleaua-lu-Paţac nr. 7.
— Puneţi mâna pe cruce... Jur...
— Jur...
— Să spui adevărul.
— Da.
— Nu aşa!... Repetaţi după mine!
— Să spui adevărul.
— Nimic decât adevărul.
— Sigur.
— Nimic decât adevărul! insistă scrâşnind magistratul
— Nimic decât adevărul.
— Luaţi mâna de pe cruce... Ce ştiţi dv. despre locuinţa
— Are două ferestre la stradă şi plouă 'n casă.
— Nu e vorba de-asta... Ştiţi că a transformat salonul în bucătărie?
— Da, domnule judecător... Pune Primusul pe pian şi fierbe crenvirşti.
— Aţi văzut dv.?
— Să-mi plesnească ochii dacă n'am văzut!
— Nu e nevoe d'asta... Treceţi la d. grefier şi iscăliţi.
Martora nu se clinteşte.
— Poftiţi de semnaţi! zice grefierul.
— N'auziţi, doamnă?
Roşie până la urechi, ea răspunde încet:
— Vedeţi că... nu ştiu carte... domnule judecător.
— Aţi spus că sunteţi funcţionară!
— Da.
— Cum aşa?
— Sunt numai diurnistă.
— De când?
— De când au venit ai noştri.
— Şi ce faci?
— Iau dimineaţa capacul de la maşinele de scris şi-l pun seara la loc.
— Foarte interesant... Aţi terminat.
Martora face stânga 'mprejur şi o ia la picior, mulţumită c'a scăpat cu faţa curată.

— Strada Luleaua-lu-Patac nr. 7.
— Puneți mâna pe cruce... Jur...
— Jur...
— Să spui adevărul.
— Da.
— Nu așa!... Repetați după mine!
— Să spui adevărul.
— Nimic decât adevărul.
— Sigur.
— Nimic decât adevărul! insistă scrâșnind magistratul
— Nimic decât adevărul.
— Luați mâna de pe cruce... Ce știți dv. despre locuința
pârîtei?
— Are două ferestre la stradă și plouă 'n casă.
— Nu e vorba de-asta... Știți că a transformat salonul în
bucătărie?
— Da, domnule judecător... Pune Primusul ve pian și
fierbe crenvirști.
— Ați văzut dv.?
— Să-mi plesnească ochii dacă n'am văzut!
— Nu e nevoe d'asta... Treceți la d. grefier și iscăliți.
Martora nu se clintește.
— Poftiți de semnați! zice grefierul.
— N'auziți, doamnă?
Roșie până la urechi, ea răspunde încet:
— Vedeți că... nu știu carte... domnule judecător.
— Ați spus că sunteți funcționară!
— Da.
— Cum așa?
— Sunt numai diurnistă.
— De când?
— De când au venit ai noștri.
— Și ce faci?
— Iau dimineața capacul de la mașinele de scris și-l pun
seara la loc.
— Foarte interesant... Ați terminat.
Martora face stânga 'mprejur și o ia la picior, mulțumită
c'a scăpat cu fața curată.